

YENİ ÇAĞ

R. Braver - I. Dudinski: Sosyalist ülkelerin ekonomisi

F. Heksman: Avusturya Komünist Partisi 50 yaşında

I. Nivins: Bilimsel dünya görüşü ansiklopedisi

Çağdaş kapitalizm ve işçi sınıfı

H. Luna: Arjantin Komünist Partisinin tecrübesi

P. E.: Fransız Komünist Partisinde üye sayısı artıyor

Ahmet Saydan: 1968 Türkiyesine bir bakış

(54)

Aralık

1968

Bu sayıdaki imzalardan bazılarının kimlikleri:

Frederik Heksman

Avusturya Komünist Partisi
Merkez Komitesi Üyesi

Rudolf Braver

Ekonomist (Almanya Demokratik Cumhuriyeti)

Ilya Dudinski

Ekonomist (Sovyetler Birliği)

TÜSTAV

Sosyalist ülkelerin ekonomisi: sonuçlar, sorunlar perspektifler

Rudolf Braver, İlya Dudinski

Bu yazı, Almanya Demokratik Cumhuriyeti Dış Ekonomik İlişkiler Bakanlığına bağlı Bilimsel Araştırmalar Enstitüsü ve Sovyetler Birliği Bilimler Akademisine bağlı Dünya Sosyalist Sistemi Ekonomisi Enstitüsü materyallerine dayanılarak yazılmıştır.

Kıyaslama ile her şey öğrenilir. Bunun için, Ekonomik Yardımlaşma Konseyine üye sosyalist ülkelerin ekonomik gelişmelerinin sonuçlarından bazılarını genelleştirirken, bu ülkelerin ayrıldıkları eski dünyaya bir göz atmalıyız. Yalnız iki sosyalist ülke (Almanya Demokratik Cumhuriyeti ile Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti) devrimden önce, sanayileri köy ekonomisine hâkim olan gelişmiş kapitalist ülkelerdendi. Diğer sosyalist ülkeler de birer tarım-sanayi ya da sadece tarım memleketiydi. Mogolistan ise henüz kapitalist düzen öncesi feodal bir gelişme aşamasında bulunuyordu.

Gelişim düzeylerindeki muazzam farklar, konkre tarihsel koşullarda ve sosyalizme geçiş biçimlerinde büyük ayrılıklar, bu geçişin zaman bakımından çeşitli oluşu gibi önemli durumlar dünya sosyalist sisteminin ortaya çıkışını ve gelişimini izledi ve sosyalist dünyasının bugüne dek geçirmekte olduğu birçok kaçınılmaz güçlükler yol açtı. Hepimizce bilinen bu güçlükler, büyük ölçüde, kardeş ülkeler halkları tarafından seçilen prensip bakımından yeni yolun eskiden incelenmemiş olmasından ileri geliyordu.

Tüm insanlığa yeni bir yol açmak kolay değildir. Bu meşakkatli, fakat kahramanlıklarla dolu yolda, her sosyalist ülke halkı, zaferler de kazanmış, geçici hayal kırıklıklarına da uğramıştır. Kimi halklar daha büyük, kimileri daha az ölçüde bunları yaşamıştır. Bütün güçlükler objektif nitelikte değildi, birçok yanlışlık da yapılmıştı. Bazan bu yanlışlıklara, geri kalmışlıktan bir an önce kurtulmak için gösterilen acelecilik çabasının yol açtığı öne sürülüyordu. Başka sebepler de bulunuyordu. Bütün bu kahramanca sosyalizmi kurma yolu boyunca, uluslararası emperyalizm, yeni düzenin hata ve güçlüklerini istismar ediyordu. Ve yeni sosyal düzenin ulaştığı başarılar ne kadar büyükse, emperyalizmin yıkıcı faaliyetleri daha alçakça ve daha ustalıklı yürütülüyordu.

Son samanlarda burjuva propagandası, ayrı ayrı sosyalist devletlerin gelişiminde yapılan hataları ve mevcut güçlükleri şişirmek ve ekonomik alan dahil, bütün alanlarda ulaşılan gerçek kazanım ve başarıları küçümsemek suretiyle ülkelerimizdeki sosyalist kuruculuğu dönemini aktif bir şekilde kötülemeye koyulmuştur. Bundan ötürü, sosyalist ülkelerin ekonomik gelişiminin bilânçosunu tekrar yapmamız, dikkatlerimizi tekrar bu devletler emekçilerinin sosyal ve ekonomik kazanımlarına yöneltmemiz faydalı olacaktır.

Her sosyalist ülkede halkçı düzen kurulduktan sonra, ilk yıllarda, temel üretim araçları millileştirildi ve bu ülkelerden çoğunda yine ilk yıllarda, halk ekonomisini sanayileştirme işlerine hız verildi, bundan sonra köy ekonomisi esas itibarıyla sosyalist temeller üzerine oturtuldu, halk ekonomisinin planlı yönetimiyle ilgili temel prensipler hazırlandı. Aynı dönemde en önemli ekonomik ödevler yerine getirildi: Sosyalist ekonominin bütün alanlarında sosyalist üretim ilişkilerinin zaferi sağlandı. Avrupadaki sosyalist ülkelerin çoğunda gelişmiş bir endüstri ve köy ekonomisiyle birlikte sosyalizmin maddi-teknolojik temeli ana hatlarıyla kuruldu.

Dünya sosyalist ekonomisi temelleri de atıldı. Kardeş devletler arasında, sosyalizmin üstünlüklerinden uluslararası ölçüde yararlanma olanağını veren sağlam bir ekonomik ilişkiler sistemi kuruldu. Bu ilişkiler, şimdi, Ekonomik Yardımlaşma Konseyine üye ülkeler arasında çok semereli şekilde gelişmektedir.

Geçen dönemde, sosyalist ülkeler halkları, çabalarını, sosyalist üretimin bağımlı olduğu amacı gerçekleştirme araçlarını yaratmaya yönelttiler. Sosyalist üretimin amacı, emekçilerin durmadan artan maddi ve kültürel ihtiyaçlarının gitgide daha tam bir şekilde giderilmesidir. Dünya sosyalist sistemi halkları, güç tarihsel koşullarda, iki dünya sistemi arasındaki çetin savaş ve yarışma süreci içinde, emperyalizmin aralıksız devam eden askeri, politik ve ideolojik hücumları, ekonomik baltalama hareketleri döneminde güçlü bir sosyalist endüstri kurmaya muvaffak oldular. Bu sanayi, onların savunma gücünün kuvvetlenmesi, kişisel ve toplumsal tüketimlerinin gelişmesi için sağlam bir temeldir. Endüstriyel gelişim temposunun hızlandırılması, maddi ve mali kaynakların azami ölçüde işe koşulmasını, bilinçli

olarak belirli fedakârlıklara ve mahrumiyetlere katlanılmasını ve doğrudan kişisel tüketim alanına hizmet eden sanayi dalları gelişmesinin durdurulmasını gerektiriyordu. Bu bir tarihsel zorunluktu, sosyalist ülkeler işçi sınıfı ve emekçilerinin kutsal enternasyonal ödevi böyle bir nitelikteydi.

Bugün birçok sosyalist ülkenin gelişiminde yeni bir dönem başlamış bulunuyor. Sovyetler Birliği için bu, komünizmin maddi-teknolojik temelini kurma dönemidir; birçok Avrupa sosyalist ülkeleri için de gelişmiş bir sosyalist toplum yaratma dönemidir. Bu gelişmiş toplumun temeli, sadece sosyal ekonomik niteliğiyle değil, aynı zamanda kudreti ve üretim güçlerinin teknolojik donatımıyla sosyalist toplum düzenine en uygun ekonomik sistemdir. Gelişmiş sosyalizm, temposunu her yıl biraz daha hızlandıran bilimsel-teknolojik devrimin başarılarından daha fazla faydalanmaktadır, üretim güçleri ve toplumsal emek verimliliği en gelişmiş kapitalist ülkelere oranla daha yüksek seviyededir. Avrupa sosyalist ülkelerinin hemen hemen hepsi böyle bir döneme girdiler, bu ülkelerde sosyalizm, yeni sosyal bir düzen olarak, *kendi temeli üzerinde* gitgide daha çok gelişmektedir. Bu sayede sosyalizmin objektif ekonomik kanunlarının etkisi eskisinden daha geniş alana yayılmaktadır. Yeni dönem, sosyalist üretimin amacı olan halkın refah seviyesini yükseltme hedefine ulaşma olanaklarının genişlemesi demektir.

Öte yandan, sosyalist ülkelerin yeni gelişme döneminde de, objektif nitelikte ve mutlaka önlenmesi gereken güçlükler vardır. Bilindiği gibi, sosyalizmle kapitalizm arasındaki savaşın çetinleştiği, uluslararası emperyalizmin saldırganlığını artırdığı bir devirdyiz. Bundan dolayı sosyalist ülkelerin ileride de kendi savunma güçlerini takviye etmeye önem vermeleri, her türlü emperyalist kışkırtmalarını püskürtmeleri, dünya barışını savunmaları gerekecektir. Bu karmaşık koşullar içinde, Marksist-Leninist öğretiyile teçhiz edilmiş bulunan ve kardeş devletler halklarını güvenle yeni yeni zaferlere ulaştıran komünist ve işçi partilerinin yönetici, örgütleyici ve ilham verici rolü, sosyalist ülkeler gelişiminin başarıları için garantidir.

Hızlı gelişme tempoları

Son yıllarda sosyalist memleketler ekonomisinde beliren ve bu ülkelerin yeni bir gelişme devresine girmelerine yol açan problemleri ele almadan önce, şunu belirtmeliyiz ki, sosyalizm tüm gelişim dönemlerinde, kapitalist devletlerin gelişme tempolarını bir hayli geçen yüksek ekonomik gelişme tempoları için olanaklar sağlar. Bu objektif üstünlükte, sosyalizmin başta gelen üstünlüklerinden biri yoğunlaşır, sosyalist üretimin büyük dinamizmi ve etkinliği bu üstünlükte ifadesini bulur. Bilindiği gibi, 1967 yılında tüm sosyalist ülkelerde sanayi üretimi, harpten önceki döneme oranla, 11 misline yaklaşan bir artış kaydetmiştir. Kapitalist ülkelerde üretim, harpten

öncekine oranla 5 defadan daha az artmıştır. Bu demektir ki, harpten sonraki dönem içinde sosyalist ülkeler sanayii, kapitalist devletlerinkinden 2 defa daha hızlı gelişmiştir. Bu arada, harp sonrası döneminde kapitalist memleketler ekonomisinin genel olarak yüksek konjoktürde geliştiğini, bunun, çok yüksek gelişim temposunun devamına imkân verdiğini de gözönünde bulundurmak lâzımdır.

Şunu da belirtmek gerekir ki, son dört yıl içinde sosyalist ülkelerin çoğunda sanayi, 1961–1963 dönemindekinden daha hızlı bir tempoyla gelişmektedir. Böylece, bir sıra elverişsiz faktörün etkisiyle 1960 yılları başlangıcında üretim temposunda beliren azalma genellikle önlenmiştir. Halk ekonomisi yönetim metodlarını düzeltmek, köy ekonomisini daha da geliştirmek ve teknik süreci hızlandırmak amacıyla komünist ve işçi partileri tarafından alınan tedbirler, sosyalist ekonominin gelişim etkenlerini aktif bir hale getirmiştir.

1966–1967 yıllarında, Ekonomik Yardımlaşma Konseyi üyesi ülkelerde sanayi üretimi artış tempoları, 1961–1965 dönemindeki yıllık ortalama tempolardan daha hızlı, 1966–1970 planlarında kabul edilen tempolardan daha yüksekti. Bu durum, beş yıllık planların daha kısa zamanda yerine getirilmesi ve yürürlükteki beş yıllık plan döneminde bir evvelkinden daha hızlı gelişim tempolarına ulaşılması için reel olanaklar yaratmaktadır. Şunun da belirtilmesi gerekir: Sanayi üretiminin ve milli gelirin hızlı ve istikrarlı artış tempolarına ulaşmasında ekonomik reformların çok büyük rolü vardır. Bu reformlarla sosyalist ekonomiyi daha semereli geliştirme ve süratli teknik ilerleme yoluna yöneltme hedefi güdülmektedir.

Üretimin yapısı

İlk önce, milli gelirin, endüstriyel ve tarımsal gayri safi hasılanın yaratılmasına sanayinin katılması açısından Ekonomik Yardımlaşma Konseyi üyesi ülkelerde üretimin yapısını inceliyelim. Ondan sonra da sanayi üretiminin büyük ve küçük yapısını ele alalım.

Yan sayfadaki çizelgede, sosyalist ülkelerin çoğunda kapitalizmden miras kalan üretim yapısı geriliğinin giderilmesi gibi temel ödevin ana hatlarıyla yerine getirdiği görülmektedir. Bugün bu sosyalist ülkelerde milli gelirin esas kısmı sanayide üretilmektedir. Son yıllarda bu pay, istikrara kavuşmakta, bazı ülkelerde ise inşaat ve köy ekonomisi payının artmasına karşılık belli bir azalma eğilimi göstermektedir. Mukayese için şunu belirtelim: 1963 yılında Birleşik Amerikada milli gelirin yaratılmasında sanayiın payı % 57,8, inşaatın % 7,3 ve köy ekonomisinin payı da % 5,9 idi.

Bu veriler, sözü geçen sosyalist ülkeler ekonomisinin öncelikle endüstriyel bir niteliği bulunduğunu göstermektedir. Üretim güçleri gelişmesinin bugünkü aşamasında milli gelirin bu yapısı, Ekonomik Yardımlaşma Kon-

Milli Gelirin sanayi dalları yapısı
(genel hacimde yüzde olarak; ilgili yıllardaki fiyatlara göre)

	Sanayi		İnşaat		Köy ekonomisi	
	1950	1966	1950	1966	1950	1966
Bulgaristan	36,8	44,8	6,6	7,8	42,1	33,6
Almanya Demokratik Cumhuriyeti	55,9	63,9	5,1	5,2	12,3	11,9
Polonya	—	51,6	—	8,9	—	20,3
Rumanya	43,4	49,2	6,2	8,3	27,6	28,8
Sovyetler Birliği	57,5	51,0	6,1	9,0	21,8	23,5
Macaristan	49,1	57,1	6,8	10,0	24,4	21,1
Çekoslovakya	62,5	65,8	8,7	9,4	16,2	12,6

seyine üye ülkelerde üretim yapısının ilerilik niteliğini ve maddi-teknik temelinin artan olgunluk derecesini ispatlamaktadır. Elbette, bu ülkeler arasında farklar (ve hatta bazan daha esaslı farklar) devam ediyor, lâkin bunlar, ayrı ayrı ülkelerde sosyalist kuruculuğuna başlanırken çıkış düzeylerinin değişik olmasından ileri gelmektedir. Çok açık görülen şu eğilimde belirtmek önemlidir: Birinci, eskiden geri kalmış ülkeler, ilerlemiş memleketlerin düzeyine doğru yükselmişlerdir, ikincisi, tüm sosyalist ülkelerin endüstriyel gelişim düzeyi yükselmiştir.

Sanayi ve köy ekonomisi gayri safi hasılasında sanayinin payına ait veriler de aynı şeyi ifade etmektedir.

Harp öncesi yıllarında, (1937–1939) döneminde, sanayi ve köy ekonomisi gayri safi hasılasında sanayiın nisbi payı Bulgaristanda % 24,8, Polonyada % 47,4, Rumanyada % 39, Macaristanda % 42 idi. Fakat sosyalist sanayileşmeden sonra gayri safi hasıladan sanayiın payı 1962–1965 yıllarına doğru Bulgaristanda % 76'ya, Polonyada % 74,8'e, Rumanyada % 57,8'e ve Macaristanda % 74,5'e yükselmiştir.

Sosyalist ülkelerin çoğu, sanayileşme sürecinde, üretim araçları üreten sanayi dallarının (A grubunun) gelişmesine büyük önem verdiler, öncelik tanıdılar. Bunun izahı kolaydır. Çünkü, ancak ağır sanayi kurulduktan sonra halk ekonomisinin bütün dalları endüstriyel bir temel üzerinde başarılı olarak gelişebirdi. Bundan ötürü, Ekonomik Yardımlaşma Konseyine giren memleketlerde son zamana kadar, «A grubu» dalları, tüketim maddeleri üreten «B grubu» dallarından daha hızlı tempoyla gelişmiştir. Bu gelişme sonucunda (Mogolistan hariç), Ekonomik Yardımlaşma Konseyine dahil bütün ülkelerde «A Grubu»nun sanayideki payı hâkim duruma geçmiştir. EYK ülkeleri bu bakımdan en gelişmiş kapitalist ülkelerden geri kalmamaktadır.

Pek tabii, ağır sanayinin öncelikle gelişimi bazı geçici fedakârlıklarla bağlıdır. Sosyalist ülkeler halklarının endüstriyel ekonomik gelişme temelleri yaratma ve daha ileriye doğru başarılı sosyalist ve komünist toplum kuruluşu için sağlam bir esas meydana getirme mücadelesinde geçici bir zaman için birçok nimetlerden vazgeçmeleri, bir bakıma gelecek için çalışmaları gerekiyordu. Fakat geçici bir zaman için katlanılan fedakârlıklar kat kat telâfi edildi.

EYK'ne üye ülkelerin gelişimindeki yeni aşama, bunların üretim güçlerinin olgunluğunu ispatlamaktadır. Bu aşama, üretim araçları ve tüketim malları üretimi gelişme tempolarının birbirine yaklaşmasıyla nitelenir. Bu eğilim, önceki dönemde kurulan üretim cihazının, sanayi tesislerinin daimi olarak artan üretim vermeye başladığını ve emekçilerin direkt ihtiyaçlarını gitgide daha büyük ölçüde giderilmesine geçildiğini gösterir.

Kardeş ülkelerde sanayi dalları yapısındaki değişimler de, sosyalizmin maddi-teknolojik temelinde artmakta olan olgunluk derecesini ifade etmektedir. Bu ülkelerin çoğunda yarışma halindeki hızlı gelişme tempoları sayesinde elektrik enerjisi, makina yapımı ve kimya gibi sanayi kilit dallarında üretimin nispi payı artmıştır. Herkesçe kabul edildiği gibi, bu sanayi dalları, teknik ilerlemeye ve sanayi gerek kendi donatımına, gerekse tüm halk ekonomisinin teknik donatımına büyük ölçüde bağlıdır. Aşağıdaki istatistik çizelgesine bir göz gezdirelim:

Genel üretimde sanayi nispi payı (Yüzde olarak)

Yıllar	Elektrik ve termik enerji üretimi	Makina yapımı ve metal işleme sanayileri üretimi	Kimya sanayii üretimi	Bu üç sanayi dalının üretimi
Bulgaristan 1960	2,0	12,4	3,8	18,2
1966	2,3	17,8	5,1	25,2
Al. Demokratik Cumhuriyeti 1960	1,6	32,7	13,0	47,3
1966	1,7	36,3	14,3	52,3
Mogolistan 1960	3,1	2,5	3,5	9,1
1966	5,3	2,0	2,6	9,9
Polonya 1960	2,1	19,7	7,4	29,2
1966	2,4	26,1	9,7	38,2
Rumanya 1960	2,5	24,3	6,6	33,4
1966	2,8	21,7	7,7	32,2
Macaristan 1960	4,2	25,1	4,4	33,7
1966	4,6	27,8	7,2	39,6
Çekoslovakya 1960	2,8	33,4	6,1	42,3
1966	3,1	27,0	5,7	35,8

İstatistik çizelgesindeki veriler, adı geçen bütün ülkelerde elektrik ve termik enerji sanayii nispi payının, birçok ülkelerde ise makina yapımı ve kimya sanayii nispi paylarının fazlaştığını gösteriyor. Bununla birlikte ayrı ayrı ülkelerin düzeylerinde belirli ölçüde eşitlenme görülmektedir. Ekonomik Yardımlaşma Konseyine üye ülkeler, sanayi yapılarındaki birçok unsurlar bakımından, iktisaden en gelişmiş kapitalist ülkelere yaklaşmaktadırlar.

Sanayi yapısının geliştirilmesi, bugünkü koşullarda, ekonomik gelişmenin olağanüstü önemli bir etkenidir. Bundan ötürü de sosyalist ülkelerde bu alanda muazzam işler yapılmıştır. Böyle olmakla beraber, zafer sarhoşluğuna kapılmamız için hiçbir sebep yoktur. Bilindiği gibi, sosyalist ülkelerin çoğunda, gelişmiş kapitalist memleketlere oranla şimdilik, (hammaddeler, inşaat malzemeleri v.s. gibi) sanayi yatırım dallarının payı fazladır. Bu ekonomik yapı, daha ziyade, son zamanlarda sosyalist ülkelerde çoğunlukla görülen genişliğine gelişme eğilimlerinden ileri gelmiştir ve sınai üretimin verimlilik derecesini büyük ölçüde etkilemektedir. Bu sebeple şimdi sosyalist ülkelerde sanayi yapısını daha ileriye doğru geliştirme alanında öne konan ödevlerin yerine getirilmesi, gerek sanayide, gerekse tümüyle toplumsal üretimde daha yüksek verimliliğe ulaşılması yolunda önemli bir adım olacaktır.

Bunlar, büyük ve karmaşık ödevlerdir. Tahlil gösteriyor ki, Ekonomik Yardımlaşma Konseyine dahil ülkeler sanayiinin yapısı, ileride de, üretim araçları üretimiyle tüketim malları üretiminde aynı temponun sağlanması, «A» grubunda ise makine yapımı sanayii, kimya ve enerji sanayii üretiminin öncelikle geliştirilmesi temeli üzerinde mükemmelleşmeye devam edecektir. Örneğin, Ekonomik Yardımlaşma Konseyi ülkelerinde makine yapımı sanayii üretiminin genel sanayi üretimindeki payının 1965 yılındaki % 26,5'tan 1970 yılında % 30'a ve 1975 de % 33'e yükselmesi beklenmektedir. Kimya ve kauçuk-azbes sanayiinde bu durum: % 7,1, % 9 ve % 11'dir, elektrik ve termik enerji üretiminin artış oranları da % 2,7, % 4,4 ve % 4,8'dir.

Sanayi dalları yapısını incelerken, yalnız üretimin büyük üretim yapısını değil, aynı zamanda küçük üretim yapısını da ele almamız gerekiyor. Zira sanayinin verimlilik ve halk ekonomisindeki bilimsel-teknolojik ilerleme derecesi büyük ölçüde üretimin bu yapısına bağlıdır. Bunun izahı kolaydır. Örneğin, elektrik enerjisi ne gibi santrallerde üretiliyor, zayıf güçte ve ekonomik olmayan santrallerde mi, yoksa en yeni teknoloji ile donatılmış güçlü modern santrallerde mi; bu durum halk ekonomisi için çok önemlidir. Güçlü modern santrallerde üretilen elektrik enerjisinin kat kat daha ucuza malolacağı açıktır.

Bu alanda sosyalist ülkeleri hâlâ büyük ödevler beklemektedir. Bu ödevlerin önemlilik derecesini, kardeş ülkeler ekonomisinin gelişme talepleri, bütün dünyayı kaplamış bulunan bilimsel-teknolojik devrim, nihayet, kapitalizmle yapılmakta olan ekonomik yarışmanın çağdaş aşaması tayin

etmektedir. Bundan ötürü, Ekonomik Yardımlaşma Konseyi ülkelerinde, şimdiki Beş yıllık plânda ve daha uzak bir gelecekte sanayi üretiminin küçük yapısının (mikro strüktürünün) mükemmelleştirilmesine, ayrı ayrı sanayi dallarında en ileri üretim ve teknolojinin hızla geliştirilmesine özel bir önem verilecektir. Örneğin, kara metalürjide oksitli konvertör metoduyla elde edilen çeliğin nispi payı hızla artırılabilecek, ham petrol ve gaz tüketimi fazlaştıracak, termik enerji yapısının daha iyi hale getirilmesine devam edilecek ve en ileri kimyasal üretim nevileri v.s. daha fazla geliştirilecektir.

Üretimin Etkililiği

Belirttiğimiz gibi, üretim yapısının modernleşmesi, üretim güçlerinin gelişme derecesine büyük ölçüde bağlıdır. Fakat toplumsal üretim etkinliğinin de bu alanda bir hayli önemli rolü vardır.

Sosyalist toplum kuruculuğu yıllarında kardeş devletlerde üretim fonları dev ölçülerde artmıştır. Sovyet egemenliğinin 50 yılı içinde temel üretim fonları 15 defadan fazla artış kaydetmiştir. 1951–1966 yılları arasında bu fonlar Bulgaristan'da yaklaşık olarak 5 defa, Rumanya'da 4 defaya yakın, Macaristan'da 4 defadan fazla, Çekoslovakya'da yaklaşık olarak 3,5 defa artmıştır. 1956–1967 yılları döneminde Ekonomik Yardımlaşma Konseyine üye ülkelerin her birinde temel fonlar 2–2,5 defa, üretim fonları da 2–3 kat artmıştır. Bu da sosyalist ülkelerin, sosyalizmin maddi-teknolojik temelini kurma işinde büyük başarılar elde ettiklerini ispatlamaktadır.

Fakat çağdaş bilimsel-teknolojik koşullarda, yalnız üretim fonları değil, aynı zamanda bunların kullanılma derecesi de gitgide daha büyük bir rol oynamaktadır. Toplumsal üretimin etkili, verimli olması da her şeyden önce buna bağlıdır.

Fon birikimi, etkinlik alanında çok önemli bir göstergedir. Bu gösterge, üretim kapitali (yani temel üretim fonları) ile üretilen mallar arasındaki oranı gösterir. Tabii, üretim fonları kendiliğinden maddi nimet üretemez. Büyük makine üretimi çağında maddi nimetler, üretim araçları ve âletleriyle iyice donatılmış emekle üretilir. K. Marks der ki: «Büyük endüstrinin gelişmesi ile birlikte gerçek zenginliği yaratma işi, iş gününden ve sarfedilen emekten ziyade, iş günü sırasında çalıştırılan makinelerin gücüne ve güçlü birer verimlilik aracı olan makinelere bağlıdır.»

Yan çizelgede görüldüğü gibi, sözü geçen bütün ülkelerde üretimin fon birikiminde son 15 yıl içinde belirli bir artış eğilimi var. Başka bir deyişle, maddi nimetlerin bir biriminin üretimi için üretim araçları ve gereçlerine yapılan harcamalar artmaktadır.

Bu veriler, birinci, meydana getirilen üretim güçlerinin hâlâ yeterli kadar tam ve etkili kullanılmadığını, ve ikinci, toplumsal üretimin etkinliğini

*Ekonomik Yardımlaşma Konseyi ülkelerinden bazılarında toplumsal
üretimin fon birikimi*

Yıllar	Temel üretim fonlarındaki artışın ortalama yıllık oranı		
	Halk ekono- misinde milli gelir artışına oranla	Endüstride genel sanayi ürünleri artı- şına oranla	Köy ekono- misinde genel tarımsal ürünler artışına oranla
Bulgaristan			
1951-1955	0,80	0,84	0,94
1956-1960	0,99	0,78	1,43
1961-1965	1,27	1,15	1,37
Rumanya			
1951-1955	0,68	0,76	0,68
1956-1960	0,94	0,88	1,09
1961-1965	0,96	0,85	1,06
Sovyetler Birliği			
1951-1955	0,92	0,91	1,15
1956-1960	1,02	1,03	1,13
1961-1965	1,16	1,15	1,26
Çekoslovakya			
1951-1955	0,82	0,78	0,96
1956-1960	0,94	0,83	1,40
1961-1965	1,21	1,08	1,40

artırmak için şimdiye kadar kullanılmamış muazzam rezervler bulunduğunu gösteriyor.

Toplumsal üretimin etkinliğini sağlayan diğer önemli bir gösterge de emek verimliliğidir. Ekonomik Yardımlaşma Konseyi ülkeleri bu alanda iyi sonuçlara ulaşmışlardır. Kurulan üretim cihazı, teknoloji ve enerji donatımındaki köklü değişimler, işçinin emek verimliliğinin hızla yükselmesine imkân vermiştir. Bunun sonucu olarak bugün, Ekonomik Yardımlaşma Konseyi ülkelerinde milli gelirde ve sanayi ürünlerinde sağlanan artışın en büyük kısmı, emek verimliliğini artırma yoluyla elde edilmektedir.

Tahlil göstermiştir ki, kardeş ülkelerin sanayilerinde ve halk ekonomisinin tümünde emek verimliliği artışı, sanayi dahil, bütün halk ekonomisinde çalışanların sayıca artışını bir hayli geçmektedir. 1967 yılında bütün sosyalist ülkelerde emek verimliliği 1955 yılındakine oranla % 85, Ekonomik Yardımlaşma Konseyine üye ülkelerde ise % 99 artmıştır. Aşağıdaki çizelgenin verilerine bir göz atalım.

Ekonomik Yardımlaşma Konseyi ülkelerinin gelişmesinde değişik etkenlerin rolü

	Emek verimliliği yükselişinin sağladığı artış payı (% olarak)			işçi sayısının çoğalmasının sağladığı artış payı (% olarak)		
	1956 1960	1961 1965	1966 1967	1956 1960	1961 1965	1966 1967
Milli gelir	90	92	92	10	8	8
Sanayi . . .	73	61	74	27	39	26

Bunlar, üzerlerinde dikkatle durulması gereken verilerdir ve milli gelir artışının 9/10 dan fazlasının toplumsal emek verimliliğinin istikrarlı olarak artması ile sağlandığını göstermektedir. Milli gelirden endüstri ürünleri payına oranla emek verimliliğinin artış payının büyümesi, sosyalist ülkeler halk ekonomisinde yapı değişikliklerinin iyi sonuçlar verdiğini ispat etmektedir.

EYK ülkeleri komünist ve işçi partileri, kongre ve plenumlarında aldıkları kararlarda, halk ekonomisi planlarıyla ilgili kanunlarında toplumsal üretimin etkinliğini artırmak için izlenecek ana yolları göstermişlerdir. Bu, çağdaş bilim ve teknoloji devrimi başarılarını benimseme temeli üzerinde üretimin genel teknik düzeyini yükseltme ve üretim mallarının kalitesini iyileştirme yoludur. Bu, tüm halk ekonomisi yapısının, özellikle sanayi üretimi yapısının daha ileriye doğru geliştirilmesi yoludur. Bu, sosyalist üretim ilişkilerinin geliştirilip daha mükemmelleştirilmesi ve üretim güçleri gelişmesinde ulaşılan düzeye uygun bir duruma getirilmesi yoludur. Kardeş ülkelerde yapılan köklü ekonomik reformlar buyolda önemli birer dönemeç teşkil etmektedir. Bu reformlar, halk ekonomisinin bilimsel planlama ve yönetim düzeyinin yükselmesini, plan ödevlerini yerine getirme işinde işletme ve kuruluşların girişim yeteneklerinin genişlemesini, üretimin artmasını ve kalitesinin iyileşmesine emekçilerin maddi ilgisinin artmasını sağlamaktadır. Nihayet bu, sosyalist ülkeler arasındaki ekonomik işbirliğinin genişleyip gelişmesi, etkinliğinin artması yoludur.

Köy ekonomisi alanında

Son yıllarda, Ekonomik Yardımlaşma Konseyine üye sosyalist ülkeler köy ekonomisinde belirli başarılar görülmektedir. Bu ülkelerde 1966 yılında genel tahıl üretimi 229 milyon tona erişmiş, 1951–1965 dönemindeki ortalama yıllık üretimi 1,4 defa geçmiştir. Genel tahıl üretimi, başlıca, mahsulü

artırma yoluyla çoğaltılıyordu. EYK ülkelerinde teknik bitkiler üretimi, tarım hayvanlarının verimliliği ve genel sayısı da bir hayli artmıştı.

Köy ekonomisi üretimi, özellikle tarımda üretimin artırılması ve geliştirilmesi yolunda aktif bir politikanın izlenmekte olduğu son yıllarda bir hayli fazlalaşmıştır. Kardeş ülkelerin, şimdi, köy ekonomisine muazzam yatırımlar yapma ve köylülerin üretimin artmasına candan ilgi göstermelerini sağlama olanağına sahip oldukları bir gerçektir. Bu, geçiş döneminde bütün halkın emeğiyle kurulmuş olan sosyalist endüstrinin şimdi köy ekonomisinin gelişmesi için de gitgide daha çok birikim sağladığını göstermektedir. Örneğin EYK ülkelerinden çoğunda köy ekonomisi yatırımlarının artış temposu, sanayie yapılan yatırımların artış temposunu geçmeye başlamıştır.

Sosyalist ülkeler halk ekonomisi perspektif gelişme planlarında, artan tarım ürünleri tüketimi karşısında köy ekonomisi üretiminin geri kalmasının tamamen önlenmesi için önemli tedbirler öngörmüştür. Bu tedbirlere uygun olarak, tarımsal üretim kooperatifleriyle birlikte devlet tarım işletmelerinin örgütsel ve ekonomik bakımından daha da takviye edilmesi zorunludur. Aynı zamanda kardeş ülkeler, bütün dalları ve her nevi tarım işleriyle birlikte tüm köy ekonomisini endüstriyel temellere yerleştirmek için çalışmaktadırlar. Zira sosyalist ülkeler köy ekonomisinin teknik donatım ve emek verimliliği bakımından doğrudan doğruya sanayie yaklaşması lâzımdır.

İşbirliği gelişmenin önemli bir rezervidir

Uluslararası iş bölümünün, çağdaş dönemde ne muazzam bir üretme gücü olduğu malumdur. İşbölümü, gerçekten ekonomik gelişmeyi dev adımlarıyla hızlandıran bir güçtür, özellikle bunun, ulusal kaynakları ve pazar imkânları, bilimsel-teknolojik devrimin bütün üstünlüklerinden tam olarak yararlanılmasına elverişli olmayan ülkeler için gayet büyük önemi vardır. Sosyalist ülkeler, bu üretim gücünü nitelik bakımından yeni bir sosyal-ekonomik temel üzerinde uygulamaya giriştiler ve kısa bir süre içinde sosyalist tipte uluslararası işbölümünün üstünlüklerini ortaya koymaya başladılar.

Bu yolda birçok güçlükler vardı. Ve şimdi de vardır. Örneğin bugün sosyalist topluma giren ülkeler arasında harp öncesi dönemdeki ekonomik ilişkiler gayet zayıftı ve bunların yeni baştan kurulması gerekiyordu. Ayrıca, sosyalist üretim ilişkilerine özgü bir işbirliği mekanizmasının aranması için de çok vakit ve çabalar harcandı. Bu işbirliği mekanizması hâlâ biçimlenme aşamasında bulunuyor. Sosyalist ülkeler arasında karşılıklı mal dolaşımı artışının bu yönde mevcut objektif olanaklardan geri kalması ve diğer nedenler bu zorlukları yaratmaktadır. Örneğin, bilindiği gibi, sosya-

list ülkeler, dünya sanayi ve tarım ürünlerinin hemen hemen beşte ikisini üretmektedir, fakat dünya mal dolaşımında onların payı birkaç yıldan beri % 10'u bulmaktadır.

Bununla beraber, sosyalist memleketler, özellikle EYK ülkeleri bu alanda da belirli başarılarla ulaştılar. 1949 yılında kurulan sosyalist ülkeler uluslararası ekonomik örgütü – Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (EYK) – üye devletlerin çabalarını birleştirme ve koordine etme işlerine aktif şekilde yardım etmektedir. EYK kurulunca kardeş ülkeler arasında çok yönlü işbirliğinin ve bunun kesin başarılarının temeli atıldı. Örneğin, EYK ülkelerinin dış ticareti 1950 yılındakine oranla yaklaşık olarak 6 misli artmıştır. EYK memleketleri dış ticaretinin artış temposu, son 10 yılda bu ülkelerin milli gelirinin artmasını sağlayan tempoyu geçmektedir. Bu, onların uluslararası birleşmelerinin derinleştiğini ispat etmektedir. EYK memleketlerinin bütün dış ticaretinde karşılıklı ticaretin payı bugün % 70 kadardır. Kardeş ülkeler ithal ettikleri makinelerin % 95'ini, ham petrolün % 90'ını, maden kömürünün % 98'ini ve demir madeninin % 80'e yakın kısmını dünya sosyalist pazarından sağlamaktadırlar. Böyle önemli malların karşılıklı sağlanmasındaki nispi payın bu kadar büyük olması, sadece emperyalist devletler tarafından konan ekonomik ayırımdan değil, karşılıklı işbirliği etkinliğinin büyük olmasından ileri gelmektedir.

Kardeş ülkeler arasında ekonomik bağların kurulması ve geliştirilmesinde Sovyetler Birliğinin oynamakta olduğu büyük rolü belirtmeden geçemeyiz. Avrupa sosyalist ülkelerinin hızlı tempoyla sanayileşme aşamasında sanayi donatılarını sağlayan başlıca ülke Sovyetler Birliği idi: Sovyetler, yeni sanayi kolları kurma ve eskiden kalanları yenileştirme işlerinde onlara geniş ölçüde bilimsel-teknolojik yardımlar yapıyordu. Sovyetler Birliği bugün de kardeş ülkelere büyük miktarda gayet çeşitli makineler ve donatılar sağlamaktadır. Bundan başka, Avrupa sosyalist ülkeleri Sovyetler Birliğinin şahsında, birincisi, ham madde malları veren sağlam bir kaynağa, ve ikincisi, kendi sanayi ürünlerini devamlı olarak sürdürdükleri son derece geniş bir pazara sahip bulunmaktadır. Bütün dünyada mal sürümü pazarları için çetin savaşların yapılmakta olduğu şimdiki koşullarda, sözü geçen ikinci durumun çok büyük önemi vardır. Sovyetler Birliği, üretimi ihtisaslaştırma ve kooperatifleştirme alanında bir ortak olarak da gitgide daha büyük önem kazanmaktadır. Nihayet, Sovyetler Birliği, nispeten küçük devletlerin sahip olamayacakları en güçlü ve her bakımdan gelişmiş bir bilimsel temele sahiptir. Sovyetler Birliği, bilimsel başarılarını sosyalist ülkelerle paylaşmak suretiyle, bu memleketlerin bilimsel-teknolojik ilerlemesinin hızlanmasına yardım etmektedir.

Komünist ve işçi partileri, sosyalist ülkeler topluluğunun gelişmesinde planlamanın önemini ortaya koyan Lenin'in idelerini pratik alanda gerçekleştirerek, planlamanın ekonomik ilişkiler alanında da durmadan güçlenmesi, tüm ekonomik işbirliği biçimlerinin daha ileriye doğru mükem-

melleştirilmesi için çaba harcamaktadırlar. EYK ülkeleri uzun zamandan bari halk ekonomisi planlarını ahenkleştirmektedirler. Şimdi Ekonomik Yardımlaşma Konseyi, ekonomik gelişme planlarının 1975 yılına kadar ve daha uzun bir dönemde koordinasyonu için büyük hazırlık çalışmaları yapmaktadır. Gelişme şartları, kardeş ülkeler halkları önüne, çağdaş sosyalist toplum kuruluşu aşamasına bağlı yeni yeni, bazan çok karmaşık sorunlar getirmektedir. Hayat, karşılıklı ekonomik ilişkilerin ve her şeyden önce ekonomik işbirliğinin verimli bir şekilde geliştirilmesini, üretimde uluslararası ihtisaslaşma ve kooperatifleşmenin derinleştirilmesini, halk ekonomisi yapısının mükemmelleştirilmesi açısından önemli rol oynayan en mühim sanayi dallarıyla üretimde ortak bilimsel araştırmaların genişletilmesini, dünya sosyalist pazarında fiyat, döviz ve finans mekanizmalarının daha mükemmel hale getirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Kardeş ülkelerin komünist ve işçi partileri, bu problemlerin tümüne dikkatle eğilmiş bulunmaktadır. Şimdi bu problemler, sosyalist ülkeler yönetmenlerinin tepe konferansında incelenecektir. 1968 yılı ilkbaharında kardeş partiler temsilcilerinin Drezden şehrinde yaptıkları konferansta bu konuda anlaşmaya varılmış ve anlaşma Ağustos ayında Bratislavada düzenlenen toplantıda onaylanmıştır.

Halkın refahı için

Kardeş ülkelerin sosyalist ekonomisinin olgunluğunu gösteren bir delil de şudur: Bu memleketler, emekçilerin yaşayış düzeyini yükseltme alanında büyük başarılarla ulaşmışlardır. Bu çok yönlü süreçte, işçi ve memurların reel maaşları ve kooperatifçi köylülerin reel gelirleri artmakta, perakende mal satışının artış temposu hızlanmakta, bu ticaretin yapısında ilerici değişimler almakta, halk eğitimi ve sağlık sistemi mükemmelleşmekte, konut kuruculuğu görülmemiş ölçülerde genişlemektedir.

Sosyalist ülkelerin çoğu, her 10 bin kişiye düşen üniversite öğrencisi ve doktor sayısı, 1.000 kişi üzerinden hesaplanarak her yıl halka verilen konutların sayısı, fert başına düşen bazı malların tüketimi gibi hayat düzeyine dair birçok önemli göstergeler bakımından, iktisaden gelişmiş bir sıra kapitalist devletleri geride bırakmış bulunmaktadır. Sosyalist memleketlerde gelişmiş bir sosyal sigorta, parasız sağlık servisi ve yüksek öğrenim sistemi uygulanmaktadır. Fakat şehir ve köy emekçilerinin artan maddi ve kültürel ihtiyaçlarının tam olarak karşılanması için daha yapılacak büyük işler vardır. Kardeş memleketler komünist ve işçi partileri bu soruna çok büyük önem vermektedirler.

Bu bakımdan şu rakamlar karakteristiktir: Ekonomik Yardımlaşma Konseyi ülkelerinde halk tüketimi sanayi malları üretimi 1955–1966 yılları döneminde 2,3 defa, genel tüketim fonları ise 2 defa artmıştır.

Tüketim fonunun artışı
(1966 yılında 1955'e oranla % olarak)

	Genel üretim	Nüfus başına
Bulgaristan	222	202
Almanya Demokratik Cumhuriyeti	168	177
Polonya	185	159
Rumanya	185	167
Sovyetler Birliği	197	166
Macaristan	180	174
Çekoslovakya	162	149
EYK ülkeleri toplu olarak	194	165

Bu çizelgede görüldüğü gibi, çıkış düzeyi düşük ülkelerde tüketimin artış temposu en yüksektir. Tüketim fonunun artış temposu, nüfus artışı temposunu bir hayli geçmektedir.

Tüketim fonlarının artması ve tüketim düzeyinde devletlerarası farkların ortadan kaldırılmasıyla birlikte, tüketim malları kütesinde esaslı yapı değişiklikleri yapılmaktadır: gıda maddelerinin nispi payı azalmakta, sanayi mallarınıninki artmaktadır. Bunun yanı sıra gıda maddeleri içinde et, süt ve şeker tüketimi hızla artmaktadır. Sanayi malları tüketiminde de, uzun zaman kullanılan eşyanın nispi payı çoğalmaktadır. Bu bakımdan sosyalist devletler, en gelişmiş kapitalist memleketler düzeyine hâlâ erişmemiş olmalarına rağmen, gittikçe daha belirli olarak ortaya çıkan eğilim, kardeş ülkelerde hızla gelişen olumlu değişimler hakkında sonuçlar çıkarmak olanağını vermektedir.

Bugün işçilerin eğitim düzeyi ve vasıflılığı, ekonomik gelişimde olağanüstü önemli bir etkindir. Örneğin, endüstriyel bakımdan gelişmiş ülkelerde bu etken, bütün ekonomik gelişimin yaklaşık olarak üçte birine katkıda bulunuyor. Bu büyük katkının eğitim sisteminin verimliliğini gösteren açık bir gerçektir.

Sosyalist ülkelerde sosyal devrimle beraber kültürel devrim de gerçekleştirilmiştir. Sosyalist ülkeler, eğitim ve öğrenime büyük yatırımlar yaparak dünyada en ilerici eğitim sistemini kurmuşlardır. Şimdi bu sistemi daha da geliştirme ve mükemmel hale getirme işine pek büyük bir önem vermektedirler. Bir zamanlar milli gelirin önemli bir kısmının, uzağı göerek, bu yönde harcanması, emekçilerin omuzlarına yüklenen ağır bir yük niteliğini taşıyordu. Fakat bu harcamalar artık bol bol meyve vermektedir, gelecekte eğitim meyveleri çok daha büyük ölçüde artacaktır. Böylece, emekçi yığınlarının refah düzeyinin daha fazla yükseltilmesi için yeni olanaklar yaratılacaktır.

EYK ülkeleri ve dünya ekonomisi fonu

Sosyalist ülkelerin üretim cihazlarındaki gelişim derecesini gösteren başlıca ölçülerden biri bu ülkelerin, dünya ekonomisindeki mevzileridir. Bu durumla ilgili verilerin incelenmesi, bu mevzilerin gerek nicel, gerekse nitel bakımdan sağlamlaştığını gösteriyor. Sosyalist ülkelerin, özellikle Ekonomik Yardımlaşma Konseyine üye memleketlerin dünya sanayi üretimindeki nispi payı durmadan artıyor (çizelgeye bakınız), aynı zamanda, kardeş ülkelerle en gelişmiş endüstri devletleri arasında emeğin enerji ve fon bakımından donatım derecesinde, birçok mamullerin kalite ve teknik düzeyinde görülen farklar durmadan azalıyor.

EYK ülkelerinin dünya sanayi üretimindeki nispi payı, 1951–1966 yılları döneminde yaklaşık olarak 1,8 defa artış kaydetmiş, Birleşik Amerika'nın nispi payı ile eşitlemiş ve Ortak Pazar memleketleri sanayi hacmini 2,3 defa geçmiştir.

Bu veriler, dünya ekonomisinde nitelik bakımından yeni bir durumu yansıtır, Sosyalist ekonomi sisteminin hızla gelişerek gitgide daha sağlam mevziler kazandığını gösteriyor.

*Dünya sanayi üretimindeki pay
(% olarak)*

	1950	1960	1966
Sosyalist ülkeler	20	36	38
Bu arada EYK memleketleri	17,8	28,4	31
Dünya kapitalist ülkeleri	80	64	62
Bu arada Birleşik Amerika	43,4	33,6	31,0
Ortak Pazar ülkeleri	12,9	14,3	13,5

Yapılan hesaplara göre, sosyalist ülkelerin dünya sanayi üretimindeki payı ileride de durmadan artacaktır. Bu pay, 1967 yılındaki % 38'e karşılık 1975 yılına doğru muhakak ki % 43–46'ya yükselecektir. İki dünya sistemi arasındaki yarışmada en yakın bir gelecekte sanayi üretimi alanında sosyalist ekonomi sisteminin kapitalist sistem üzerinde, özellikle gelişmiş kapitalist ülkeler grubu üzerinde hızla üstünlük kazanacağı şimdiden belirmektedir.

Şimdiye kadar söylediklerimizi genelleştirelim:

Her şeyden önce bunlar şu sonucu çıkarmamıza imkân veriyor: Ekonomik Yardımlaşma Konseyi ülkeleri, kısa tarihsel dönemlerde birçok güçlükleri yenerek ekonomik kuruculuk alanında büyük başarılarla ulaşılar,

kendi ekonomilerinde köklü ve ilerici değişimleri gerçekleştirdiler, uluslararası sosyalist işbölümünü geliştirdiler, halk yığınlarının refah ve kültür düzeyini esaslı şekilde yükselttiler, dünya kapitalist sistemiyle yarışmada ön saflara geçtiler.

Kudretli üretim güçleri ve sosyalist toplumsal ilişkilerin gelişmesi, Ekonomik Yardımlaşma Konseyine üye ülkelerin çoğuna, gelişimlerinde yeni bir aşamaya, gelişmiş bir sosyalist toplumu, kendi ekonomik temeli üzerinde gelişmekte bulunan bir toplumu kurma aşamasına geçme olanağını verdi. Bu aşamada, sosyal bir düzen olarak sosyalizmin üstünlükleri çok daha açık şekilde görülecek, sosyalizm, bütün dünya halkları için daha büyük ölçüde çekici bir kuvvet olacaktır. Komünisü ve işçi partileri tarafından yönetilen sosyalist ülkelerin emekçileri, ellerine aldıkları politik iktidarı, kendi menfaatleri, sosyal ilerleme ve bütün dünya başının menfaatleri lehine etkili olarak kullanabileceklerini tekrar tekrar ispatlamaktadırlar.

Çağdaş kapitalizm, bilimsel-teknolojik devrim ve işçi sınıfı

«Barış ve Sosyalizm problemleri» dergisi, Berlin'de, gelişmiş kapitalist ülkelerde bilimsel-teknolojik devrim koşulları içinde işçi sınıfının rolü konusunda uluslararası bir konferans düzenlemiştir. Bu konferansa dergi yazı işleri kurulu üyelerinden başka, kardeş partilerin dergideki şu temsilcileri katılmıştır: Z. Tsuker-Şiling (Avusturya), A. Silva (Brezilya), A. Gede (Macaristan), E. Berg (Almanya Demokratik Cumhuriyeti), I. Nörlünd (Danimarka), A. Avanesyan (Iran), F. Anton (İspanya), Ç. Davagsuren (Mogolistan Halk Cumhuriyeti), Y. Kovalçik (Polonya), B. Zaharesku (Rumanya), K. Zarodof (Sovyetler Birliği), P. Aversperg (Çekoslovakya), G. Eman (İsveç). Dergi yazı işleri kurulunun davetlisi olarak birçok ülkelerden şu bilim adamları da bu konferansta hazır bulunmuşlardır: L. Georgiyef, T. Tsanef (Bulgaristan), D. Bognar, D. Santo (Macaristan), M. Anders, L. Mayer, K. Tsişang, G. Şaul (Almanya Demokratik Cumhuriyeti), F. Fişe, K. Mener (Federal Almanya), P. Mavromatis (Yunanistan), A. Minuçi, L. Palagrozi (İtalya), M. Daramvançik (Mogolistan Halk Cumhuriyeti), V. Vesolovskiy, Z. Hrupek (Polonya), G. Apostol, K. Petre (Rumanya), A. Galkin, G. Dilin-genskiy, V. Kulış, A. Veber (Sovyetler Birliği), G. Puts (Birleşik Amerika), G. Asplund, T. Koste (Finlanda), J. Fabır (Fransa), M. Hirşıl (Çekoslovakya).

Bu sayıda, «Toplumsal ve işçi sınıfının yapısı» ve «Çağdaş işçi sınıfının yaşayış şartları» başlıklı raporların ve yapılan konuşmaların bir kısmını yayınlıyoruz. İncelemenin ikinci bölümü, sınıf mücadelesi ve sınıf ittifakları, kapitalizme karşı savaşın taktik ve stratejisi ile ilgili sorunlara ve bunlarla bağlı problemlere ayrılmıştır. Bunlar üzerindeki rapor ve konuşmalar ile-ride yayınlanacaktır.

Son yıllarda gerek gelişmiş kapitalist ülkelerde, gerekse genellikle dün-yada işçi sınıfında önemli değişiklikler oldu. Kapitalist ülkelerde işçi sınıfının yapısını, durum ve rolünü etkileyen en önemli etkenlerden biri, bilim-sel-teknolojik devrimin gelişmesidir.

Derginin Baş Redaktörü K. Zarodof'un, konferansı açış konuşmasında belirttiği gibi, devrimci Marksistler için işçi sınıfının rolü sorunu, soyut bir teorik problem değildir. Aslında bu, devrimle, devrimin objektif ve subjektif

nitelikteki koşullarıyla, devrimi gerçekleştirme olanaklarıyla, iktidarı ele geçirme yollarıyla, sosyalist devrimin politik ordusuyla ilgili bir sorundur.

Konferansta fikir teatisine katılanlar, hızla değişen çağdaş dünyada işçi sınıfının, tarihsel devrimci rolünü sadece korumakla kalmadığı, aynı zamanda kuvvetlendirdiği konusunda fikirdeş olduklarını belirttiler ve bununla da yetinmediler. «Barış ve sosyalizm Problemleri» dergisi Baş Redaktörü, inceleme konusu olabilecek şu sorunlar üzerinde delegelerin dikkati çekti:

İşçi sınıfının yapısında ve sınıf bilincinde meydana gelen değişimler, basit ve vasıtsız işgücü talebi oranındaki değişiklikler, aydınların, «Orta tabakalar»ın ve üniversite gençliğinin toplumsal hareketteki rolü; «gelir devrimi» adı verilen, gelirler arasındaki eşitsizlik şiddetlenirken yığınsal tüketimin artması, sömürünün artması ve emekçilerin tüketimlerinin genişlemesiyle satın alma güçleri arasındaki büyük uçurum; emekçilerin politik ve ekonomik istekleri uğrunda yürüttükleri savaşın biçim ve metotları, işçi örgütlerinin, yeni sosyal kazanımlar için kapitalistlerin ve devlet organlarının faaliyetine karışmaları alanındaki yeni olanaklar;

bilimsel-teknolojik devrim hakkındaki burjuva anlayışlarının kasitli, savunucu niteliği, işçi sınıfının sözde «deproletarizasyonu» ve «burjuvalaşması», işçi sınıfının, psikolojik bakımdan kapitalist toplumla sözde kaynaşması.

K. Zarodof, devamla, şunları belirtti: «Biz, aynı zamanda, çağdaş koşullarda kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfının durum ve savaşının, sadece kapitalizmin iç kanunlarının açıklanması ile anlaşılamiyacağı kanısındayız. Burada, dünya sosyalist sisteminin ve sosyalist sistemle kapitalist sistem arasındaki yarışmanın yaptığı etki de gözönünde bulundurulmalıdır.

«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinin on yıllık çalışmaları arasında, yazı işleri kurulu üyeleri, birçok Marksist-Leninist partinin temsilcileri, çağdaş kapitalizm koşullarında işçi sınıfının durumu ve mücadelesiyle ilgili problemleri defalarca incelediler. Yazı işleri kurulu, bu defa, dikkatlerin, bilimsel-teknolojik devrimin gelişmiş kapitalist ülkelerde işçi sınıfının rolüne, üretime, toplumsal hayata, tüm anti-monopolist mücadeleye yaptığı etki üzerinde yoğunlaştırılması dileğinde bulundu.

Geçen yüzyılın birinci yarısında gerçekleşen endüstriyel devrim, kapitalizmin önünde, işgücünü makinelerle ve manifaktürü fabrika-üzin üretimiyle değiştirme yolunda geniş olanaklar açtığı zaman, kapitalist üretimin büyük bir hızla artması, yeni sanayi dallarının kurulması, mal kütlesinin hızla çoğalması gibi sonuçlar doğurmuştu. Bu sonuçlar, kapitalist ekonominin büyüme ve yapı değişimleri süreci olarak tanımlanabilir. Öte yandan, makinelerin kapitalist metodu ile uygulanması, işçi sınıfı önüne işsizlik heyulâsının dikilmesine yol açtı, üretim araçlarının sahibi kapitalistlere de sömürü normunu artırma olanağını verdi.

Üretimde ve insan faaliyetinin diğer dallarında otomatizasyonun uygulanması, zamanımızda yukarıdakilere benzer ekonomik ve sosyal problem-

leri ortaya koydu, fakat, elbette başka koşullarda, kapitalizmin başka bir gelişme düzeyinde bu sorunlar ortaya çıktı.

Tartışmada ilk söz alan Z. Hrupek böyle bir karşılaştırmayı yaptıktan sonra şöyle dedi:

«Zamanımızdaki teknik ilerlemede hâkim durumda bir yön alan otomatizasyonun önemi, iş gücünün teknik donatım düzeyini kat kat artırmıştıktan ileri gelmektedir. Otomatizasyon uygulanınca kapitalin teknolojik yapısı, çoğu zamanda organik yapısı yükselmektedir. Otomatizasyon süreci, geleneksel bakımdan insan emeğinin geniş ölçüde kullanıldığı sanayi dalları alanını, ya da teknolojik nedenlerden ötürü büyük ölçüde emek yutan endüstri dallarını kapsarsa, bu yükselme eğilimi açık seçik görülür.»

Fikir teatisine katılanlar, bilimsel-teknolojik devrimin hızlı gelişmesinin ve bilimsel nitelikteki bilgilerin olağanüstü bir tempoyla artmasının, ekonomik, sosyal ve politik hayatın bütün alanlarını güçlü bir şekilde etkilediğini belirttiler. G. Apostol bu konuda şöyle dedi: «Bu sürecin gelişmesi, toplumun gelişmesinde üretim güçlerinin sonuç belirleyici rolü, bilimin rolünün daimi olarak artması ve üretimle olan ilişkilerinin kuvvetlenmesi, üretimin yaratıcılık ve maddi alanda bilim haline gelmesi, bilimin de, Marks'ın deyişiyle «direkt bir üretim gücü»ne dönüşmesi hakkındaki Marksist teoriyi doğruluyor.

San derecede karmaşık bir niteliğe sahip olan şimdiki toplumsal gelişme, bilimsel-teknolojik devrimi de güçlü bir biçimde etkiliyor. Çağımızın, insanlığın kapitalizmden sosyalizme geçiş çağı olması hiç de rasgele bir şey değildir. Bu, ancak, muazzam bilimsel ve teknolojik kazanımlar, üretimin otomatizasyonu, üretimde sibernetik araçlar ve nükleer enerji kullanılması, toplumsal emek verimliliğinin son yıllarda görülmemiş derecede artması sayesinde mümkün olmuştur. Sosyalist devrim ve bilimsel-teknolojik devrim, insanlığın komünizm uygarlığına doğru objektif ilerleme sürecinin aynı nitelikte iki görünüşüdür.

I. Toplumun ve işçi sınıfının yapısı.

Ücretli emeğin nispi payının artması

4

Bilimsel-teknolojik devrim, çağdaş kapitalizme iyice yerleşmiştir. Bu devrimin etkisiyle kapitalizmin sosyal temeli gitgide daha fazla sarsılmakta, toplumun yapısında derin değişimler olmaktadır. Bundan ötürü de sosyal güçlerin psikolojisinde ve politik oranında derin değişimler yer almaktadır. Sosyal yapıdaki değişikliklerin genel eğilimine gelince, bu, Marksist-Leninist bilimin çoktan üzerine dikkati çektiği sürecin devamıdır. Şöyle ki: Bilimsel-teknolojik devrim, ücretli emek alanında çalışanların nispi payının artışı hızlandırmıştır. A. Galkin'in konuşmasında belirttiği gibi, bu kategori şimdi faal nüfusun basit bir çoğunluğu değil, ezici çoğunluğudur. Bunlar, 1964 yılında Birleşik Amerikada faal nüfusun yaklaşık olarak

% 80'inden, İngilterede ise % 90'ından fazla idi. F. Rişe'ye göre, Federal Almanyada faal nüfusun % 80'i iş gücünü satarak yaşamak zorunda kalmaktadır. V. Hirşil'in verdiği rakamlara göre, Yeni Zelanda, Kanada, İsveçre, Avusturalya, Hollanda gibi ülkelerde 60 yıllarında tüm faal nüfusun % 80'ini, hatta daha fazlasını ücretli emekle geçinenler teşkil ediyordu. 1962 yılında bu oran Fransoda % 73'tü. Aynı yıl, İtalya ve Finlandada aktif nüfusun yaklaşık olarak üçte ikisini ücretli emekçiler teşkil ediyordu. Kapitalist gelişme yoluna oldukça erken girmiş olan Japonya'da 1965 yılında ücretli emekçilerin oranı faal nüfusun % 60'ını teşkil ediyordu. M. Daramvançik, bu verileri, ücretli emekçilerin genel sayısını gösteren rakamlarla tamamladı: Gelişmiş kapitalist memleketlerde şimdi 200 milyondan çok, Asya, Afrika ve Lâtin Amerika ülkelerinde ise 150 milyondan fazla insan ücretli emek alanında çalışmaktadır.

D. Santo'nun belirttiğine göre, çağdaş kapitalist toplumda sınıf yapısının değişme eğilimi, üretim araçları sahipleri sayısının azalması ve halkın gitgide daha büyük ölçüde proleterleşmesi yönünde gelişmektedir.

Ücretli emekle uğraşan kişilerin nispi payının artmasına paralel olarak, serbest mal üreticilerinin, tüccarların, işlik ve servis sahiplerinin nispi payı, birçok ülkede ise mutlak sayısı azalmaktadır. Tartışma sırasında Z. Hrupek şunları söyledi: «Bu süreç, çağdaş tekniğin üstün durumda bulunduğu ve tekelci korporasyonların sanayi, ticaret ve hizmetler alanlarında geniş faaliyet gösterdikleri bütün gelişmiş kapitalist ülkelerde göze çarpmaktadır. Aynı süreç, sosyal büyük yapı (makrostrüktür) üzerine büyük etki yapmakta ve Marks'ın şu fikrini tamamen doğrulamaktadır: «Kapitalizm kanunu, burjuva toplumunu, bir yandan, az sayıda olan üretim araçları sahipleri sınıfı, öte yandan da, bu mülkiyetten yoksun yığınsal proleter sınıfı diye durmaksızın ikiye bölmektedir.»

D. Santo tarafından verilen bilgiye göre, Birleşik Amerika'da «serbest» üretim araçları sahiplerinin sayısı 1910'da bütün nüfusun % 27'sini, 1954 yılında ise % 13,3'ünü teşkil ediyordu. İngilterede 1911 yılında bunların oranı % 7,8 iken 1965 yılında % 6,5'ğe düşmüştü. 1907 yılında Almanyada «serbest» çalışanlarla onlara yardım eden aile üyelerinin faal nüfustaki oranı % 33,8 idi, Federal Almanya'da 1960 yılında bunların oranı % 22,9'a düşmüştü. Son yıllarda bu süreç hızlanmıştır. Avrupa devletleri arasında İtalya'da bunların sayısı, azalma eğilimi göstermekle beraber, hâlâ fazladır (İtalyada tekelci konsantrasyon temposu şimdi de, örneğin, Fransa'dakinden daha yavaştır). «Serbest» iş sahipleri oranı 1936 yılından 1959-1960 yılları dönemine kadar % 48'den % 37'ye düşmüştür.

Köy ekonomisinde de bilimsel-teknolojik devrimin aynı sonuçlarını görüyoruz. Bir yandan bu devrim icabı emek verimliliği artarken köylü nüfusta genel bir azalma olmaktadır. Diğer yandan şiddetlenen rekabet, küçük ve orta halli «serbest» köylü işletmelerini hızla yoksullaştırmakta ve tarım üretiminin, ihtisaslaşmış kapitalist çiftliklerde toplanmasına yol açmaktadır.

Köylülerin, bütün emekçi nüfusun ezici çoğunluğunu değilse bile, oldukça büyük bir kısmını teşkil ettiği zamanlar, ilelebet geride kalmıştır.

Z. Hrupek, harpten sonraki dönem boyunca gelişmiş kapitalist memleketlerde köy ekonomisi iş gücünün köy ekonomisinde 1930 yıllarında başlayan makineleşme sürecinin etkisiyle, sanayi ve hizmetler alanına akın ettiği görülmektedir, dedi. *G. Eman*'ın verdiği bilgiye göre, örneğin İsveçte nüfusun yaklaşık olarak % 8'i şimdi köy ekonomisinde ve balıkçılıkta çalışıyor. Önümüzdeki on yıllık döneme ait tahmine göre, burada köy ekonomisinde çalışanların oranı % 5'e inecektir. *F. Anton*'un konuşmasında belirttiği gibi, Batı Avrupa ülkelerinin çoğundan çok daha geri kalmış bir gelişme düzeyinde bulunan İspanya'da bile, köylülerin nispi payındaki azalma süreci son yıllarda büyük ölçüde artmıştır, öyle ki şimdi köylüler, eski mutlak çoğunluk yerine, faal nüfusun ancak üçte birini teşkil etmektedir. Aynı zamanda İspanyada hizmetler alanında çalışanların payı hızla artmaktadır.

Z. Hrupek'in belirttiğine göre, hizmetler alanındaki genişleme süreci ve burada çalışanların artması, çağdaş kapitalizmin maddi-teknolojik temelinde meydana gelen değişimlerin bir sonucudur, bu sürecin hızlanması da, tekeller tarafından gerçekleştirilen teknolojik ilerlemeden ve en geniş anlamıyla bu teknolojik ilerlemenin tüketim yapısında yarattığı değişimlerden ileri gelmektedir.

Bilimsel-teknolojik devrim, aydınlar ve memurlar

A. Galkin'in kanaatine, bilimsel-teknolojik devrimin en önemli sonucu, aydınların hızla artmasıdır. Aydınların, temel sınıflar arasında okumuş kişilerden meydana gelen küçük bir ara tabaka durumunda olduğu zamanlar artık geçmişe karışmıştır. Aydınlar deyince, yeteri kadar yüksek, belirli bir tahsil seviyesinde olan ve öncelikle akım emeğiyle uğraşan belirli bir kategorideki kişileri anlıyorsak, şimdi büyük halk yığınları bu kategoriye girmektedirler. En etkili ve hızla artan müfreze, bilim ve teknikle uğraşan aydınlardır, yani bilim adamları, bilim işlerinde yardımcı olarak çalışan personel, mühendisler, teknisyenlerdir. Çağdaş kapitalist toplumun vasıflı işgücüne ihtiyacı vardır. Bu nedenle de toplumsal eğitim düzeyinin yükselmesi, eğitim sistemi personelinin, akıl emeğiyle uğraşan son derecede kalabalık bir insanlar grubu haline gelmesini sağlamıştır. Tıp hizmetlerinde de büyük bir aydınlar grubu çalışıyor. Sosyal iş bölümünün daha fazla derinleşmesi ve devlet-tekeller kapitalizminin gelişmesi, devlet yönetiminde ve toplumsal denetim alanlarında çalışan kişiler kategorisinin hızla çoğalmasına sebep olmuştur. Bu alanlardaki çalışmalar için oldukça yüksek bir eğitim düzeyi gereklidir. Bütün bunlar, aydınlar müfrezesinin yığınsal bir şekilde artmasına yardım etmektedir.

K. Petre'nin belirttiğine göre, aydınların ve hizmet personelinin safları çok büyük bir hızla artar ve küçük üreticilerin sayısı durmadan azalırken,

orta tabakaların payı büyümüş ve aynı zamanda yapısı nitel bakımdan değişmiştir.

Tartışmaya katılanlar, gelişmiş kapitalist memleketlerde devlet memurları sayısının genellikle artmış olduğunu belirtmişlerdir.

F. Rişe, memurların ve teknisyen aydınların kapitalist üretimde kullanılmasıdaki değişimleri niteliyen ilginç istatistik bilgileri vermiştir. Batı Berlin Alman Ekonomik Araştırmalar Enstitüsü istatistik göstergelerine dayanarak Metal İşçileri Sendikası Merkez yönetimi tarafından yayınlanan verilere göre, Batı Almanya'da 26 sanayi dalında çalışanların sayısı 1961'den 1966 yılına kadarki dönemde 371 bin 810 kişi azalmıştır. Bu dönemde memur sayısı 35 bin 575 kişi arttığı halde işçi sayısında 407 bin 385 kişiyi bulan bir azalma görüşmüştür. Dört sanayi dalında işçi sayısı 10 bin 224 kişi azaldığı halde, çalışanların genel sayısı 8 bin 141 kişi artmıştır. İşçi sayısındaki azalma, memur sayısının 18 bin 365 kişi çoğalmasıyla kapatılmıştır. 12 sanayi dalında işçi sayısı 190 bin 868 kişi, memur sayısı ise 231 bin 848 kişi çoğalmıştır, çalışanların genel sayısı da 422 bin 716 kişi artmıştır. Batı Almanya sanayiini bir bütün olarak ele aldığımız takdirde, 1961 yılından 1966 yılına kadarki dönemde çalışanların genel sayısında 69 bin 255 kişilik artış olmuştur. Memur sayısının 290 bin 862 kişi artmasına karşılık işçi sayısı 221 bin 607 kişi azalmıştır.

F. Rişe, bilimsel-teknolojik devrim sonucunda, işçi sınıfı içinde memurlar oranının arttığına ve yakın bir gelecekte, sayılarının işçilerinkini geçeceği hakkındaki sonucu desteklemiştir.

Bazı az gelişmiş ülkelerde başka bir durum göze çarpıyor. Örneğin, P. Mavromatis'e göre, Yunanistanda sanayideki memurların sayısı, işçilerin sayısından daha ağır bir tempo ile artmaktadır.

D. Santo, gelişmiş kapitalist memleketlerin sanayiindeki mühendis ve teknisyenlerle memurların nispi payındaki değişme hakkında şu genel verileri sundu.

*Maaş alan işçilerin genel sayısında bu değişiklik şöyledir
(Yüzde olarak)*

Yıllar	Birleşik Amerika	İngiltere	Almanya	Fransa
1901-1910	12,0	8,6	7,6	10,4
1931-1940	17,7	15,0	14,0	14,6
1957-1963	28,0	22,0	23,0 (Federal Almanya)	-

Birleşik Amerika'da sanayide çalışan mühendislerin sayısı 1963 yılında 1 milyonu bulmuştur. Bu rakam, 1940 yılındakinden üç misli fazladır.

G. Eman, aynı süreçlerin İsveç'teki gelişimi üzerinde durdu. Teknik ilerlemenin gelişimiyle orada memurların sayısı artıyor. Bu artış temposu, bir bütün halinde işçi sınıfının artış temposundan daha hızlıdır. Bugün İsveç'te ücretli emekle geçinenlerin sayısı 2,2 milyon civarındadır. Bunların bir milyon kadarı, memur veya teknisyen kategorisine girebilir. Memurlar, sosyal bakımdan aynı nitelikte bir grup değildirler. Fakat bu grubun büyük bir kısmı işçiler arasından toplanır. G. Eman, tüm memurların işçi sınıfı gibi iy örgütlendiklerini söyledi. Onlar da, grev ve grev tehditi gibi işçi sınıfının geleneksel mücadele metodlarını kullanmaktadırlar. Gelişmiş kapitalist ülkelerde akıl emeğiyle uğraşanların çoğunluk teşkil ettiği ücretli emekçilerin sayısı durmadan artmaktadır. Bu ücretli işçiler tabakasının sınıfsal durumunun, sınıf bağlarının çok ciddi bir şekilde incelenmesi lâzımdır. Burjuva propagandasının, kapitalizmin bütün şakşakçılarının kapitalist düzeni övmek ve bu düzenin çelişkilerini allayıp pullamak için büyük çabalar harcamakta oldukları şu sırada, bu inceleme daha büyük bir önem kazanıyor. Kapitalist ülkelerdeki süreçleri yanlış gösteren bu şakşakçılar, kapitalist toplumda temel sınıfların ve sınıf düşmanlığının ortadan kalkmak üzere olduğunu, burjuvazi ile proletaryanın «orta sınıf» denilen bir sınıf içinde eridiğini ileri sürüyor ve yeni bir çağın, ahenkli bir toplum ve sosyal barış çağının başladığını ilân ediyorlar.

K. Petre, bu konuda İngiliz Leybarist (işçi Partisi) teorisyenlerinden Krasman'ın bundan yirmi yıl önce ileri sürdüğü bir iddiayı ve şu sözlerini hatırlattı: «Artık Marks'ın sözünü ettiği anlamda bir burjuvazi yoktur, daha doğrusu, çöküş döneminde bulunan ve bize sadece geçmişteki egemenliğini hatırlatan böyle bir grup vardır. Marksist anlamda bir proletarya yoktur veya daha açık bir deyişle, sadece kalıntıları mevcuttur ve bu kalıntılar bize onun geçmişteki ıstıraplarını hatırlatmaktadır.»

F. Rişe de yukarıdakine benzer konuşmalardan parçalar okudu. Örneğin, Federal Almanya İnşaat İşçileri Sendikası eski başkanı ve şimdi Kızınger kabinesinde Ulaştırma Bakanı Georg Leber, sendikasının Altıncı Kongresinde, artık Marksist anlamda proleterler yoktur, demiştir. Leber, «belirli bir tüketim düzeyi» çerçevesinden dışarı çıkmayan işçiyi proleter ilân etmek suretiyle Marks'ın proleter kavramını tahrif etmiştir.

Filosof Marküze de, Marks için, «Proleter, her şeyden önce beden emeği ile uğraşan ve iş sürecinde beden enerjisini harcayan ya da tüketen işçiydi» demekle aynı yönde yürüdüğünü ortaya koymaktadır.

«Folksvagen» fabrikaları Genel Müdürü Norf Hof, sözü hiç dolandırmadan açıkça şöyle demiş: «Bir zamanlar Karl Marks tarafından büyük bir inandırıcı güçle formüle edilen prensipler, görüldüğü gibi, artık tümüyle hükümsüzdür. Proletarya, genellikle bir kavram olarak hiçbir iz bırakmadan konuşma dilinden kaybolmuştur.»

P. Aversperg, konuşmasında şunları söyledi: «Burjuva teorisyenleri tarafından icad edilen «orta sınıf»a, çeşitli sosyal sınıf ve grupların temsil-

cileri dahil ediliyor. Genellikle burjuvazi ve proletaryanın büyük bir kısmı, bu sınıfın kapsamına alınıyor. Bazı burjuva sosyologları, faal nüfusun % 60–70–80'ini, hatta daha fazlasını «orta sınıf»a katıyorlar. Batı Alman sosyoloğu G. Şelski, bütün Batı Almanya'yı «orta sınıflar toplumu» sayıyor.

F. Rişe'nin doğru olarak belirttiği gibi, bütün bu teorilerle, çağdaş devletkel kapitalizmi koşullarında hızlanan proleterleşme sürecini örtbas etmek isteği ile, işçilerin ve temsilcilerinin, kendi sosyal ve politik önemlerini anlamalarını önlemek ve çoğu zaman çok güç kazanılan sınıf bilincini körletmek amacı güdülüyor.»

İşçi sınıfına yaklaşma

Bazı dogmatik tahriflerden temizlenmiş bulunan «işçi sınıfı» kavramı, aslında eskiden zannettiğimizden daha karmaşık ve yeni bir kavramdır. *D. Santo* tarafından ifade edilen bu fikir, diğer bir sıra konuşmalarda geliştirildi. *A. Galkin* bu konuda şunları söyledi: «Bilimsel-teknolojik devrimin sebep olduğu sosyal ve yapısal değişimler, işçi sınıfının genişlemesine yol açmıştır. Geleneksel proletarya (fabrika-üzin, ticaret v.s. işçileri) ile birlikte yeni emekçi müfrezeleri berraklaşmıştır. Bunlar, üretimdeki durumları ve yaşayış tarzları bakımından işçi sınıfına yaklaşımakta, birçok hallerde bu sınıfın ana kitlesine karışmaktadırlar.

F. Rişe, «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi Yazı İşleri Kurulunca 1967 yılı Ekim ayında düzenlenen fikir teatisinde K. Verne'nin yaptığı konuşmalardan parçalar okudu K. Verne o zaman «Topyekûn işçi» kavramını kullanmıştı. K. Verne, mühendis ve teknisyenlerin esas kütlesini, işçi sınıfından olan «topyekûn işçi»nin bir kısmı sayıyor, onları üretim sürecinin hazırlık ve son dallarında çalışan işçilerden ayırmıyordu. *F. Rişe*, tekeller egemenliğinin ortadan kaldırılmasında teknisyen personalin menfaati olduğu ve tekellere karşı mücadelenin başında işçilerle beraber bulunduğu hususunda K. Verne ile aynı fikirdedir. *R. Rişe'ye* göre parti ve sendikalar, bu tabakalar arasındaki çalışmalarda yeni ödevlerini kavradıkları takdirde, bu süreç daha hızlı gelişecektir.

Söz alanlar, aydınlar arasında, açık bir sınıfsal nitelik kazanmaya başlayan sosyal farklılaşmanın hızlandığını belirttiler. *A. Galkin* şöyle dedi: «Üst tabaka, seçkin yönetici aydınlar zümresinin ayrılmasından bir parçası haline gelerek bir kutupta toplanmaya başlamıştır. Devletin yönetim mevkilerine ve politika işlerinin başına gitgide daha çok, eksper, profesör gibi fikir adamları getirilmektedir. Yönetici kapitalist işgüderleri arasında, uzman «entelektüel»lerin oranı hızla artmıştır. Açıkça görüldüğü gibi, yönetici seçkin aydınlar zümresinin ayrılmaz bir bölümü haline gelmiş olan aydınlar tabakasının menfaatleri, akıl emeğiyle uğraşan insanların esas yığınının menfaatleriyle kökten çelişmektedir. Bu tabaka, kapitalistlerin emriyle denetim mevkilerine gelen memurların önemsiz bir kısmını teşkil etmektedir.

Karşı kutupta olan büyük aydınlar yığını, işçi sınıfı saflarına karışmaktadır.»

A. Galkin tarafından bu alanda ortaya atılan fikirlerin genel hatlarıyla hemfikir olduğunu söyleyen T. Koste, çağdaş «işçi sınıfı» kavramının daha açık bir biçimde belirlenmesi zorunluğuna dikkati çekti. T. Koste bu konuda şunları söyledi: «Yalnız burjuva ideolojine karşı savaş için değil, aynı zamanda kendi pratik ve bilimsel araştırma çalışmalarımız için bunu yapmalıyız. Burjuva istatistiği, halk arasındaki sınıfsal ilişkilerin doğrudan açıklanmasına imkân vermiyor. Bu istatistik en çok, halkın mesleklere ve sanayi dallarına göre dağılımı ve grupların gelirleri hakkında bazı şeyler veriyor; bunlar, sosyal sınıflar hakkında hiçbir şey ifade etmedikten başka, sınıfsal bölünmeyi de gizlemektedir.

İşçi sınıfının hiçbir üretim aracı yoktur. Onun bu niteliği konusunda aramızda fikir birliği var. Lâkin ikinci belirtiden, özellikle, işçi sınıfının değer ve artık-değer yarattığından söz etmeye başladık mı, bunun aksini iddia eden sesler duyuluyor. Üretim dallarında işçi, değer ve artık-değer yaratıyor. Bu, emekçi veya memurun, işçi sınıfına mensup olması için yeterli bir şarttır. Fakat şimdi, üretime katılmayan, taşıt, ticaret ve banka işlerinde çalışan işçilerle memurları işçi sınıfından çıkaralım mı? Bence, kapitalist üretim süreciyle mal dolaşımı süreci, tek bir süreçtir. Aynı nedenle, adı geçen üretim dallarının sahipleri de kapitalisttir ve bu kapitalistlerin sömürdükleri işçilerle memurlar da işçi sınıfındandır. Bundan ötürü sözü edilen nitelik önemli olmakla beraber, zorunlu bir nitelik değildir.

Şimdi de üçüncü niteliği anlatalım: İşçi iş gücünü satmak zorundadır. Bence, bu şart işçi için zorunludur, bu zorunluk olmazsa işçi sınıfı da olmaz. Fakat bu, işçi sınıfının sadece iş ücreti alan insanlar ya da moda olmuş Finlanda deyiimiyle ifade edersek, «maaşla yaşayanlar» düzeyine indirilmesi demek değildir. Yoksa, büyük maaşlı memurların da işçi sınıfından sayılması lâzım gelir. Şu veya bu şekilde kapitalist sistemi sürdürmek, kapitalistlerin sınıf menfaatlerini savunmakla görevli bu tip memurlar, işçi sınıfının bir kısmı sayılamaz.»

T. Koste devamla şöyle dedi: «Ne işçi sınıfının, ne de burjuvazinin niteliklerine sahip olmayan veya hem bir sınıfın, hem de ötekinin belirtilerini taşıyan halk bölümünü, orta tabakalara katmak lâzımdır. Finlanda'da, öncelikle köylüler, küçük işletme sahipleri ve memurların bir kısmı orta tabakalara dahildir. Finlanda Komünist Partisinin ekonomi politik bölümünde çalışan Kayku Vuori yoldaş, ülke nüfusunun sınıf yapısını gösteren esaslı bir istatistik yapmıştır. Bu hesaplara göre, memurların yarısından fazlası, bütün nüfusun yüzde 60'ını teşkil eden işçi sınıfına katılmıştır.

M. Hırşil'in hesabına göre, gelişmiş Batı Avrupa ülkelerinde ücretli olarak çalışanların % 60'den % 90'a varan kısmı, kelimenin geniş anlamıyla işçi sınıfına dahildir. O, bu ülkelerdeki memurların ekonomik durumunu, daha doğrusu, memur maaşları miktarını inceliyerek bu sonucu

çıkarmıştır. Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Avrupa Ekonomik Komisyonu verilerine göre, Fransa, Hollanda ve Danimarka'da 1960 yılında en imtiyazlı memur tabakalarının geliri, ortalama gelirden 2,5 defa fazla idi. Bu tabakalar, memurların % 7-12 oranını teşkil ediyordu. Memurların % 15-25'i, ortalama maaşın 1,5-2,5 misli fazla para alıyorlardı. *M. Hırşıl*'a göre, bu memurların durumuyla orta tabakaların durumu arasında birçok ortak taraflar vardır. Maddi durumları bakımından diğer memurlar, işçi sınıfına mensuptur.

Pek tabii ki, gelir miktarı, insanın sosyal durumunda, önemli olmasına rağmen yalnız bir tek unsurdur; beyaz yakalı işçilerin (yani memurların) sınıfsal-sosyal durumundan söz etmek istiyorsak, diğer yönlerini de incelememiz gerekir. Memurlarla beden işçilerinin gönüşleri arasında büyük farklar vardır. *M. Hırşıl* bu konuda şunları söyledi: «Buna rağmen, beyaz yakalı işçilerin başka bir sınıfa dahil edilmesi ve işçi sınıfı ile birleşmesinin reddedilmesi için hiçbir sebep bulunmadığı fikrindeyim.»

D. Santo, işçi sınıfını bir sınıf olarak tanımlarken şu hatırlatmayı yaptı: «Marks, işçi sınıfını hiçbir zaman katkısız bir sınıf saymıyor, tam tersine, onun değişik tabakalardan kurulu bulunduğunu, tek cinsten olmadığını belirtiyordu. Marks, tanımlamasında işçi sınıfının üretim araçlarından yoksun oluşunu ve iş gücünü satmak zorunda kalışını ölçü olarak ele alıyordu.»

D. Santo, fabrika ve üzin işçilerini yapı bakımından 3 kategoriye ayırıyor: 1. Eski tipte vasıflı işçiler; 2. el emeği ile uğraşan yardımcı işçiler; 3. Uzman işçiler denilen yeni tip işçi tabakası. Birinci ve ikinci kategorideki işçilerin sayısı azalıyor, her şeyden önce, teknoloji düzeyi yüksek fabrikalarda çalışan uzman işçiler tabakası biçimleniyor ve bu tip işçilerin sayısı artıyor. (Uzman işçilerin sayısı, otomatizasyon, kimyevi maddeler ve çağdaş enerji kaynaklarının uygulanması sonucunda fabrikaların teknolojik yapısı değiştiği için artıyor.)

G. Apostol, bu olayları biraz başka biçimde ele aldı. O diyor ki: «Üretimin otomatizasyon süreci, vasıflı işçiler oranının artmasını sağlıyor, eskiden mevcut olmayan mesleklerin ortaya çıkmasına yol açıyor. Bu mesleklerde özel teknik eğitim görmüş işçilere ihtiyaç artıyor. Bu koşullarda, gerek özel teknik ihtisas, gerekse genel kültür düzeyi, daha büyük istemlere uygun olmalıdır. Fakat biteviye artan yeni istemlerin gerçekleştirilmesi birçok bakımdan kapitalizm çerçevesi içinde imkânsızdır.

Otomatizasyon, kapitalin organik yapısının büyümesine hız vermekle beraber, işçi sınıfı sayısının ve faal nüfustaki oranının da artmasını sağlıyor. Bu birçok nedenlerden ileri gelmektedir ve bu nedenler arasında şu da vardır: Çağdaş bilimsel-teknolojik devrim ve kapitalin yüksek düzeyde birikimi ve toplanması, çok daho büyük ölçüde toplumsal iş bölümünün derinleşmesi, üretim çeşitlerinin artması. Bütün bunlar, yeni işçi müfrezeleri doğmasına sebep olmaktadır.»

G. Apostol devamla şunları söyledi: «Bilimin önemli bir üretim gücüne çevrilmesi, üretim faaliyetinde sibernetik uygulanması, bilginlerle bilim

işçilerinin maddi üretime yaptıkları katkının bir hayli artmasına yol açıyor. Bugün üretim sürecinde onların durumu, işçilerin durumuna geçmiştekinden çok daha yakındır; bilim adamlarıyla üretim işçileri arasında farklar olsa bile, şu gerçeği görmemezlikten gelemeyiz: onlar artık değeri beraber üretiyor (veya onun üretilmesine yardım ediyor), temel menfaatleri gitgide daha çok birbirine yaklaşıyor. Bu anlamda, işçi sınıfının, sömürüye karşı sosyal-politik haklar ve demokrasi uğrunda yürüttüğü savaştaki menfaatleri başka kategorilerdeki emekçilerin menfaatlerine sıkışıkya bağlıdır.»

D. Santo da bu eğilimler üzerinde durarak dedi ki: «Bilimin üretici bir güce çevrilmesiyle, işçi ile mühendis veya teknisyen arasındaki benzerlik gitgide genişliyor, fakat bu sürekli bir süreç olarak incelenmelidir. Çağdaş Marksist sosyoloji açısından denilebilir ki, işletmelerde çalışan teknisyenler, mühendisler, fabrika yöneticileri, ticaret işçileri ve diğer personelin büyük bir kısmı, giderek, yapısı değişmiş yeni işçi sınıfının organik bir parçası haline geliyorlar.

Bugün aydınların önemli bir kısmı işçi sınıfına yaklaşmaktadır, aydınlar çevresinde işçi sınıfı, sayısı gitgide çoğalan müttefikler bulmaktadır.

Sınıf mücadelesi gerçeği, işçi sınıfının, toplumda sosyalist ilişkiler kurmasıyla yakından ilgilenen ve bu uğurda aktif şekilde savaştan bir güç olduğuna dair Marksist sonucu bir kez daha doğrulamaktadır. *P. Aversberg'e* göre bu ilgilenme, teorisyenlerin bir dileği değil, işçi sınıfının ekonomik ve sosyal durumunun derin kañuni oluşumlarının bir ifadesidir. İşçi sınıfı, objektif olarak, kapitalizmin ortadan kalkmasıyla herkesten çok ilgilenmektedir, bunda en çok onun menfaati vardır. Bilimsel-teknolojik devrim sürecinde işçi emeğiyle bilim işçisi emeğinin birleşme eğiliminin güçlenmesine paralel olarak işçi sınıfının rolü artacaktır.

II. Çağdaş İşçi sınıfının yaşayış koşulları

Fikir teatisine katılanlar, gelişmiş kapitalist ülkelerde işçi sınıfının durumunu her yönden tahlilden geçirmekle ödevli değildiler. Fakat, otomatizasyonun ve bilimsel-teknolojik devrimin diğer belirtilerinin sosyal hayatta yaptığı etkiler üzerinde görüşlerini anlatırken ve kapitalist ülkelerde sınıf mücadelesini şiddetlendiren nedenlerin kökenlerini açıklarken, emekçilerin durumlarının çeşitli yönlerine de değindiler. Tartışmalar sırasında, *V. İ. Lenin'in*, yeni tekniğin kapitalist metodu ile uygulanması sonuçları hakkındaki şu düşünceleri belirtildi: «Emek verimliliğinin artmasını ve toplumsal servetin çoğalmasını sağlayan teknolojik yenilikler, burjuva toplumunda sosyal eşitsizliğin fazlalaşmasına, zenginlerle yoksullar arasındaki uçurumun genişlemesine, gititkçe daha fazla emekçi yığınlarının hayatlarının daha güvencesiz hale gelmesine, bunlar arasında işsizliğin ve türlü türlü mahrumiyetlerin artmasına yol açar.»

Otomatizasyon ve işsizlik

İşsizlik problemi bütün ayrıntılarıyla incelendi. Kapitalizmde otomatizasyon sorunu üzerinde söz alanların hepsi, emekçileri tehdit eden işten çıkarılma, işsizlik veya işsizlik tehlikesi gibi olayların otomatizasyonun sonuçları olduğunu belirttiler. *M. Daramvançik*, gerek Birleşik Amerika'da, gerekse Batı Avrupa ülkelerinde işsizlik meselesinin üretimin otomatizasyon ve rasyonalizasyonu yüzünden gitgide daha tehlikeli bir hal almakta olduğunu söyledi.

D. Sento, bilimsel-teknolojik devrimin işçi sınıfı üzerindeki olumsuz etkilerinden söz ederken, «teknolojik» işsizliğin ve meslek okullarının kapatılmasının geniş işçi tabakalarını yakından ilgilendirdiğini bildirdi ve şöyle dedi: «Kısmi ve komple otomatizasyon, kimyevileştirme, petrol, atom v.b. gibi yeni enerji kaynaklarının keşfedilip kullanılması kaçınılmaz olarak işsizliğe yol açmaktadır. Şunu da belirtelim ki, bu, kapitalist ülkelerde işsizliğin artması nedenlerinden ancak biridir.

Otomatizasyon, kalifiye (vasıflı) işçileri de zor durumda bırakmıştır. Bunlardan birçoğu, 30-40 yaşını geçtikten sonra işten çıkarılmakta, işsizler ordusunun spesifik, bir hayli daimi grupunu meydana getirmektedirler. Şunu da belirtmeliyiz ki, kapitalistler, bu grupu işçi sınıfının terkibinden çıkarmaya çalışmaktadır. Onlar, işçi sınıfının bu en bilinçli tabakasını «kendi başlarına» çalışan küçük tüccarlar veya işlik sahipleri halini almaya zorlamak suretiyle, önceden ölüme mahkûm etmektedirler. Bu küçük işlikler, sahiplerinin niyetleri ne olursa olsun, büyük tekellerin uydusu haline gelmektedir.

El emeği ile meşgul olan vasıfsız işçilerin işten çıkarılması yüzünden, bunlar arasında işsizlik daha yaygın bir haldedir. Kapitalistler ve onların hükümetleri, bu tür işçilerin kalifiye işçi haline gelmeleri için hiçbir çaba göstermedikleri, çoğu zaman göstermek istemedikleri için, işsizlerin bu kısmı en feci duruma düşmekte ve zaman zaman gerici politikaya âlet edilmektedir. Batı Avrupadaki yeni işsizler ordusu, Birleşik Amerika'da da çoğunu zencilerin teşkil ettiği işsizler ordusu işte bu tabakadan meydana gelmektedir.

G. Apostol, işsizliğin, kapitalist toplumdaki otomatizasyonun en feci sonucu olduğunu belirterek şöyle dedi: «Üretim tekniğini mükemmelleştirme genel olarak kapitalin organik yapısını yükseltmekte, fakat otomatizasyon bu eğilimi görülmemiş derecede kuvvetlendirmektedir. Bu yüzden kapitalist toplumda otomatizasyon üretimine geçiş, gittikçe daha fazla işçi yığınına üretim sürecinden uzaklaştırmaktadır. Örneğin, yapılan hesaplara göre, Kanada'da 1974 yılına kadar otomatizasyon yüzünden 2 milyon kişilik iş yeri kapanacaktır. Halbuki aynı dönem içinde işgücü daha bir buçuk milyon kişi artacaktır. Bunlar genellikle genç işçiler olacaktır. Demek oluyor ki, yeni iş yerleri açılmazsa, işsizler ordusuna 3,5 milyon işçi daha katılmış olacaktır.

Kapitalist toplumda otomatizasyonun işsizlik doğurduğu gerçeğini inkâr etmek bizim muhaliflerimiz için de kolay değildir. Zaten burjuva ideologları işsizliğin gerçek nedenlerini açığa çıkarma işiyle bile bile ilgilenmezler. Bunda menfaatleri yoktur. Çünkü işsizliğin nedenlerini araştırmaya kalkışılırsa, kapitalizmin tedavisi imkânsız hastalıklarını göstermek zorunda kalacaklardır. Bu yüzden, çeşitli burjuva incelemelerinde, en fazla, işsizliğin «proporsiyon»ları, «tabii» ve «normal» karakteri üzerinde durulmaktadır. Şimdiki endüstriyal toplumda gelişme, belirli sayıda vatandaşa garantisiz bir hayat ve zorluklar doğurmaktadır.»

Z. Hrupek şöyle demiştir: Üretimin otomatizasyonu süreci, daha 1950 yıllarında tekelleşen kapitalizmin işçi sınıfına büyük bir işsizlik felâketi getirmekte olduğunu ortaya koymuştur. Yine tekniksel ilerlemenin etkisiyle ekonomi yapısında meydana gelen diğer değişikliklerin sonucu olarak artan «teknolojik işsizliğe» yeni işsizlik katılmıştır. Bunu üretimin azaltılması veya yerlerini yeni sanayi kollarına bırakan bir kısım sanayi dallarının zayıflaması doğurmuştu. Birleşik Amerika'da demiryolu ulaşımı, kömür çıkarımı, işleme sanayiinin bazı dalları ve geleneksel ham maddelerle işleyen pamuk ve deri sanayii gibi dallar bu zayıflayan sanayi kolları arasındaydı.

Öte yandan, bazı kapitalist ülkelerde (örneğin Batı Almanya'da) ya da yeni ve hızla büyüyen üretim dallarında (örneğin elektron sanayiinde) 1950 yıllarında kalifiye işgücü yetersizliği hissediliyordu. Bunun birçok sebebi vardı. Büyük Britanya hariç, diğer gelişmiş kapitalist ülkelerde dengesiz tempolarla da olsa, hızlı ekonomik gelişme, bu nedenlerden biri idi. Bu hızlı gelişme sayesinde, onların ekonomisi, teknolojik ilerlemenin uygulanması yüzünden işten çıkarılan işgücünden faydalanabiliyordu.

1967 yılının sonlarında ve 1968 yılının ilk aylarında Birleşik Amerika'da işgücü talebinde geçici bir artış görüldü. Fakat genel olarak gelecekte durum karanlıktır. Doların kapitalist pazarda kötüleşen durumunu düzeltmek için Conson hükümeti tarafından alınan tedbirler, ekonomik aktifliği azaltabilir ve bunun sonucunda yeni işgücüne işbulma temposunu yavaşlatabilir. Bundan en başta devlet memurları ve hizmetlerde çalışan işçiler zarar görecektir. Öte yandan yalnız yeni işgücünün değil, aynı teknik ilerleme yüzünden sanayiden atılan işçilerden bir kısmının iş bulma olanakları azalacaktır. Amerikan ekonomisinin gelişme temposunda beklenen yavaşlama, emekçilerin yaşama düzeyleri için reel bir tehlike yaratmaktadır.

Otomatizasyon, sanayide işyeri sayısını azaltmaktadır. Amerika Ulaştırma İşçileri Sendikası Başkanı Cozef Birn bu önemli problemi şöyle nitelemektedir: «Otomatizasyon, işçileri doğrudan doğruya sanayiden atmakta, bundan başka, dolaylı olarak ve daha büyük ölçüde işyerlerini ortadan kaldırmak suretiyle işyerine etkide bulunmaktadır. 1953 yılının ortalarından 1960 yılı ortalarına kadar, yani bütün memlekette mal üretiminin ve hizmetlerin çoğaldığı dönemde sanayide çalışan işçi sayısında bir buçuk milyon, köy ekonomisinde bir milyon, demiryolu ulaştırmasında 400 bin,

maden ocaklarında da 200 bin kişilik bir azaltma yapılmıştır.» Çağdaş teknikle işleyen yeni üretim dallarında, canlı emek gücü tasarrufu yapılmakta, faaliyetine son verilen veya pek az kapasiteyle çalıştırılan sanayi dallarında kapanan işyerlerine kıyasla çok daha az işyeri açılmaktadır. Mevcut sanayi dallarının yeni teknikle donatılması da işyerleri sayısının çoğalmasını sağlamamaktadır.»

Z. Hrupek şunları ilâve etti: «Gelişmiş kapitalist ülkelerde konsantrasyon ve monopolizasyon süreci hızlanmıştır. Bu eğilim yalnız sanayide değil, aynı zamanda ekonomik faaliyetin çok geniş alanlarında gitgide kuvvetlenmektedir. Büyük korporasyonların yatırım politikası yüzünden, tekelleştirilen sanayi, genç kuşak arasından gelen yeni işgücüne, köy ekonomisini bırakan işgücüne ve sanayiden çıkarılan işçilere işbulma olanaklarını aralıksız olarak daralttığı için, ekonominin diğer alanlarında, başlıca hizmetler sahasında çalışanların sayısı hızla artmaktadır.

Batı Almanya, Fransa ve İtalya'da işyerleri yapısı Birleşik Amerika'daki gibi yeni bir düzene sokulmamış olmasına rağmen, bütün gelişmiş ülkelerde durum, Birleşik Amerikadakine benzemektedir.

Birleşik Amerika'da 1967–1968 yıllarında artan işgücünün beşte dördü devlet memurları kategorisine ve daha geniş ölçüde de hizmet alanına katılmıştır. Bu iş yerleri, teknolojik işsizlerin artmasını önleyen bir etken rolü oynamaktadır. Burjuva hükümetleri ekonomik ve sosyal alanlardaki politikalarında «herkese iş» şiarını bu yolda gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar.

T. Koste de, otomatizasyon, konsantrasyon ve üretimde kapitalist rasyonelizasyonunun, bütün mahrumiyetleriyle işsizliğe yolaçtığını belirtti ve şöyle devam etti: «Bu tehlike hâlen işte olan milyonlarca emekçiye tehdit etmektedir. Zaten milyonlarca insan bu yüzden işini kaybetmiş bulunmaktadır. 1967 yılının sonlarında işsizlerin sayısı Birleşik Amerika'da yaklaşık olarak 3 milyonu, Arjantin'de 1 milyon 500 bini, İtalya'da 1 milyonu, İngiltere'de 600 bini, Batı Almanya'da 526 bini, Fransa'da 459 bini bulmuştu.»

G. Put, bilimsel-teknolojik devrimin Amerikan işçileri üzerinde yaptığı etkiler hakkında misaller verdi. Onun belirttiğine göre, teknolojik ilerleme veya birleşme sonucunda, Amerikan ekonomisinin çeşitli dallarından yüksek vasıflı işçiler bile sokağa atılmaktadır. Örneğin, Newyork'ta üç gazetenin birleşmesi yüzünden kapanan büyük gazetelerden birinde çalışan yüksek vasıflı ve yüksek ücretli 3.000 kadar poligraf işçisi işsiz kalmıştır. Bunlar, perişan durumdadır ve Newyork'ta iş bulamamaktadır. Meksika Körfezi ve Atlantik denizi kıyılarındaki limanlarda çalışan liman işçileri teknolojik mükemmelleştirme yüzünden ıstırap içindedirler. Toplu sözleşme görüşmelerinin gelişmesi hakkında izahat veren Liman İşçileri Sendikası Başkanı, mal taşıtında konteyner sisteminin uygulanması sonucunda liman işçilerinden yüzde 60–70'inin işsiz kalacağını belirtmiştir. Bu taşıt usulü ile mallar Şikago'da konteynere konulmakta ve sonra tren veya kamyonlarla taşınarak limanda doğrudan vapurlara aktarılmaktadır.

J. Fabır, Fransa'daki işsizlik konusunu ele aldı, hâlen 600 bin kadar emekçinin işsiz olduğunu, kısmî ve gizli işsizliğin bunun kapsamı dışına bulunduğunu söyledi. *Z. Hrupek*, Fransa'nın beş yıllık planında ekonomik büyüme temposunun yılda memleket olanaklarının yüzde 5 aşağısında olduğunu, bunun yeteri kadar yeni işyeri sağlamayacağını, işsizler sayısının yarım milyondan aşağı düşmeyeceğini belirtti.

F. Rişe, Batı Almanya'da bu problemin başka yanları bulunduğunu söyleyerek şöyle dedi: «İşletmelerden birçoğunun, bütün ekonomide olduğu gibi, işgücünün planlı şekilde kullanılması için hiçbir şey yapılmıyor. Bu yüzden, rasyonalizasyon ve otomatizasyon sonucunda işlerinden çıkarılan işçilerin başka işler için zamanında hazırlanıp yeniden kalifiye olmaları imkânsızdır. Batı Almanya'nın sendika organlarından «Velt Der Arbayt» gazetesi, geçenlerde, ekonominin rasyonalizasyonu hakkındaki kuratör-yumun bir incelemesinden bazı alıntılar yayınladı. Bunda belirtildiğine göre, 1.000 kişiden fazla işçi çalıştıran fabrikalardan yüzde 69'unun uzun vâdeli yatırım planları, yüzde 59'unun mali planları ve yüzde 52'sinin üretim planları bulunmasına rağmen, ancak yüzde 18'i işgücü planı hazırlamıştır. «Velt Der Arbayt» bu konuda şöyle diyor: «Makinelere insanlardan daha fazla ilgi gösteriliyor. Yeteri kadar iş olduktan sonra fazla işgücünden kurtulmak kolaydır, fakat işsiz duran makinalardan kurtulmak güçtür.»

Sömürü, zenginlik ve yoksulluk

Konuşmacılar, kapitalizmde otomatizasyonun doğurduğu işsizlik problemini ayrıntılarıyla inceledikten sonra, bilimsel-teknolojik devrimin proletarya üzerindeki diğer etkileri üzerinde durdular.

G. Apostol şöyle dedi: «Tekeller, üretimin otomatizasyonu sonucunda üretimde ve emek verimliliğinde meydana gelen artışın nimetlerini kendi kasalarına toplamak için mücadele etmektedirler. Kapitalistler tarafından benimsenen yeni üretilen mamuller eşi görülmemiş derecede artmakta, işçi sınıfının sömürülmesi de şiddetlenmektedir.»

J. Fabır'ın belirttiğine göre, Fransa hükümetinin koruduğu tekeller burjuvazinin çıkarları, halkın yaşayış düzeyinin her yönden düşmesine yol açıyor: işçi ücretlerinde artışı engelliyor, emekçiler tarafından kazanılmış hakları kısıtlıyor, sosyal ihtiyaçlarla gelir arasındaki nispetsizliğin durmadan büyümesine ve konut (mesken) sağlama imkânlarının daralmasına, tıbbi hizmetlerin ve eğitim pahalılaşmasına, artık müzminleşen işsizliğin artmasına sebep oluyor. Avrupa'da en uzun iş haftası (46—47 saat) Fransa'dadır.

A. Minuçil, İtalya'da da, bedeni ve manevi sömürünün artması yüzünden işçilerin yaşayış şartlarının kötüleşmekte olduğunu anlattı.

P. Mavromatis, işçi sınıfının yaşama düzeyi konusunun bütün yönleriyle incelenmesi gerektiğini belirtti ve şöyle dedi: «Bu mesele, elbette ki, işçinin yediği ekmeğin ve etin miktarı ile ölçülemez. Örneğin, Yunanistan'da et

sarfıyatı, harpten öncekine kıyasla iki kat artmıştır. Yağ da öyle. Fakat, aynı zamanda başka şeyler de olmuştur. 10 yıl içinde fabrikalarda iş kazaları üç misli artmıştır. Hâlen Yunanistan'da fabrikalarda çalışan her on işçiden biri, iş kazasına kurban gidebilir. Bunun nedeni, emek sürecinin gerginleşmiş olmasıdır. Yunanistanda teknik mükemmelleşmeyle birlikte sanayi işçileri arasında işsizlik te artmaktadır.»

Z. Tsuker-Şiling, konuşmasında şu soruyu ortaya koydu: «İkinci Dünya Harbinden sonra işçi sınıfının durumu ekonomik ve politik bakımdan kötüleşmiş midir? Bana göre, bu soruya kesin olarak evet veya hayır demek doğru değildir. Sosyal-ekonomik alandan bir örnek vereceğim: Bilindiği üzere Avusturya'da iyi bir sosyal sigorta örgütü vardır ve bu ülke, bu alanda Avrupadaki kapitalist ülkeler arasında önde yer almaktadır. Fakat şurası dikkate değer ki, bu sosyal sigortalıların, özellikle hastalık sigortalının temeli daha Birinci Cumhuriyet zamanında, yani Avusturya düşük bir konjüktürde bulunduğu sıralarda atılmıştır. Bu alanda, 1945'ten hemen sonra, yani yine ekonomik kalkınmanın başlamadığı bir dönemde bazı iyileştirmeler yapılmıştır. Son on yılda Avusturya'da yüksek bir konjüktür görülüyor. Halbuki işte bu yıllarda hastalık sigortası işleri gün günden kötüleşmektedir. Bu yüzden de işçiler ve memurlar, ekonomik mücadelelerinde, sigorta alanındaki kazanımlarını savunmayı ön plana almışlardır. Avusturya işçilerinin durumu, ne daha yüksek öğrenim yapma imkânlarına kavuşmalarıyla (gerçi bu imkânlar şimdiye kadar olduğu gibi hâlâ son derecede azdır), ne de zamanımızda önemli bir rol oynayan yığınsal enformasyon araçları üzerindeki etkileriyle düzelmiş değildir.»

G. Diligenski, işçi sınıfının ve diğer emekçi müfrezelerinin çetin bir mücadele sonucunda tüketimlerini belirli derecede artırma olanakları kazandıklarını belirtti ve devamla şöyle dedi: «Bilimsel-teknolojik devrim sayesinde emek verimliliğinin hızla artması, tekelci burjuvaziye, kârlarını azaltmadan bazı maddi fedakârlıklarda bulunmak imkânını verdi. Bu arada, bilimsel-teknolojik ilerleme başarılarının temelleri üzerinde standart yığınsal üretime geçilmesi, önceleri lüks eşya sayılan birçok malları geniş halk yığınları tarafından kullanılabilir hale getirdi.

Fakat bu arada şu da bir gerçek ki, bilimsel-teknolojik devrim sayesinde emek verimliliği alabildiğine arttığı halde, işçi sınıfının bir hayli geniş tabakaları büyük bir yoksulluk içinde yaşamaktadır. Bunlar, öncelikle vasıfsız ve yetersiz vasıflı işçilerdir, «bunalımlı» sanayi dallarında ve işsizlerin çok olduğu bölgelerdeki dallarda çalışan emekçilerdir. Sayıları son yıllarda hızla artmaktadır.»

K. Petre konuşmasında özetle şunları söyledi: «Zamanımız koşullarında işçi sınıfının sömürülme derecesi artmaktadır. Bir kısım işçilerin sokağa atılmasına sebep olan mekanizasyon, otomatizasyon ve elektran hesap tekniğinin sanayide uygulanması süreçleri, fabrikalarda kalan işçileri daha gergin bir şekilde çalışmaya zorluyor.

Şu gerçeği itiraf etmek zorunda kalan batılı bilim adamlarının sayısı da

artıyor: Üretim araçları üzerindeki kapitalist mülkiyeti şartlarında meydana gelen teknolojik ilerleme iş gerginliği ile birlikte yürüyor, işçiler daha gergin bir şekilde çalıştırılıyor, işçi emeğinin yaratıcı niteliği büyük ölçüde ortadan kalkıyor, insanın kişiliği kayboluyor, yabancılaşması süreci gittikçe genişliyor. Jan Furastie bu konuda şöyle demiştir: «Bugünkü toplumda emek, hayatın değil, makinenin bir fonksiyonu haline gelmektedir. İnsana, *iki kolu, iki ayağı, iki gözü olan, bazı belirli meziyetleri bulunan, bir takım şeyler yaratmaya yetenekli özel bir makine gözü ile bakıyorlar. Onları, insan kişiliğinin sadece māl üretimiyle ilgili yanı, paraya, kâra dönüştürülen tarafı ilgilendiriyor.*» Fransa'da yayınlanan «Çağdaş İşletme Ansiklopedisi»nin 12'inci cildinin yazarları şunu belirtiyorlar: «Çağdaş Batı toplumunun hızlı gelişmesi, insana, zorunluk, gerginlik ve gaddarlıkla dolu bir hayattarızını kabul ettirmiştir. İşletmelerde çalışan emekçileri savunmak insani bir zorunluktur.» Aynı yazarlar, insanın, makineye boyun eğen «basit bir yerinegetirici» olduğu iddialarını eleştirmekte, bunun ücretli işçinin psikolojisini bozduğunu belirtmekte ve insanın iş üzerinde muhakeme yürütmesi, tahliller yapması, karar vermesi ve işe katılması demek olan yeteneklerinden yararlanılması gerektiğini söylemektedirler.

M. Hirşil, kapitalist toplumdaki işçi sınıfının durumu ile ilgili istatistik incelemelerinin bazı sonuçlarını bildirdi ve şöyle dedi: «Faal nüfus içinde ücretli emekte çalışanlar bölümünün artması sonucunda, bazı memleketlerde 1950 yıllarında ve 1960 yıllarının başlangıcında safi milli hasılanın işçi ve memur maaşlarına isabet eden kısmı pek az artmıştır. Milli hasılanın bir kısmını teşkil eden iş ücreti, gelişmiş kapitalist ülkelerde yüksek konjüktür dönemlerinde bile ana hatlarıyla değişmeden kalmıştır. Halbuki önceleri böyle dönemlerde, milli hasılanın iş ücretleri kısmı azalıyordu (Bunalım dönemlerinde ise, maaşların gerçek değeri düşmekle beraber milli gelirin bu kısmı artıyordu). Milli hasılanın iş ücretleri kısmının değişmeden kalması, milli hasılanın gerçekleştirilmesinde kişisel ve toplumsal tüketime büyük ölçüde bağlı olan kapitalist ekonomisi mekanizmasının değişmeye başladığını göstermektedir.

Milli hasılanın iş ücretleri kısmının değişmeden kalışı, bir taraftan da, bize, bütün sosyal demokratları ve burjuvaziye «gelirlerde devrim» teorisinden dolayı tenkit etme hakkını vermektedir. Zira, iş ücretlerinde artışlar sağlamaya elverişli şartlarda bile bu kısım genel olarak fazlalaşmamıştır. Ülkelerin çoğunda emekçilerin bugünkü durumu, öncekinden kötü değilse bile, iyi de değildir. Milli hasılanın genel artışı sırasında sömürücülerin gelirleriyle emekçilerin gelirleri arasındaki uçurum, gerçek ölçüsüyle büyümüştür (Bu, mutlak rekamların aynı nispi tempolardaki hareketinde kanunî bir durumdur). Gelirler arasındaki uçurumun büyümesi, işçi sınıfının mücadelesine yeni koşullar hazırlamaktadır.

Uçurumun bugün daha büyük olduğunu rakamlarla ispat etmek mümkündür. Zengin tabaka temsilcileri arasından ortalama gelirleri toplumdaki ortalama gelirden 2,5 misli fazla ve daha çok olanları ele alalım.

Çeşitli ülkelerde, 1960 yıllarının başında halkın bu kısmının gelirleri, kendi memleketlerindeki ortalama gelirden 3,5–9,5 misli daha fazlaydı. Kişisel gelirler alanında en yüksek sınıfsal ayrışma Batı Almanya'da görülüyordu. Orada, bütün gelir sahiplerinin ancak 3,1'ini teşkil eden bu sömürücü yüksek tabakaya bütün kişisel gelirlerin yüzde 29'u düşüyordu. Demek ki, bu gruba mensup olan her kişinin ortalama geliri, ülkedeki ortalama gelirden 9,5 misli yüksekti.

Gelişmiş kapitalist ülkelerde bazı grupların gelirleri, bütün toplumdaki ortalama gelirlerden nitel olarak farklıdır. Bunlar, çeşitli ülkelerde mensup oldukları sınıfın genel sayısının yüzde 3–6'sı kadarıdır ve gelirlerini sömürü yolu ile sağlarlar. Bu zenginler arasında serbest çalışan kişiler, yani üretim araçları üzerinde özel mülkiyet kurmuş olanlar sayıca en fazladır; fakat, aralarında, yüksek devlet memurlarının, komisyoncuların ve benzerlerinin sayısı da az değildir. Bunlar, ortalama gelirin 4–5 misli fazlasını elde ederler. Öte yandan, bütün nüfusun yüzde 25–30'unu teşkil eden oldukça kalabalık bir tabaka mevcuttur. Aralarında ücretli emekte çalışan emekçiler de, serbest çalışanlar da vardır, fakat emekliler v.s. çoğunluk teşkil ederler. Bu tabakanın gelirleri, toplumdaki ortalama gelirin yüzde 30–50'si kadardır. Görüldüğü gibi, en yüksek gelirliyle nüfusun en yoksul tabakası arasındaki uçurum büyüktür ve 10–30 kat bir gelir farkı vardır. Demek ki, sömürücü yüksek tabakaya mensup kişilerin ortalama tüketim olanakları, en yoksul tabakaya, yani nüfusun üçte veya dörtte birine mensup kişilerin ortalama tüketim imkânlarından 10–30 kat daha fazladır. Gelişmiş kapitalist ülkelerde genel tüketim düzeyi işte bu koşullarda artmaktadır.

K. Petre, gelişmiş kapitalist ülkelerde genel iş süresi içinde zorunlu iş süresinin azalmakta olduğunu, yani ödenmeyen emeğin ve buna uygun olarak emekçileri sömürme derecesinin artmakta bulunduğunu belirtti ve devamlı şunları söyledi:

«Bu arada, İkinci Dünya Harbinden sonra genel iş süresi azalmış olmakla beraber, bu süre hâlâ bir hayli uzundur ve hatta Birleşik Amerika, Fransa gibi ülkelerde daha da fazlalaştırılmıştır.

İşçi ücretleri de, teknolojik ilerleme temeli üzerinde emek verimliliğinin artması sayesinde kapitalist ekonomide meydana gelen gelişmenin sağladığı olanaklardan çok düşük düzeydedir. Fransa'da her beş işçiden biri yoksulluk içinde yaşamaktadır. En zengin kapitalist ülke olan Birleşik Amerika'da bile, (eski) Cumhurbaşkanı Conson'un ekonomi danışmanının itiraflarına göre, 32.700.000 kişi yoksulluk içinde bulunmaktadır. Bunların yıllık ortalama gelirleri 3.200 dolardır. Bu para, devlet organları tarafından bir ailenin geçimi için tespit edilen yıllık aile bütçesinin üçte birinden biraz fazladır. «Belirli bir mahrumiyet içinde olanlar» çoktur ve ve gelirleri, geçimlerine yetecek kadar bir bütçeye sahip olan ailelerin gelirlerine yaklaşan işçi sınıfının küçük bir kısmı da bunlar arasına girmektedir.

Şunu da söyleyelim ki, işçi ailelerinin satın alma gücü, borç faizleriyle

taksitlerinin, mal fiyatlarının, vergi ve kiralara artması yüzünden aralıksız olarak baltalanmaktadır.»

Aynı konuda konuşan *Z. Hrupek*, yüksek derecede gelişmiş ekonominin derin çelişkilerinin ıstırabını en fazla ve daimi olarak çeken kitlenin, ücretli emek insanları olduğunu söyledi ve devamla şöyle dedi:

«Ekonomi politikasında yapılan her düzeltmenin bütün ağırlığı daima emekçilerin sırtına yüklenir, tekeller bunlardan hiçbir zarar görmezler. Genellikle yüksek konjüktür dönemlerinde meydana gelen enflasyonlar reel maaşların artmasına engel olur (ve işçi sınıfını, işçi örgütlerini karşı saldırılara zorlar). Burjuva devleti, enflasyona karşı aldığı tedbirlerle, işçilerin isteklerini karşılamak, milli gelirin gittikçe daha fazla kısmının tekeller tarafından gaspedilmesiyle mücadele etmek amacını gütmek elbette. Fransa ve İngiltere’de son zamanlarda gelirler politikası adı altında enflasyona karşı alınan tedbirlerin, gerçekte, fiyat artışlarını önlemek amacını gütmeye, işçi ücretlerinin emek üretiminin fazlalaşmasına uygun şekilde artırılması isteklerine karşı olduğu açıkça görülmüştür. Aynı zamanda bu tedbirler, ekonomik kalkınma sürecini engellemekte, yatırım işlerini sınırlandırmakta, işsizliğe yol açmak suretiyle de devletin sosyal harcamalarını kısıtlamakta ve bütün bunlar, emekçilerin durumunu daha da kötüleştirilmektedir.»

Konuşmacılardan çoğunun kanaatine göre, beden işinde çalışmayan emekçilerin büyük kitlesi, memurlar, işçi sınıfı arasına girmektedirler veya bu sınıfa yaklaşmaktadırlar. Fikir teatisinde, onların ekonomik durumları üzerinde durulmuştur. Bu konuda ayrıntılı bir kınışma yapan *M. Hirşil*, «Memurların en büyük kitlesinin maddi durumu üzerinde yapılan tahliller, beden emeği işçilerinin maddi durumlarıyla onların maddi durumları arasında hiçbir esaslı fark bulunmadığını ortaya koymuştur. Öte yandan orta durumdaki işçilerden daha kötü bir hayat geçiren memur grupları da vardır» dedi.

D. Santo da şunları söyledi: «Şunu belirtmek istiyorum: ticaret ve genel idare sektörlerinde meydana gelen (satıcısız ticaret, muhasebe makineleri, sibernetik hesap makineleri v.b. gibi) değişiklikler, bu dallarda çalışanların — ki bunların çoğu memurdur — durumunu, beden işçilerinin durumundan daha fazla kötüleştirmektedir.»

D. Santo sözlerini şöyle bağladı: «Burjuva ve sosyal demokrat teorisyenlerinin ortaya attıkları «refah devleti», «endüstriyel toplum» veya «demokratik sosyalizm» boş lâftan ibarettir. Gerçek durum şudur: kapitalizmin derinleşmekte olan bunalımının gölgesi, beden emeği işçilerinin, teknoloji aydınlarının, üniversite öğrencilerinin, devlet memurlarının, aynı zamanda, sayıca azalmakta olan, fakat hâlâ milyonlarca olan köylü yığınlarının üzerine çullanmaktadır. Sınıf mücadelesinin şiddetlenmesini hiçbir ekonomik, politik veya sosyolojik tedbir önleyemeyecektir.»

Avusturya Komünist Partisi 50 yaşında

Frederik Heksman

Avusturya Komünist Partisi, 1968 yılının Kasım ayında ellinci kuruluş yıldönümünü kutladı. Parti'nin tarihi kahramanca mücadelelerle doludur. Fakat, AKP, Sosyal Demokrat Partisi'ne kıyasla hâlâ küçük bir Parti durumundadır. Bunun nedenlerini, Avusturya işçi hareketinin gelişmesindeki özel şartlarda aramak lâzımdır.

İşçi hareketinin gelişme şartları

Avusturya'da çağdaş sanayi proletaryası, diğer Avrupa ülkelerindekinden daha geç tarih sahnesinde belirdi. Çünkü Avusturya'da sanayi kapitalizmi, krallığın, İtalya (1859) ve Prusya (1866) harblerinde yenilgiye uğramasından sonra gelişmeye başladı. Güçlü sanayi proletaryası da ancak onunla birlikte gelişmeye koyuldu. Ve daha o dönemde kapitalizmin kullandığı sömürü metotlarına karşı mücadelesindeki çetinliği ile dik-kati üzerine çekti. Devrimci Marksizm, hızla gelişen genç proleter hareketiyle birleşti. 1889 yılında Hayñfeld'de yapılan «Birleşme Kongresi»nde, savaşçı işçi hareketi, Marksizm mevzilerinde yerini aldı, bu sayede, Avusturya sosyal demokrasisi hızla gelişmeye koyuldu. Frederik Engels, bu atılışlara büyük bir değer veriyordu. Lâkin, uzunca bir barış dönemi içinde kapitalizmin büyük hamleler yaparak gelişmesi, çok geçmeden sosyal demokrasiye reformizmin ve revizyonizm belirtilerinin ortaya çıkmasına yol açtı.

Avusturya-Macaristan imparatorluğunda sosyal demokrasi, kendine özgü şartlar içinde Marksizmden uzaklaşıyor ve bu uzaklaşma, öteki memleketlerdekinden daha açık bir hal alıyordu. Avusturya işçi sınıfının bilinçli ve savaşçı kesimine karşı cephe alan egemen sınıflar, burjuvaziyle aristokrasi, sanayi kapitaliyle feodal tarım arasındaki rekabet ve aynı zamanda çok milletli devletin çeşitli kesimleri arasındaki çalışmalar yüzünden zayıf düşmüştü. Avusturya Sosyal demokrasisi, milli çatışmalardan ve egemen sınıflar arasındaki anlaşmazlıklardan yararlanmak için özel bir program hazırladı ve bu metotlar, işçi sınıfının, diğer kapitalist ülkelerdekine kıyasla daha çabuk, daha başarılı gelişmesine yardım etti.

Egemen sınıflar arasındaki çelişmelerden yararlanmak doğru bir taktikti ve devrim savaşının vazgeçilmez bir unsuru idi. Ne var ki, bu taktik, sosyal

demokrasi yöneticilerini, uyuşmacılık teorisine, revizyonizme, Marksizmden uzaklaşma çıkmazına sürükledi. Devrimci amaçların yerini kompromi ideolojisi («reformden reforma» teorisini), milletlerin müstakil devletler halinde parçalanmalarını savunan milli otonomi şıran aldı. Marksizmden bu uzaklaşmalar, egemen çevrelerin zayıf olmaları yüzünden beliren, sosyal demokrasinin başarılarına dayanan ve parti ile işçi sınıfı içindeki görüş ayrılıkları arasında işbirliğini kolaylaştıran sözde radikalizm perdesi altında gizleniyordu.

Bütün bu nedenlerden dolayı Avusturya sosyal demokrasisinde, diğer ülkelerin partilerindeki durumdan farklı olarak sol kanadın kurulması gecikti. Fakat, sosyal demokrasideki formel örgüt birliği ve sol güçlerin bu birlik içinde bulunması, işçi sınıfının, radikal şarlara daha sıkı şekilde sarılmasını ve partinin etkisinden sıyrılmaya başlamasını sağladı. 1911 yılındaki açlık ayaklanmalarında, Ocak 1918, Haziran 1927, Şubat 1934 ve Ekim 1950 olaylarında işçi sınıfının hareketi buna örnek olarak gösterilebilir.

Partinin kurulması

Halkın ağır kayıplara uğradığı Birinci Dünyü Harbi'nin dördüncü yılında hüküm süren açlık şartları içinde, bir yanda sosyal şovinizm ve askeri vatanseverlik haline gelen oportünizm, öte yanda sosyal demokrasinin ve işçi hareketinin potansiyel güçleri arasındaki çelişmeler açık bir biçim aldı. İşçi sınıfı, bütün zorluklara katlanıyordu. Fakat bu, yalnız dış görünüşü. Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin etkisiyle, o zamana kadar kalbelerde bastırılan duygular olance coşkunluğu ile taşıtı.

1918 yılının Ocak ayında Viner-Noyştat sanayi bölgesinde, «solcu radikal sosyal demokratlar» adını taşıyan küçük bir grupun yönetiminde bir grev patlak verdi. Çok geçmeden Komünist Partisini kuracak olan bu grup, sosyal demokratların şovinizmine ve sözde sol kanadına karşı yürütülen mücadelede meydana gelmişti. Grev, bir orman yangını gibi bütün Avusturya-Macaristan'a yayıldı ve sanayii felce uğrattı. Aynı günlerde Almanya'da da yığinsal bir grev başladı. Solcu radikallerin etkisiyle açlığa karşı grevler, birkaç gün içinde harbe derhal son verilmesi isteklerinin gösterileri halini aldı. Bundan sonra, Kataro'daki deniz filosunda altı bin deniz erinin katıldığı ayaklanma başladı. İsyanclar, 40 harp gemisine kızıl bayraklar çektiler. Şehirlerde yönetici çevrelerin zayıf durumda bulunmaları, harbe son verilmesi gösterilerinin devrim hareketine dönüşmesini kolaylaştırdı.

Hükümetin barış antlaşması yapmayı ve zaten kıt olan yiyecek tayınlarını artırmayı vaadettiği, Kataro'da deniz erleri ayaklanmasının yatışmakta olduğu bir sırada sosyal demokrasi yöneticileri, başlayan hareketi kendi kontrolü altına almak için bütün otoritesini kullandı.

Ocak grevi, işçi sınıfının büyük bir devrim enerjisiyle dolu olduğunu ve solcu radikaller gibi küçük ve politik bakımdan zayıf bir grupun dahi geniş bir yığınsal hareket yaratarak ona yön verebileceğini açık seçik ortaya koymuştu. Öte yandan, aynı grev hareketi, işçi sınıfının, halk yığınlarına sıkı sıkıya bağlı devrim yöneticilerinden ve örgütlü devrim partisinden yoksun olduğu zaman hiçbir zafer elde edemeyeceğini de göstermiş bulunuyordu.

Krallığın egemenliği, Ocak grevi ve ondan sonraki askeri yenilgiler yüzünden ta temelinden sarsılmıştı. Ve krallık, Ekim 1918'de parçalara bölündü, yeni yeni millî devletler meydana geldi. 12 Kasım 1918'de ilân edilen Avusturya Cumhuriyeti de bu devletlerden biriydi.

Cumhuriyetin ilânından birkaç gün önce, 3 Kasım 1918'de, Ocak grevinin organizatörleri Komünist Partisini kurdular. Bu kuruluş, gerek sosyal demokraside, gerekse işçi hareketinde reformistlerle devrimciler arasındaki ayrılışmanın bir nevi örgütlenmesiydi. Partinin kurulması, tarihsel zorunluğun bir sonucuydu.

Fakat Partimiz, gelişmesi için elverişli olmayan şartlar içinde kurulmuştu. Başka ülkelerde güçlü solcu gruplar, daha harpten çok önceleri veya harp zamanında sosyal demokrasi içinde meydana gelmiş bulunuyorlardı. Avusturya'da ise, sosyal demokratların sözde radikallikleri yüzünden, güçlü bir «solcu» grubun kurulması gecikmişti. Bu gecikmeden dolayı da, Parti, zamanından önce ortaya çıktı. Komünist Partisinin yöneticileri, Harpten sonraki aylarda işçi sınıfı içinde artan çalkalmalardan, kendiliğinden başgösteren yığınsal hareketlerden yararlanamadılar. Sosyal Demokrat Partideki güçlü solcu grupların desteğini sağlayamadılar, «devrimci sabırsızlığı»na kapılarak doğrudan Partiyi kurma yoluna yöneldiler. Sonra, Parti kurucusu olan küçük grupta, işçi hareketi içinde sivrilmiş ünlü işçi yöneticileri de yoktu.

Partinin genç yöneticileri, bütün umutlarını genel devrim propaganda-sına bağlamışlardı. Sanıyorlardı ki, devrim hareketinin gelişmesi, işçi sınıfının politik bilincini kendiliğinden olgunlaştıracaktır. Tecrübeli Marksist kadrolardan yoksun bulunan Parti, saflarına katılan işçileri uzun zaman tutunduramadı.

Genç Komünist Partisinin bu zayıflıkları dolayısıyla Lenin şunları yazmıştır: «Avusturya'da komünizm, son derecede ağır bir devre geçirdi. Görünüşe bakılırsa, bu dönem, henüz tamamiyle sona ermiş değildir: Bu, büyüme sırasındaki hastalıktır, grup kendini komünist ilân ediverince, halk yığınları arasında nüfuz kazanmak için çetin bir mücadele yürütmeden bir kuvvet olacağını sanma hayalidir, kişileri seçme yanlışlığıdır...» Partinin kuruluşu sırasında var olan bu zayıflıklar ve yapılan yanlışlıklar, gelişmesini uzun zaman zorlaştıran güçlüklerin bellibaşlı nedenleriydi.

Devrim hareketinin geliştiği dönemde Partinin durumu

Harpten sonra derhal başlayan devrim hareketi, genç Partimizi büyük ve güç ödevlerle karşı karşıya getirdi. Mücadele, birinci dönemin en yüksek noktasına hızla yaklaşıyordu: Avusturya Sosyalist Sovyet Cumhuriyeti meselesi ön plandaydı. Macaristan Sovyet Cumhuriyeti'nin ilânı yığınları elektrikleştirmişti. Demiryolu işçileri derhal büyük bir greve başlayarak, Macaristan'ın yolundan yürümek kararında olduklarını ortaya koydular. Sosyal demokrat önderler, devrimin sesini boğmak için ellerinden geleni yapıyorlardı. Bunlar, işçi sınıfını demagoji ile kontrolleri altına alamıyacaklarını gördükleri zaman, kanlı teröre başvuruyorlardı. 15 Haziran 1916 olayları bunu açıkça göstermişti.

Macaristan Sovyet Cumhuriyeti üzerinde tehlike bulutları dolaşmaya başladığı vakit, Komünist Partisi, 15 Haziran 1919'da halkı, Macar kardeşleriyle dayanışma gösterisi yapmaya çağırdı. Fakat hükümet, gösterinin başlamasına birkaç saat kala, geceleyin, 'Komünist Partisi yöneticileriyle birçok sendika temsilcisinin tutuklanmasını emretti. Ertesi gün, tutuklananların serbest bırakılmasını isteyen nümayişçilere polis ateş açtı. 20 kişi öldü, 100 den fazla nümayişçi yaralandı.

Fakat işçileri korkutmak, komünistleri tecrit etmek amacıyla başvuru bu baskı tedbirleri beklenen sonucu vermedi. Partimiz, örgütlenme alanında kuvvetlendiği gibi, yığınlar arasında politik nüfuzunu da artırdı. Macar Cumhuriyeti'yle dayanışma gösterileri gitgide genişledi. Bu dönemde yüzlerce gönüllü, komünist ve devrimci coşkunluğu içinde olan işçi, Macar kardeşlerinin yardımına koştu. Bunlar, Rotsigel yoldaşın komutasındaki Avusturya taburunda Macar Sovyet Cumhuriyetini savunma savaşına katıldılar.

1919 yılındaki devrim hareketi döneminde işçi sınıfının iktidarı ele alma imkânı vardı. Fakat, sosyal demokratların oportünizmi yüzünden bu tarihsel olanaktan yararlanılamadı. Sosyal demokrasi yöneticileri, işçi sınıfının iktidarı ele alması imkânlarının mevcut olduğunu ve bir vatandaş harbi yapılmadan bunun gerçekleşebileceğini inkâr etmiyorlardı. (Çünkü Folksverin bir kısmı ve yardımcı polis birlikleri işçilerin kontrolü altında bulunuyordu). Onlar, egemenliği ele almaya yanaşmamalarını şu iddialarıyla haklı çıkarmaya çalışıyorlardı: Batılı devletlerin askeri müdahaleleri sırasında olmasa bile, müttefiklerin ablukaları ve ekonomik kaos yüzünden, bunlara göre, bir işçi-köylü hükümeti mutlaka yenilgiye uğrayacaktı.

Almanya'da ve Orta Avrupa'da proleter devrimi zafere ulaşamadı. Fakat, gerek Birinci Dünya Harbi sırasında, gerekse harpten sonra yaygın bir hal alan devrim hareketi, genç Sovyet devletine soluk alma olanağını verdi. Avrupa işçi sınıfının güçlü dayanışma mitingleri devrim hareketinin bileşik unsurlarıydı. Bu mitingler, komünistlerle birlikte, «Sovyet Rusya'dan ellerinizi çekin!» şiarıyla ve 1921 yılındaki açlık sırasında Sovyet Cum-

huriyeti'ne yardım kampanyasıyla birlikte yürütülüyordu. Öte yandan, «dünyayı sarsan on gün», yani zafere ulaşan ilk proleter devrimi, Avrupa işçi sınıfının kendi kuvvetine güvenini artırmış, toplumsal hayattaki rolünü güçlendirmiş, sosyal politika alanında büyük zaferler kazanmasına yol açmıştı. Bütün bunlar, devrim mücadelesinin yeni yeni kazançlarıydı. Enternasyonal dayanışma, ortak fedakârlıkları, ortak savaşı gerektiriyordu, aynı zamanda da ortak kazançlar getiriyordu.

Genç Komünist Partisi, Sosyal Demokrasi yöneticilerinin tutumuna karşı aldattıcı bir tepki olan aşırı radikalizmden daha uzun süre zararlar gördü. Bu aşırı radikalizmin bazı belirtileri şunlardı: Cumhuriyetin ilk yıllarında Parti, halkı seçimlere katılmamaya çağırıyordu. Bundan başka, ekonomik menfaatler uğrunda yürütülen mücadeleyi, doğrudan, Sovyet Cumhuriyeti kurulması şiarıyla bağlıyordu. Bütün bunlar, onun, işçi sınıfının büyük çoğunluğundan kapmasına yol açıyor ve Sosyal demokrasi yöneticilerinin manevralarını kolaylaştırıyordu.

1921 yılında kapitalizmde başlayan nispi istikrarla birlikte AKP ağır bir iç bunalım dönemine girdi. Partinin yeni ödevlere yönelmesi gerekiyordu. Halkın yaşayış düzeyini yükseltmek sosyal ilerlemeyi sağlamak, tek cephe politikasını geliştirmek için örgütlü yığınsal hareketler hazırlaması lâzımdı. Bütün bunları yaparken, devrim prensiplerinden de ayrılmaması şarttı. İşte bu ödevler, gerek bizim partimizi, gerekse diğer komünist partilerini şiddetli tartışmalara sürükledi. Ve bu tartışmalar, fraksiyon mücadelelerine, sekterliğe, devrim propagandasının eski biçimleri üzerinde direnmelere ve oportünizme yol açtı. Hatta, böyle bir dönemde Komünist Partisine ihtiyaç var mı, yok mu şüpheleri dahi ortaya atıldı.

AKP'nin kuruluşu sırasında yapılan yanlışlıklar ve henüz Marksist-Leninist bir parti olarak güclenmeden, sosyal demokrasi ideolojisinin etkisi altında bulunan kimselerle küçük burjuva kariyerizmi içindeki kişilerin Parti saflarına girmeleri durumu bir hayli zorlaştırdı.

Fraksiyon çatışmaları 1923'te başladı ve ancak 1927 de önlenebildi. Fraksiyonculuk bazı yöneticileri prensipsiz iktidar mücadelesine sürüklediği sırada, partinin sağlam güçleri Yohan Koplenig yoldaşın etrafında toplanıp birleşti. 1924 yılında yapılan Kongre'de Koplenig yoldaş Parti Genel Sekreterliğine seçildi.

İdeolojik biçimlenmenin bu güçlüklerle dolu süreci içinde Parti, fraksiyonculuk faaliyetlerinden temizlendi ve ilerisi için şu sonuçlara vardı: Parti, yalnız devrim prensiplerine dayanmak suretiyle mücadelesine doğru yolda devam edebilir ve oportünizme koyulmadan taktiğini değişen duruma ayarlayabilir, Komünist partisinin yönetimi almadan reformizmden kurtulmak ve sosyalizme doğru ilerlemek imkânsızdır, azıncığın çoğunluğa tâbi olması demek olan demokratik santralizm, Partinin kuruluş ve politik prensibidir.

Reformizm felâket getirir

Partimiz, örgütlenme alanında güçlendikten sonra, işçi sınıfını faşizm tehlikesine karşı mücadeleye çağırıyor, fakat boş hayallerle yüzyüze geliyordu. Çünkü, Sosyal demokrasi yöneticileri, iktidarı ele alabilmek için 300 bin oy'un yeterli olduğuna işçileri inandırmış bulunuyordu. Sosyal demokratların kongresinde alınan bir karara göre, burjuvazi, halkın demokratik iradesine boyun eğmediği ve buna karşı koymaya kalkıştığı takdirde şiddet tedbirlerine başvurularak kafası ezilecekti. Lâkin, 1927 Nisan seçimlerinde sosyal demokratlar 228 bin oy toplayıp en büyük zaferlerini kazandıktan sonra irticaın ilk darbesini yediler.

Burjuva sınıfının mahkemesi, bir işçiyi öldüren bir haymver üyesini beraat ettirmesiyle ilgili yükümlütücü kararı protesto etmek üzere 15 Temmuz 1927 sabahı sokaklara dökülen onbinlerce işçi polis kurşunlarıyla karşılandı. Yüz kişi öldü, binlerce işçi yaralandı. Bu suretle işçi sınıfı ilk büyük yenilgiye uğradı.

1933 yılında Almanya'da Hitler'in iktidara gelmesinden faydalanan irtica, işçi örgütlerini dağıtmak için hazırlıklara başladı. Bu örgütlerin ve cumhuriyetçi «şutsbund»un binalarına her hafta baskınlar, saldırılar yapıyordu. Parlamento, Mart ayında ipe sapa gelmez bir bahane ile dağıtıldı. İşçiler, bu olayların etkisiyle reformist hayallerden kurtulmaya başladılar. Komünist Partisi'nin nüfuzu arttı. AKP'nin üye sayısı çoğaldı ve parti, en geniş seçmen çevrelerinin desteğini kazandı. Fakat, faşizm tehlikesi daha büyük bir hızla artıyordu.

İrtica, çoktan baskı altında olan Komünist Partisine darbesini indirdi. 26 Mayıs 1933'de Parti yasaklandı ve fanksiyonerlerinden çoğu tutuklandı. Parti bu darbeyi bekliyordu, hazırlıklıydı, illegal karşı-koyma hareketini örgütlemek için büyük bir gayretle çalışmaya koyuldu.

Uluslararası irticaa ve en başta İtalyan faşizmine sırtını dayamış olan gerici hükümet, işçileri ezmek için son hazırlıklarını yapıyordu. 11 Şubat 1934 nümayişleri sırasında, haymver yöneticileri «ertesi günü kolları sıvayıp, bu işi sona erdireceklerini»ni açıkça söylediler. Ertesi gece, polis kuvvetleri ve haymver komandoları Lints şehrinde «işçi kolübü»ne girmeye teşebbüs ettiler. Silâhlı işçiler – Cumhuriyetçi «şutsbund» üyeleri – ateş açtılar. Başlayan silâhlı çatışma, 12 Şubat 1934'te Viyana'ya ve Avusturya'nın diğer büyük şehirlerine yayıldı. Kendilerini savunmak zorunda kalan «şutsbund» üyeleri yiğitçe savaşıyorlardı. Ne komutanları vardı, ne de yöneticileri. Mümkün olan yerde sadece komünistler tarafından destekleniyorlardı. Üç gün üç gece süren savaş sonunda, irtica, topçu kuvvetlerinden faydalanarak işçi sınıfının savunma mevzilerini kana boğdu. Tarih tekrar ispat etti ki, reformistler işçilerin sınıfsal çıkarlarına ihanet etmekte ve işçiler, bu ihanetin diyetini kendi kanlarıyla ödemektedirler.

Silâhlı Şubat çarpışmaları, işçi sınıfının yenilgisiyle sonuçlanmasına rağmen işçiler üzerinde derin etkiler yaptı. Bu hareket, Avrupa ülkelerinin-

deki işçi sınıfının on yıldan fazla bir süreden sonra ilk silâhlı aksiyonu idi ve siyasi durumun değiştiğini, işçi sınıfının faşizm tehlikesine karşı silâh elde savaşmaya hazır olduğunu gösteriyordu. Avusturyadaki silâhlı Şubat çarpışmalarını, Fransız işçilerinin irticaa karşı savaşları ve Halk Cephesinin kurulması, İspanya'da da kahramanlıklarla dolu özgürlük savaşı izledi.

Avusturya'daki çarpışmalar en geniş halk yığınlarının Avusturya faşizmine karşı nefret ve kinini artırdı. Bu yüzden de faşizm, halk arasında derin kökler salamadı, küçük Komünist Partisinin irticaa karşı yürüttüğü sürekli mücadele ve reformizmin olumsuz etkileri meyvalarını verdi. «Şutsbund» üyelerinden çoğu, Sosyal Demokrat işçiler komünistlerin hemen hemen on yıl mücadele ettikleri reformizmin zararlarını anladılar ve Komünist Partisi'ne girmeye başladılar. Komparti, yarı faşist rejimi ve Avusturya faşizmi şartları içinde yasak durumda bulunduğu sıradaki kadar hiçbir zaman güçlü ve nüfuzlu olmamıştı.

Şu olay, Partimizin o zamanki kuvveti hakkında bir fikir verebilir: İki bir komünist, sosyalist ve devrimci ruhlu işçi, İspanya halkının özgürlük savaşına katılmak üzere İspanya'ya gitti ve Enternasyonal brigada bağlı Avusturya taburunda, savaşlara iştirak etti. 700'den fazla Avusturya anti-faşisti İspanya topraklarında can verdi.

Partimizin savaş tecrübeleri ve o zamana kadar birçok tartışmalara konu olan demokratik hak ve özgürlüklerin tekrar kurulması için Sosyal Demokrat işçilerle ortak silâhlı savaş birliği kurma olanağı, aynı zamanda, illegal çalışma sırasında sosyalist örgütlerle geçici birlik kurma imkânı, komünist hareketinin strateji ve taktiği, tek cephe ve halk cephesi kurma ile ilgili olarak komünist Enternasyonalin VII Kongresinde varılan yeni sonuçlarda dile gelmiş bulunuyordu.

Avusturyanın milli bağımsızlığı uğrunda mücadele

Parti, faşizme karşı, demokratik hak ve özgürlükler uğrundaki mücadelede, işçi sınıfının tom bir birlik halinde olması için olanca gayretiyle çalışıyordu. Eski Sosyal Demokrat Partisi içinde, sosyal devrimciler, reformizmle bağlarını keserek gizli bir örgüt kurdular. Onlarla birlikte faaliyette bulunmak için anlaştık. Yakın bir gelecekte işçi sınıfının tek bir savaş partisini kurma olanakları gittikçe kuvvetlenmeye başlamıştı. Fakat, sosyal devrimci yöneticileri arasında bulunan bazı kararsız unsurlar görüşmeleri uzattıkça uzatıyorlardı. Bu yüzden de bir sonuca varılamadı.

Avusturya Komünist Partisinin XII Kongresi, Eylül 1934'te Prag'de toplandı. Eski ve yeni Parti kadrolarının tam bir birlik halinde oldukları bu Kongrede, Avusturya faşizmine karşı ortak bir mücadelenin örgütlenmesi sorunu üzerinde titizlikle duruldu. Aynı zamanda, Alman faşizminin Avusturya'yı bağımsızlığından yoksun etmek için yarattığı tehlikenin gün geç-

tikçe arttığı belirtildi. Bu tehlike karşısında, memleketimizin bağımsızlığını savunma mücadelesi, Partinin en başta gelen bir ödevi halini almış bulunuyordu.

Avusturya faşistleri «İki devlet-tek millet» (yani Alman milleti) şiarını yayıyorlardı ve bu şiar, Avusturya halkının kendi devletini savunma azmini bir hayli zayıflatmıştı. Halbuki bizim partimizin görüşü şu idi: Avusturya halkı, 100 yıldan fazla bir zamandan beri Almanya'dan ayrı bir devlet ve ekonomi özellikleri içinde gelişmiş ve ayrı bir halk haline gelmişti. Onun, ayrı bir devlet içinde yaşama hakkı, tarihsel gelişmenin ürünü olarak biçimlenen Avusturya milletinin varlığına dayanıyordu. Bu bilimsel-politik görüşün hazırlanmasında Avusturya Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi Alfred Klar'ın büyük hizmeti olmuştur. Kendisi, daha sonraları, ülkenin bağımsızlığı savaşında can vermiştir.

Milli kurtuluş savaşı ile emekçilerin sosyal ve politik hak ve özgürlükleri uğrunda yürütülen savaş arasındaki bağlantı ile ilgili olarak Partimiz tarafından hazırlanan temel sonuç, ancak, Partide ve işçi sınıfı arasında yapılan ideolojik çalışmalar sonunda benimsendi ve memleketin bağımsızlığı uğrunda yürütülen savaşın genişlemesi, Alman faşist egemenliğine karşı kahramanca direnmenin örgütlenmesi Avusturya Cumhuriyeti'nin kurulması sırasında belirleyici bir rol oynadı. 1943 yılının Ekim ayında Avusturya için Müttefikler tarafından hazırlanan Moskova beyanname-sinde, Avusturya'nın Tuna Federasyonu veya Güney Almanya devleti içine alınmasını öngören Batılı müttefiklerin plânlarına karşı Avusturya Cumhuriyeti'nin yeniden kurulmasını öngören Sovyet görüşü esas olarak kabul edildi.

Ağustos 1937'de toplanan Parti Konferansı, komünistlerin, Avusturya'nın bağımsızlığı için mücadele ederken, yalnız işçi sınıfının tek cephede birleşmeleri için değil, aynı zamanda, bütün demokratik ve yurtsever güçleri de kapsayan bir birlik kurmak için çalışmaları gerekliliğini önemle belirtti. O sıralarda dramatik olaylar birbirini izledi. Avusturya faşist hükümetinin politikasından cesaret alan ve kendisini Sovyetler Birliğine karşı bir harp açması için kışkırtan Batı devletlerinin gözyumacağından emin olan Hitler Avusturya'yı Almanya'ya katma zamanının geldiğine kanaat getirmiş bulunuyordu. Şubat 1938'de Avusturya kansleri Şuşnig, Nasyonal sosyalistlerin devlette ödev almalarını isteyen Hitler'e boyun eğdi. Fakat Avusturya'da, komünistler tarafından hazırlanıp yönetilen yurtsever halk hareketi, birkaç gün içinde bütün memleketi sardı ve nazilerin devlet yönetimini içerden ele almalarını önledi. Bu durum karşısında Hitler, faşist Almanya'nın askeri makinesini harekete geçirmek zorunda kaldı ve ancak bu suretle Avusturya'nın bağımsızlığını ve Avusturya devletini ortadan kaldırdı.

Faşist barbarlığının bu korkunç zulüm döneminin ve İkinci Dünya Harbinin başlangıcında, Avusturya'nın kızıl-beyaz-kızıl bayrağını ve işçi hareketinin kızıl bayrağını yalnız Komünist Partisi elinden bırakmadı. Alman faşistlerinin daha Avusturya'ya girişlerinin sabahında, Parti, halka şu tarih-

sel çağrıda bulundu: «Savaş devam ediyor! Özgür, bağımsız Avusturya, kendi güçlerine ve dünya barış cephesinin yardımına dayanarak yeniden kurulacaktır!» Komünistler, 1938 yılında, işçi sınıfı ile bütün demokratik ve yurtsever güçleri birleşmeye çağıran manifestalarında şu andı tekrarlıyorlardı: «Bütün hayatımızı, Avusturya'nın kurtuluşu, halkımızın mutlu, haysiyetli, özgür ve barış içinde yaşaması uğrunda savaşa hasretmiş bulunuyoruz!»

Partimiz Merkez Komitesi üyelerinden yarısı, binlerce Komünistle birlikte, bu andı yerine getirirken toplama kamplarında, ajitasyondan, sabotajlara ve gerilla savaşlarına kadar karşıkoyma hareketinin çeşitli mücadele şekillerinde savaşarak can verdiler. Avusturya'da karşıkoyma hareketi güç şartlar içinde geliyordu. Çünkü, Alman faşizmi halkın büyük bir kısmını aldatmaya muvaffak olmuştu. Sosyal demokratların uzun yıllar boyunca tekrarladıkları «Büyük Almanya» fikri, halk üzerinde bir hayli etkili olmuştu. Hitler tarafından organize edilen sözde «halk referandumu» sırasında, sağcı sosyalistlerin «Büyük Almanya» cı lideri Karl Renner, zorla kabul ettirilen «anşlus»u sevinçle tasvip ettiğini bildirdi. Fakat, zaman geçtikçe Alman faşist egemenliğine karşıkoyma hareketi genişledi ve Alman faşist diktatörlüğünün baskısı arttıkça Avusturya halkının uyuşturulan milli bilinci uyandı.

Karşıkoyma hareketine katılan komünistler, sosyalistler, katolikler ve diğer yurtseverler, Avusturya'nın kurtuluşunda, devletsel ve ulusal bağımsızlığına kavuşmasında önemli bir rol oynadılar. Avusturya, Sovyet Ordusu'nun ve müttefiklerinin yardımı ile kurtulmuş oldu.

NATO'nun emperyalist plânlarına karşı

Sovyet Ordusu, 1945 yılı Nisanının ilk günlerinde Viyanayı kurtardı ve bağımsız demokratik Avusturya Cumhuriyeti 21 Nisanda ilân edildi. Kurulan geçici hükümette Komparti üç bakanla temsil edildi.

Burjuvazi güçsüzdü, devlet hiçbir iş yapmıyordu. Nazi idareciler kaçmışlardı. Memlekette hüküm süren ekonomik kaos, Birinci Dünya Harbinden sonraki durumdan kat kat büyüktü.

Bu durum karşısında Komünist Partisi, politik bakımdan kuvvetlenmiş olan birlik halindeki işçi sınıfının yönetiminde bütün halkın demokratik birliğini sağlayarak, ekonomiyi işler hale getirmek ve demokratik bir devlet kurmak için bütün kuvvetlerini seferber etmek amacını güdüyordu. Çok geçmeden, demokratik güçlerin birliğini sağlamak ve nispeten barış içinde sosyalizme geçmek için reel olanaklar belirdi.

Lâkin, Amerikalılarla İngilizlerin Avusturya'nın iç işlerindeki etkileri artmaya başlayınca bu politik durum çabucak değişti. Amerikan emperyalizmi tarafından yürütülen «soğuk harb»in belirtileri ortaya çıktı. Halk Partisi ve özellikle Sosyalist Partisi, Milli Konsey seçimleri yapılmazsa geçici hükümetten çekileceklerini söylemeye başladılar. Halbuki halkın

büyük çoğunluğu henüz faşist ideolojisinin etkilerinden sıyrılmış değildi. Komünist Partisi, memleketin bölünmesini önlemek için (zira Avusturya dört işgal bölgesine ayrılmıştı) bu şartı kabul etti.

Kasım 1945'te yapılan birinci Milli Konsey seçimleri sırasında, Nasıyonal Sosyalizmin Sovyetler Birliğine ve komünizme karşı zehiri hâlâ ekiliydi, buna anti-sovyet propagandasının yeni dozu da ilâne edilmişti, bu yüzden Komünist Partisi oyların ancak yüzde 5'ini alabildi. Anti-komünizm propagandası Sosyalist Partisi tarafından en yoğun bir şekilde yapıldığı halde, bu, ona da bir fayda sağlamadı. Neticede oyların mutlak çoğunluğunu burjuva Halk Partisi kazandı. Bu suretle de, Avusturya'nın ilerici gelişme ufukları kapatılmış oldu.

Halk Partisiyle Sosyalist Partisinin kurdukları koalisyon hükümet, Avusturya'da kapitalist ilişkilerin yeniden kurulup kuvvetlenmesi yolunu açtı. Memlekete dolu dizgin giren Amerikan kapitalinin bu işte geniş yardımı oldu. Döndürülen döviz anafoları içinde yoksul halkın biriktirdiği paralar da eriyip gitti. Avusturya parasının maksatlı bir şekilde değerinin düşürülmesi sonucunda emekçilerin aylık ve ücretlerinin alım kabiliyetleri gitgide azaldı. Sosyalist Partisi yöneticileri, Cumhuriyetin tarihinde ikinci defa olarak Avusturya'nın sosyalizme geçişini önlemiş oldular.

Ülkenin gelecekteki kaderi üzerinde çetin politik tartışmalar oluyordu. Avusturya'da kapitalizmin kuvvetlenmesi, Amerikan emperyalizminin, memleketi «Doğuya karşı bir köprübaşı» haline getirme niyetlerine sıkı sıkıya bağlı idi. Her iki koalisyon partisi tarafından desteklenen bu politika devlet antlaşmasının ve işgal ordularının çekilmesiyle ilgili antlaşmanın imzalanmasını daima güçleştirmişti.

Bu dönem içinde Partimizin ödevi, işçi sınıfının soyulmasına karşı, sosyal kazanım ve haklarının genişletilmesi uğrunda mücadele etmekte. Ekim 1950'deki yığınsal grev, bu mücadelenin en yüksek aşaması olmuştu.

Memleketimizin, Amerikan emperyalizminin NATO blokuna sokulmasına karşı savaşı tek örgütlü kuvvet, Komünist Partisiydi. Partimiz şu görüşteydi: Avusturya'nın özgürlük ve bağımsızlığı ve Amerikan blokundan kurtuluşu, ancak politik karar temeline dayanılarak sağlanabilir. Avusturya'nın tarafsızlığını istemek mümkün olan tek politik karardır. İlk zamanlarda, öteki iki parti, özellikle Sosyalist Partisi, bu isteğe kayıtsız-şartsız karşı idiler ve Komünist Partisini devlete ihanetle itham ediyorlardı. Onlara göre, tarafsız olmaktansa, yurdumuzun işgal durumunun devam etmesi daha iyi idi.

Ne var ki, tarafsızlık fikri, koalisyon partileri tarafından reddedildiği halde, politik tartışmalarda halk tarafından tasviple karşılanıyordu. Sovyetler Birliği, Avusturya'nın daimi tarafsızlığı temeli üzerinde bir devlet antlaşması yapılmasını teklif ettiği zaman, koalisyon partileri, gerçek niyetlerini açığa vurmadan bu teklifi reddedecek durumda değildiler. Ve Avusturya devlet antlaşması, 15 Mayıs 1955'te Viyana'daki Belvedere sarayında imzalandı, halk tarafından da sevinçle karşılandı.

Devlet antlaşmasının imzalanmasından sonra olayların gelişmesi

Devlet antlaşmasının imzalanmasından sonra, çok geçmeden Partimiz yeni güçlüklerle karşılaştı. Sovyetler Birliği Komünist Partisinin XX Kongresinde dogmatizmin ve kişiliği putlaştırma olayının eleştirilmesi, burjuva Avusturya Halk Partisinde (AHP) ve özellikle Avusturya Sosyalist Partisinde (ASP) Komünist Partisi içine yeni revizyonizm fikirleri sokarak onu içerden çökertme ümitleri yarattı. Ve bu alanda bazı çabalar sarfettiler. Komşu Macaristanda başlayan ve Sovyet askeri birliklerinin yardımı ile yok edilen karşı-devrim ayaklanması sırasında da, Komünist Partisi içinde «çözülme» anının geldiği hayaline kapıldılar. Bizim Partimizde de, gerek Partiye, gerekse Sovyetler Birliğine olan güveni sarsmaya çalışan bazı kimseler vardı. Avusturya Komünist Partisi, düşman revizyonist ideolojisinin saflarına sızmasına karşı gereken tedbirleri aldı. Bu mücadele sırasında örgütçe zayıflamış olmasına rağmen, fikri-politik birliğini korudu. SBKP XX Kongresinin fikirleri onun da benimsediği fikirler halini aldı.

1957 yılında toplanan AKP XVII Kongresinde bütün parti örgütleri. Parti yönetiminin enternasyonalist anti-revizyonist tutumunu desteklediler. Revizyonist görüşleri destekleyen iki Merkez Komitesi üyesi, izole edilip Partiden çıkarıldılar. Durumu gözden geçiren Yohan Koplenig yoldaş, bizim partimizin de dogmatik hataları ortadan kaldırması gerektiğini belirtti. Fakat o sırada en büyük tehlike revizyonizmden geliyordu. Parti Kongresi tarafından teklif edilen ve Avusturya'nın sosyalizme geçiş yolunu gösteren «Program prensipleri» tasarısı, kesin redaksiyondan geçirilip bir yıl sonra kabul edildi. Bu prensipler, Partinin 1945 yılındaki barış yolu ile sosyalizme geçiş prensiplerine belirli ölçüde bağlı idi. Bu surette, dikkatler, değişik şartlarda da Avusturya'nın sosyalizme barış yolu ile geçmesi imkânlarını çekilmiş bulunuyordu.

Revizyonistlerle tartışmalara, 1961 yılında toplanan XVIII Kongrede de devam edildi. Parti, tek cephe politikasının, ASP ile ilişkilerin ve sosyalizme barış yolu ile geçişin yanlış yorumlanması gibi eğilimlere, kısacası revizyonizme karşı tekrar cephe almak zorunda kaldı. Parti Kongresinin kararında, bazı parti fonksiyonerlerinin ileri sürdükleri görüşlerin, Komünist Partisini müstakil bir kuvvet olarak ortadan kaldırma sonucunu doğuracağı belirtiliyordu.

Dünyada meydana gelmekte olan çeşit değişimler, AKP'ini, 1965 yılında toplanan XIX Kongresinde, öteki partiler gibi, güdeceği politik doğrultu ile ilgili bazı sonuçlara ulaştırdı. Bu sonuçlar, Partide yapılan açık ve uzun süreli tartışmalardan sonra kabul edilen «Perspektif tezleri»nde dile geldi. Tezlerde, Partinin yakın gelecekteki ödevleri belirtilmiş, barış yolu ile, yani vatandaş harbi yapılmadan sosyalizme geçiş yeniden ortaya konmuştu. Dünya Sosyalist sisteminin kurulması ve kuvvetlenmesi sonucunda dünya kuvvet oranında meydana gelen değişiklik, barış yolu ile sosyalizme geçişe olanaklar sağlıyordu. Fakat, Parti barış yolunu seçmiş olmasına rağmen,

bu, sosyalizme mutlaka barış yolu ile geçileceğini garanti altına alamazdı. Parti, kapitalin egemenliğini daraltma amaçlarına aşama aşama ulaşması için, sınıf savaşının çeşitli biçimlerde devam ettirilmesini istiyordu. Zira sosyalizme geçme ödevi, ancak, sömürücü sınıfların şiddetli direnişine karşı savaşmakla gerçekleştirilebilirdi.

Kırk yıldan fazla bir zamandan beri Partinin başında bulunan, bütün hayat ve enerjisini fedakârca işçi sınıfına ve AKP'ne hasretmiş olan Yohan Koplenig yoldaş, fazla yaşlılığı dolayısıyla Parti Başkanlığı ve Politbüro üyeliği ödevlerinden serbest bırakılmasını rica etti. AKP Başkanlığına oybirliği ile Frants Muri, onursal Başkanlığa da Koplenig yoldaşlar seçildiler. Parti yönetiminin gençleştirilmesi amacıyla birçok yaşlı yoldaş, Merkez Komitesindeki yerlerini Partinin genç üyelerine bıraktılar.

1966 yılında, Milli Konsey seçimlerinden önce, çeşitli görüşler arasında kompromi yapılarak, 25 seçim bölgesinden yalnız birinde Parti adayının seçime girmesi, öteki bölgelerde ASP adaylarına oy verilmesi kararlaştırıldı. Bu seçim ölü kararı ile, burjuva AHP'ini oyların çoğunluğundan yoksun bırakma amacı güdüüyordu. Bu karar konke şartlara dayanıyor ve yalnız bir seçim için geçerli bulunuyordu. Fakat seçimler beklediğimiz sonucu vermedi. Fabrikatörlerin partisi olan AHP ile yürüttüğü koalisyon politikası sırasında gözden düşen ASP 100 bin oy kaybetti ve burjuva AHP, tek Partili hükümet kurdu.

AKP'nin XIX Kongresinden beri Avusturya'da, dünyanın her yerindeki gibi derin değişiklikler oldu. Uluslararası durumdaki gerginlik, harp korkusu, silâhlonma yarışı azalmıyor, aksine artıyor Emperyalist devletler, milli kurtuluş hareketine karşı yürüttükleri harplerle birlikte, genç bağımsız devletlere ve sosyalist ülkelere politik ve psikolojik sızma metotları hazırlamışlardır. Bu metotları uygularken, muazzam para kaynaklarına ve en modern tekniğe (yığınsal haberleşme araçlarına, radyo ve televizyona) dayanmaktadırlar. Fakat öte yandan da, son yıllarda Avusturya'yı da kısmen sarsmış olan döviz bunalımları, ekonomik depresyonlar «örgütlü kapitalizm» efsanesini tuzla buz etmiş ve halk yığınları arasında güvensizliği artırmıştır.

Son zamanlarda, Avrupa pazarında, şiddetlenen rekabet şartları içinde kapitalin kuvvetlenmekte artmakta olduğu görülmektedir. Bu durum, burjuva Halk Partisinin iktidarda bulunduğu Avusturya'da devletleştirilmiş büyük sanayi sektörüne saldırıların artmasına (fabrikaların kapatılmasına, işsiz sayısının artmasına), ekonomimizin yabancı kapitale, öncelikle Batı Almanya kapitaline gitgide daha fazla tâbi olmasına (yabancı kapitalin özellikle devletleştirilmiş işletmelere katılmasına) ve işçi sınıfının sosyal-politik haklarını kısıtlamak için gerici çevrelerin harekete geçmesine yol açmaktadır.

Bu eğilimler, ASP yöneticilerini kendilerine düşen ödevin ne olduğunu düşünmeye sevketmemiştir. Tam tersine, bunlar, Avusturya Marksizminin son kalıntılarından, sınıf savaşından ve sosyalist fikirlerden tamamiyle

vazgeçerek, Sosyalist Partiyi bir liberal parti haline getirmektedirler. ASP'nin 1968 yılında yapılan son kongresinde, kapitalizmle birleşmeyi, büyük kapitale memlekette hiçbir engelle karşılaşmadan gelişme hakkı verilmesini, işverenlerin kapital yatırımdan sağladıkları kârların artırılmasını, sanayi gelişmesine sosyal ilerlemeye kıyasla büyük imtiyazlara sahip olmasını ve sosyal kazanımların en yakın bir gelecekte dondurulmasını öngören bir ekonomi programı kabul edilmiştir. Emekle kapital arasında dostluk hüküm sürdüğünü iddia eden burjuva ideolojisi, bu uyuşturucu uydurmasıyla işçi sınıfını işverenlerin saldırılarına karşı mücadeleden vazgeçirmek hedefini gütmektedir.

XX Kongresini 1969 yılında yapacak olan Partimiz, gelişmesinin bu yeni aşamasından gereken sonuçları çıkaracaktır. Sınıfsal çelişkilerin sürüp gideceğini ve ideolojik engelleri yıkarak açacağını bilen AKP, işçi sınıfı arasında liberal burjuva ideolojisinin yayılmasına karşı mücadele edecektir. Fakat onun, kapitalin sosyal ve politik alanlardaki saldırılarına karşı koymak, daha karmaşık şartlar içinde amaçları aşama aşama gerçekleştirmek için sosyalist işçiler ve hiçbir partinin üyesi olmayan emekçilerle ortak savaş biçimleri üzerinde yeniden düşünmesi gerekiyor. Avusturya'yı da kapsamına alan bilimsel-teknik devrim, kapitalist devletler arasında da çelişkileri artırmakta ve partinin önüne yeni bir problem olarak dikilmiş bulunmaktadır. Ve en nihayet şu ödev partimizin önünde durmaktadır: Marksizm-Leninizmin temel prensiplerine ve XIX Kongrenin kararlarına dayanarak, artık tamamiyle gereksiz, gayri tabii ve tehlikeli bir hale gelen kapitalizmin yerine sosyalizmin geçmesi fikrini işçi sınıfına tamamiyle benimsetmek. Bu değişiklik, aynı zamanda devrim yolu olan barış yolu ile gerçekleşmelidir.

1918 yılındaki büyük çatışmalar sırasında doğan, 1934'teki silâhlı mücadelede büyüyüp güçlenen Partimiz, ömrünün bu 50 yılında başarıların sevincini tatmış, yenilgilerin çilesini çekmiştir. O, çeşitli koşullar içinde mücadele etmiştir. Derin bir gizlilik içinde çalışmış, parlamento kürsüsünden gür sesini yükseltmiş, silâhlı aksiyonlar da dahil, güçlü yığın hareketleri örgütlemiştir. Avusturya'ya özgü şartlara uygun olarak yürüttüğü mücadelesini daima aktif enternasyonalizmle bağlamıştır. Sovyetler Birliğinin, dünya sosyalist sisteminin varlığı, gücü ve başarıları sayesinde barış yolu ile sosyalizme geçiş şiarını ortaya atmıştır. Parti, reformizm ve sekterliğe saflarında yaşama hakkı vermemek suretiyle güçlenmiştir.

Partimiz, sayıca fazla olmamasına rağmen, bütün önemli politik meselelerin çözümünde daima girişimi elinde bulundurmıştır. Avusturya Komünistleri, milli ve enternasyonal tecrübelerine dayanarak en yakın ve daha uzak ödevlerini belirlemektedirler. Bu arada onlar, fabrikalarda ve diğer yerlerde kendi itibarlarından faydalanmaktadırlar. Bu itibar, Partiyi tek başına mücadele etmekten kurtaracak, yeni bir hareket birliğine ulaştıracaktır.

Bilimsel dünya görüşü ansiklopedisi

Frederik Engels'in «Anti-Düring» adlı eseri 90 yıldır aynı canlılıkla mücadelesine devam ediyor

Irving Nivins

Vladimir İliç Lenin, «Anti-Düring»i «İnsanı şaşırtacak derecede özlü ve öğretici bir kitap» olarak nitelemiş ve devamla şöyle demiştir: «Bu eserde, felsefenin, tabiat biliminin ve sosyal bilimlerin en önemli konuları incelenmiştir.»

F. Engelsin bu kitabında, Marksizmin üç temel taşı olan felsefe, ekonomi politik ve sosyalizm, ayrı bölümler halinde ele alınıp, karşılıklı bağlantıları içinde gözden geçirilmektedir.

«Anti-Düring» ilk defa 1878 yılında, Lâypzig'de kitap halinde yayınlandı ve kısa zamanda ilerici işçiler arasında en fazla okunan bir eser haline geldi, proletarya ideolojisinin gerçek bir ansiklopedisi değerini kazandı. O zamandan beri dünyada çeşitli dillerde aralıksız olarak yayınlanıp okunmaktadır.

«Burjuvazinin kellesine fırlatılmış güllerin en müthişi olan «Kapital» den sonra yazılan «Anti-Düring», ilk satırından son kelimesine kadar, bir bütün halinde, ahenkli ve alabildiğine bilimsel Marksizm teorisini, öncelikle küçük burjuva özüne uygun türlü türlü felsefi, ekonomik ve politik fikir, görüş ve anlayışlardan meydana gelen karmakarışık eklektik felsefeyle çürütme yeltenişlerine karşı amansız mücadele dinamizmiyle yüklüdür. Bu kitapta, küçük burjuva ideologu E. Düring ve Alman sosyal demokrasisindeki taraftarları şiddetle eleştirilmektedir. Engels, Düring'le sadece tartışmakla yetinmemekte, aynı zamanda, Marks'ın ve kendisinin yıllarca emek sarfederek meydana getirdikleri öğretinin, felsefe, ekonomi politik ve bilimsel sosyalizmin bir bütün halinde kaynaştıkları öğretinin, proletaryanın yegâne güvenilir fikir silâhı olan Marksizm öğretisinin temel görüşlerini sistemli bir şekilde aydınlatmaktadır.

Şüphesiz ki, bu 90 yıl içinde hayatta büyük ilerlemeler olmuş, birçok yeni problemler ortaya çıkmıştır. Lenin, Marksist-Leninistler, bütün kardeş Marksist partiler, proletaryanın yüce bilimini, zemin ve zamanın konke şartlarına göre geliştirmişlerdir ve geliştirmektedirler. Fakat, Engels'in bu kitabında, reformizme, anarşizme ve küçük burjuva «devrimciliği»nin diğer çeşitlerine, materyalist diyalektiği ve bilimsel sosyalizmi bayağılaştırma ve basitleştirme çabalarna karşı ortaya konan temel deliller bütün canlılı-

ğını korumaktadır. «Anti-Düring», Marksizmin dayanaklarını yıkma yeltenişlerine karşı, bilimsel dünya görüşünü savunmak ve geliştirmek için sistemli ve prensipli bir mücadele yürütmüştür. Onun asıl amacı da budur.

Marksizmin bilimsel karakteri

Düring'in «sistem kurucu» bir öğreti yaratma eğilimlerinin temelsizliğini ispat eden Engels, aynı zamanda, gerçekten bilimsel materyalist dünya görüşünün sağlam dayanak noktaları olan en önemli fikirleri aydınlığa kavuşturmaktadır.

Düring, «her bilgi ve iradenin prensipleri»ni kapsayan yeni bir felsefi sistem yaratmak iddiasındaydı. Ona göre bu sistem, materyalist temellere dayanan «tabii bir sistem»di, «hayatın felsefesi»ydi. Gerçekte Düring'in filozofluğu, türlü öğretilerden ve bu arada idealizm felsefesinden devşirilmiş birbirine zıt hükümlerin rasgele bir araya getirilmesinden başka bir şey değildi.

Marksizmin yaratıcıları, kendilerinin meydana getirdikleri bilimsel işçi sınıfı ideolojisinin prensiplerine sadakate büyük bir önem veriyorlardı ve bu prensiplere ihanet edenleri yahutta geçici çıkarlara uyararak teori ve politikanın temel meselelerinde uyuşma yoluna sapanları sistemli bir tenkide tâbi tutuyorlardı. Gota programında bilimsel sosyalizmden uzaklaşma karşısında Karl Marks'ın bu programa karşı olumsuz tutumu hatırlardadır. Düring'in felsefi eklektisizmini ve Alman sosyal demokrasisi içinde I. Most gibi savunucularının tutumunu, F. Engels de aynı şekilde sert eleştirmelemlerle karşılaşmış ve şöyle demiştir: «Tabiat ve insanlık, prensiplere göre hareket etmez. Bunun tam tersi, prensipler, tabiata ve tarihe uygun olduğu derecede doğrudur. Nesne (şey) hakkındaki yekâne materyalist anlayış budur. Düring'in görüşü, bunun tam zıddıdır ve bu anlayış idealistiktir, gerçeği başaşağı çevirmekte ve gerçek dünyayı düşünceler, çok eskiden, daha dünyadan önce mevcut şemâlar, hayaletler veya kategoriler üzerine kurmaktadır.»

Felsefede iki doğrultunun, iki partinin – materyalist ve idealistik olarak açıkça görülmesi lüzumunu belirten Engelsin bu talimatını çağımızın ideoloji mücadelesi şartlarında daima gözönünde bulundurmak son derecede önemlidir. V. İ. Lenin, idealizmle materyalizm arasındaki karşıtlığı ortadan kaldırdıklarını iddia eden Mahistlerle yaptığı tartışmalar sırasında, felsefenin temel meselesinin «Anti-Düring»teki çözümünü, bir çok defa gerçek bilimselliğe örnek olarak göstermiş ve bunda objektivizmle parti prensiplerinin kaynaştığını belirtmiştir.

Batıda, felsefede iki partinin varlığı türlü şekiller altında inkâr olunmakta ve bunlar arasındaki mücadelenin geçmişte kaldığı, zamanımız şartlarına uymadığı iddia edilmektedir. Neopozitivizm, neorealizm, kritik realizm ve diğer bazı felsefi akımların taraftarları bu gibi görüşleri savunmaktadırlar.

Bilimsel ilerleme, sınıf ve devrim savaşı, tarihin gidişatı materyalizmin çağdaş biçimi olan Marksizm-Leninizm felsefesinin doğruluğunu şüphe götürmez bir şekilde ortaya koymuşlardır. Buna rağmen idealizm akımının birçok filozofu, bilimsel ilerlemeyi de kendi mevzilerine uydurmaya çalışarak, durumlarını savunmaya çabalamaktadırlar. Öte yandan, XX yüzyılın idealizm felsefesinde irasyonel akımın şu veya bu biçimi daima varlığını korumuştur, kapitalist toplumun fikri hayatı üzerindeki etkisi bir hayli kuvvetlidir ve durmadan anti-materyalist yönde saldırılarda bulunmaktadır. «Hayat felsefesi» ve onun değişik şekilleri olan ekzistansiyalizm, pragmatizm, neotomizm, diyalektik «teoloji» v.b. bunlardır.

Bu yüzden, idealizm ve burjuva ideolojisiyle, ne biçimde belirlirlerse belirsinler, çetin bir mücadele yürütmenin gerekli olduğu hakkında «Anti-Düring»te varılan temel sonuçlardan biri, bugün de bütün önemini korumaktadır.

Atom kuvvetine hâkim olan, uzayın sonsuzluklarına giren, enformasyon verme ve işleme kanunlarını keşfeden, hayattaki olayların nedenlerini öğrenen XX yüzyıl bilimi, tabiat bilimiyle materyalist diyalektik arasındaki birliğin her yönden kuvvetlenmesinin kaçınılmazlığı hakkında ortaya koyduğu teşhisi doğrulamıştır. Engels, tabiat bilimine ve felsefe tarihine ait yığın yığın delili tahlil ettikten sonra şu sonuca varmaktadır: çağdaş bilimin ve toplumsal pratiğin gelişme seviyesine uyan tek felsefe, diyalektik materyalizmdir.

«Anti-Düring» yazarı şöyle diyor: «İnsan, tabiat biliminin yığılmış olduğu delillerin zoru ile tabiatı diyalektik anlamaya varabilir. Fakat, tabiat bilimi delillerinin diyalektik karakterini diyalektik düşünüm kanunlarıyla anlamaya çalışırsa, buna daha kısa yoldan ulaşır. Tabiat bilimi şimdi o derecede ilerlemiş ki, artık diyalektik genelleştirme kaçınılmaz bir hal almıştır.» XX yüzyılın başlangıcında, tabii bilimlerin gelişme sonuçlarını Lenin genelleştirmiştir. Bugün Marksizmin bilimselliğini, bilimsel-teknik devrim çağında yalnız tabiat biliminin gelişmesi değil, aynı zamanda ve öncelikle tarihi toplumsal mücadele pratiği doğrulamaktadır: Sosyalizm sisteminin ve anti-emperyalist güçlerin zaferleri, emperyalizm cephesinin zayıflaması, işçi sınıfının ideolojisini bozmaya kalkışanların yenilgisi Marksizmin bilimselliğini ispat etmektedir.

Marksizmin alabildiğine bilimsel olduğunu, onun toplumu devrimle yeniden kurma yollarına dair kanunlarla ilgili öğretisi açıkça ortaya koymaktadır. «Anti-Düring»te, sınıflı toplumun belirmesinden sosyalist toplum kuruluculuğuna kadar toplumsal gelişmenin en önemli meseleleri son derecede parlak bir şekilde aydınlatılmaktadır.

Marksizmin çıkış noktası şudur: «Bütün toplumsal ve politik değişimlerin ilk sebeplerini insanların başlarında ve ebedi doğruluk ve adalet hakkındaki artan bilinçlerinde değil, üretim ve ticaret usullerinin değişmesinde aramalıyız; bunlar, felsefede değil, şu veya bu devrin ekonomisinde aranmalıdır.»

Tarih hakkındaki materyalist görüş, toplum ve insanla ilgili görüşlerde idealizmin egemenliğine son vermiş, sosyolojiyi gerçek bir bilim haline getirmiştir. Çağdaş sınıflı toplumun kökenlerinin materyalist görüşle izahı, Düring'in, bütün reel toplumsal ilişkiler sisteminden tamamiyle koparak ele aldığı Robensoniyada görüşlerine ağır bir darbe indirmiştir. Onun teorisi, toplumu, aralarında objektif toplumsal bağlar bulunmayan, birbirinden tecrit edilmiş bireyler yığını olarak tesvir etmektedir. Bu teoriye göre, toplumda bireyler arasında beliren bağlar ve ilişkiler sadece manevi-hukuki karakterdedir.

F. Engels, Düring'in Robensoniyadasını eleştirirken, sömürücüler toplumunda sınıfdışı, soyut bireylerin bulunmadığını belirtmektedir. Bu yüzden, toplumsal değişimlerin amaçlarını ve bu değişimleri yapacak araçları göstermek görevini üzerine alan her bilimsel sosyal teori, her şeyden önce, birinci, toplum hayatında objektif maddi şartların önceliğini, ikinci, sınıfların ve çeşitli, bu arada birbirine zıt sınıfsal çıkarların varlığını kabul etmek zorundadır.

Bazı çağdaş teorisyenler, Marksizmin sınıfsal, ideolojik karakterini tanımanın onun bilimselliği ile bağdaşmayacağını ispat etmeye çalışmaktadırlar. Onlara göre, dış dünyayı objektif olarak kavramlar sistemi halinde yansıtan bilimden farklı olarak ideoloji, belirli sosyal grupların çıkarlarını (bu çıkarlar gerçekte çelişme halinde olsalar dahi) savunmak ve esaslandırmakla görevlidir. Kişilere, sosyal grup ve sınıflara sosyal yön verme aracı olan ideolojinin çağımızda önemini kaybettiğini iddia eden bu teorisyenler, toplumsal hayatın ve sosyal bilimlerin «deideolojizasyonu» tezini savunmakta, insanlar arasındaki toplumsal ilişkilerin «gerçekten bilimsel», «objektif» usullerle organize edilip yönetilmesi gerektiğini ileri sürmektedirler.

Halbuki, «Anti-Düring» kitabının yazıldığı çağda olduğu gibi şimdi de ideolojik faktörler, güç ve önemlerinden hiçbir şey kaybetmemişlerdir. Dünyada, insanın insanı sömürmesine dayanan ilişkilerin ortadan kaldırılması, bu ilişkilerin doğurduğu sosyal ve ulusal eşitsizliğin yok edilmesi uğrunda, barış, demokrasi, sosyalizm için ve burjuva ideolojisine karşı mücadele devam ettiği sürece, ilerici güçlerin, bu mücadelenin ödevlerini belirleyen, kendi çıkarlarını dile getiren ve son amacı gösteren programa ihtiyaçları olacaktır. Böyle bir ideoloji programının bilimsel temeli Marksizmdir. Çünkü işçi sınıfının tarihsel rolünü bilimsel olarak aydınlatan, bu sınıfa, toplum hayatı hakkında bilimsel bilgiler vererek politik yön gösteren tek öğretisi Marksizmdir.

Engels, bilimsellik ile işçi sınıfı ideolojisinin Marksizmde organik bir şekilde birleşip kaynaştığını «Anti-Düring»'in birçok yerinde izah etmektedir. Bilimsel sosyalizm kurucularından öncekiler, kendi görüşleriyle konkr. tarihsel şartlar arasındaki bağları kavrayamamışlar ve bu görüşleri zamandışı mutlak gerçekler düzeyine yükseltmişlerdi. Buna karşılık, kendi çağlarının toplumunu objektif tahlilden geçiren Marks ve Engelsin dayanak noktaları,

işte bu tahlillerdi. Engels şöyle diyordu: «Zamanımızın sosyalizmi, muhtevası bakımından, her şeyden önce, bir taraftan bugünkü toplumda mülk sahipleriyle mülksüzler, burjuva ile ücretli işçiler arasında hüküm süren sınıfsal çelişmelerin, öte yandan da üretimde hüküm süren anarşinin incelenmesinin bir sonucudur.» Daha sonra da şunları ekliyordu: «Sosyalizmin bilim olabilmesi için ilk önce reel bir zemin üzerine oturtulması lâzımdır.»

Bu ödev, Marks'ın iki büyük keşfi ile yerine getirildi: Tarihi materyalistçe anlamak suretiyle, ve, doğrudan artık-değerin keşfi sayesinde kapitalist üretimin sırlarını açıklamak yolu ile.» Bu keşifler sayesinde sosyalizm bilim haline geldi.

Yeni tarihsel şartlar içinde Lenin tarafından yürütülen çetin mücadele içinde doğruluğu ispat edilen, kardeş komünist ve işçi partileri tarafından geliştirilip uygulanan Marksizm, zamanımızda dünyanın dört bir bucağında milyonlarca emekçinin dikkat ve ilgisini çekmektedir.

Marksizmin devrimci ruhu: Materyalist diyalektik

Engels, gerçekten devrimci materyalist diyalektiğin zaferi uğrunda, reel uyumsuzluklara ve reel mücadeleye önem vermeyen Soyut – metafizik teoriciğe karşı çetin bir savaş yürütüyordu.

Yeri gelmişken şunu da belirtelim ki, Marksizmin doğuşundan beri işçi sınıfının bilimsel dünya görüşüne saldırıların ardı arası kesilmiş değildir. Marksizme karşı olanların birçoğu, bu öğretinin «dogmatik» olduğunu iddia etmektedir. Fakat hepsi de, öncelikle materyalist diyalektiğe ve toplumsal gelişme kanunları öğretisine saldırmaktadır.

Bunlara göre materyalist diyalektik «bilimsel» değildir. Çünkü, sözde, mantıkî çelişmelere düşmektedir ve kanunları pratiğin kontrolünden geçerken tuzla buz olmaktadır. Öte yandan tarihsel materyalizmin ve bilimsel sosyalizmin «toplumsal gelişme kanunlarının otomatik faaliyetine körü körüne bir inanış» istediğini, «insanı, onun ihtiyaç ve yeteneklerini» gözönünde bulundurmadığını ileri sürmektedirler.

Düring de, diyalektiğe ve tezatların birliği öğretisine şiddetle saldırıyordu. Onun görüşüne göre – ki şimdi bile burjuva filozofları arasında aynı görüşle olanlar vardır –, tezatlar (çelişmeler) genellikle uydurma şeylerdir. Fakat, bizzatıhi reel hayatın çelişmeler mücadelesi olduğunu ve hayatın ancak, çelişmeli karakteri göz önünde bulundurulmak suretiyle anlaşılabilceğini Düring anlayacak gücte değildi.

Engels, Düring'le tartışmasında, toplumsal çelişmelerin, bir tarihsel bütünün çerçevesi içinde nispi bir birlik meydana getirdiklerini, lâkin bu tarihsel geçici birlik içinde hepsinin aynı rolü oynamadıklarını ispat etti. Bunlardan bir kısmı ilerici, devrimci, ötekileri gerici, gelişmeyi tutucu rol oynar. Örneğin, kapitalist üretim sistemi çerçevesi içinde proletarya ile burjuvazinin tarihsel geçici, nispi birliği böyledir.

Fakat, bunların, kapitalist üretim sistemi şartlarında birbirlerine karşı-

lıklı etkide bulunmaları, zamanımızda bazı teorisyenlerin iddia ettikleri gibi, işçilerin «kapitalist sistemle kaynaştıkları» anlamına asla gelmez. Bu teorisyenlere göre, gelişmiş kapitalist ülkelerde, sadece bazı sosyal tabakalar mevcut sistemle kaynaşmazlar. Gençliğin bir kısmı, aydınların azınlığı, «hayal kırıklığına uğramış», «bütün umutlarını kaybetmiş» olan ve sistemi «şiddetle reddeden» «deklâse olmuş unsurlar» bu kaynaşmayan sosyal tabakalardır.

Bu görüş, kapitalizmin diyalektiğini yanlış anlamının, toplumsal gelişmenin perspektiflerini belirleyen çelişmelerin ilerici yanlarını göremeyişin bir sonucudur. Marksizm-Leninizm klâsiklerinin gösterdikleri ve bütün tarihsel gidişatın ispat ettiği gibi, işçi sınıfı, çelişmelerin ilerici kısmını meydana getirir. Kapitalizm, işçileri sömürme temeli üzerinde kurulduğu için, bu sınıf, yapısı icabı kapitalizme karşı yönelmiştir. Sömürü, biçimini değiştirir, fakat aslını, özünü kaybetmez. İşçi sınıfının «devrimciliğini gerektiren şartların ortadan kalktığını» ileri süren burjuva teorisyenleri, bir kısım gelişmiş kapitalist ülkelerde işçilerin maddi durumlarının iyileşmiş olmasını bu görüşlerine delil olarak göstermektedirler. Halbuki bu iyileşme, kapitalizmle «köklü bir değişme» meydana gelmiş olmasının değil, proletaryanın yürüttüğü politik ve ekonomik mücadelenin ve bilimsel-teknik gelişme sırasında emek verimliliği artışının bir sonucudur.

Bir süre önce birçok kapitalist ülkede işçilerin, güçlü, örgütlü aksiyonları, sosyal problemlerin ve çelişmelerin, hatta bilimsel-teknik devrimin doğurduğu çelişmelerin gerginleşip şiddetlenmesi, proletaryanın kapitalist sistemle kaynaştığı hakkındaki iddiaların bir masaldan başka bir şey olmadığını ortaya koymuştur. Toplumsal gelişmeyi daha ileri götürmek için gerekli maddi şartlar artık olgunlaşmıştır. Sosyal ilerleme mücadelesinin mantığı, kapitalizmin devrim yolu ile ortadan kaldırılmasını gerektirmektedir. Bu ödevi, ancak, birleşik ve örgütlü işçi sınıfı, geniş emekçi tabakalariyle ittifak halinde başarabilir.

Oktobr Sosyalist Devriminin zaferinden sonra işçi sınıfı ile burjuva arasındaki çelişmeler yeni bir mahiyet almış, birbirine karşıt iki sosyal-ekonomik sistem arasında bir mücadele haline dönüşmüştür. Dünya sosyalist sisteminin doğuşundan sonra da, sosyalizm ve onunla ittifak halinde faaliyette bulunan anti-emperyalist güçler, tarihsel sürecin muhtevasına ve gelişme yönü üzerine sonuç belirleyici etki yapmaya başlamışlardır.

Zamanımızın temel, global gelişmesi, durmadan güçlenmekte olan sosyalizmle tarihin çökmeye mahkûm ettiği emperyalizm arasındaki çelişmedir. Bunu, toplumsal pratik hemen hemen hergün ispat etmektedir. Çağımızın sonuç belirleyici bir gücü olarak gitgide kuvvetlenmekte olan sosyalizm, halklara, kapitalist köleliğinden dünya çapında kurtulmanın reel perspektiflerini göstermektedir. Bu olayın ışığı altında şu gerçek artık açık seçik görülüyor: Bu temel çelişkiyi ve onun çözümü için Marksizmin gösterdiği yolu görmek ve doğru şekilde değerlendirmek istemiyenler, toplumsal ilerlemeye sistemli olarak hizmet edemezler.

«Anti-Düring»in diyalektiğin temel kanunlarıyla ilgili bölümleri, Marksizmin bu kanunları dogmatik olarak benimsediğini ve bunların doğruluklarının pratikte denetlenmelerinin imkânsız olduğunu ileri süren Marksizm eleştiricilerin bu uydurmalarını tartışmaz bir şekilde çürütmektedir. Engels, gerek tarih, mantık ve felsefe açısından tahliller yolu ile, gerekse, doğal ve sosyal teoriler için metodolojik ve tanıma önemini ortaya koymak suretiyle bu kanunların doğruluğunu ispat etmektedir. Duyu organlarıyla anlaşılabilirliği imkânsız derin süreçlerin teorik modellerini yaratan ve matematik metotlarıyla kavramları geniş ölçüde uygulayan çağdaş bilim, kendisine, teorik buluşlarıyla tecrübe ve uygulama arasında bağlar kurma olanaklarını veren, bu bağlantının mümkün ve gerekli olduğunu gösteren böyle bir metodolojiye son derecede muhtaçtır.

Engels, daha geçen yüzyılın 70 yıllarında, diyalektiğin metodolojik ve tanıma önemini belirtiyor, onu, metodolojik ve genel teorik problemleri çözme teorisi ve metodu olarak ele alıyordu. Engelsin bu konudaki asıl hizmeti de budur. Diyalektiğin bu ödevinin materyalist diyalektik tarafından semereli olarak gerçekleştirilmesi, özellikle bilimsel-teknik devrim çağında parlak bir şekilde yerine getirilmekte olması, diyalektiğin bilimsel olmadığı, kanunlarının hayatın denetlemesine dayanmadığı yolundaki bütün iddiaların asılsızlığını açık seçik ortaya koymaktadır.

Engels'in kitabı, toplumun tahlilinde diyalektığe önem verilmemesinin soyut, objektivist görüş ve sonuçlara yol açtığını ispat etmektedir. Bu objektivist soyutçuluk, özellikle, Düring'in, Robensonla Petkan arasındaki manevi ilişkilerin her zaman ve her türlü şartlarda uygulanabileceği hakkındaki görüşlerinde en açık ifadesini bulmuştur. Düring'in bu iddialarını eleştiren Engels, bir toplumsal-ekonomik formasyondan diğerine geçiş dönemindeki ahlâk normlarını incelemek suretiyle, manevi norm ve davranışların konkr. tarihsel ve sınıfsal temellere dayandığını açıklamakta ve şu sonuca varmaktadır: «Eski sınıfsal toplumun döngesi içinde bulunurken ebedi ahlâk» yaratmaya kalkışmak, boş hayal peşinde koşmaktan başka bir şey değildir. O (Düring), her türlü şartlar içinde ve her zaman geçerli ahlâksal ve hukuksal öğreti yarattığı sanisiyle, gerçekte, kendi zamanının tutucu veya devrimci akımlarını – gerçek hayattan ayırdığı için – tahrif etmekte ve çukur aynalar gibi başaşağı göstermektedir.»

Çağdaş burjuva felsefesinin en etkili akımı olan ekzistansiyalizm de ahlâk meselesini tarihdışı metotla incelemektedir. Bu akım, büyük bir önem verdiği özgürlük ve kişisel sorumluluk problemini aşırı irasyonalizm ve sübjektivizm açısından çözmeye kalkışmaktadır. Ekzistansiyalizm, özgürlüğü bireyde görür. Halbuki bireyin kişisel ilişkileri sosyal ilişkilere bağlıdır. Özgürlük, bütün değerlerin kaynağıdır, fakat, birey hakkındaki metafizik ve irasyonal anlayış onun temeli olduğu için, manevi değerlerin, manevi amaçların kaynağı tarihin dışındadır. Ekzistansiyalizmin önünde şu ikilem vardır: ya cansız soyutlar, ya da keyfi davranışlara ve avantürizme yola-
çan bireycilik (endividüalizm). Bu öğretinin özgürlük hakkındaki soyut ve

biçimsel yorumları, ahlâkî politikadan ayırmaktadır. Halbuki bu, insanları pasifliğe sürükleyebilir, aktif politik faaliyetten ve manevi kınama mücadelesinden uzaklaştırabilir.

Marksizm, özgürlük ve ahlâkın, toplumun sosyal ekonomik hayat şartlarına bağımlı bulunduğunu, bu yüzden de tarihsel kategoriler olduğunu ıspat ettiği için, ekzistansiyalizmin özgürlük ve ahlâk hakkındaki görüşlerinin yanlışlığını ortaya koymaktadır. Bundan başka o, bütün diğer felsefelere kıyasla nitel bir sıçrama yaparak, sosyal faaliyetlere ve sosyal değişimlere ilişkin bilimsel bir sınıf teorisi yaratmıştır. Bilimsel gerçeklerden başka bütün sosyal değerlerin kaynağı ve ölçüsü olan sosyal-tarihsel pratiği temel dayanak yapan bu sınıf teorisi, bütün değerlere ve bu arada özgürlüğe ulaşma yollarını göstermiş bulunmaktadır. Bu yol, bilimsel sosyalizmle işçi hareketini birleştirme ve toplumu sosyalist temeller üzerinde kurma yoludur. Marksizm, hayattan kopmuş idealleri yayan, ahlâk vaaz eden bir öğreti değildir, ütopi hiç değildir, tarihsel zorunluğun teorisi. Marksizm teorisi şunu ıspat etmiştir. İnsan kişiliğinin kurtuluşu ve gelişmesi, bireyin toplumdaki her türlü yükümlülüklerinden «tamamıyla» kurtulması anlamına gelmez; toplumsal mülkiyet temeli üzerinde yeni sosyal ilişkiler ve yükümlülükler yaratmaktır bu kurtuluş. Demek ki, insan problemi, insan kişiliğinin kurtuluşu ve gelişmesi problemi, bütün toplumun sosyalist temeller üzerinde kurulması sorununa sıkı sıkıya bağlıdır. Yalnız sosyalizmde «insanlar tamamıyla bilinçli olarak tarihlerini kendileri yaratmaya başlayacaklardır. Ancak o andan itibaren onlar tarafından harekete geçirilen toplumsal nedenler, insanlar tarafından istenen sonuçları önemli ve gitgide artan derecede vermeye başlayacaktır. İnsanlığın, zorunluklar âleminden özgürlükler âlemine sıçrayışı işte budur.» (Marks ve Engels, «Bütün Eserleri», cilt 20.)

Özgürlük, kişinin her istediğini keyfi olarak yapması demek değildir. Engels'in «Anti-Düring»te belirttiği gibi, özgürlük, ne olduğu öğrenilen, bilinen toplumsal zorunluktur. Marksizmde söz konusu olan özgürlük, «eleştirici düşünceye sahip» bireyler grupçğunun değil, geniş halk yığınlarının özgürlüğüdür.

Engels, gerek «Anti-Düring»te, gerekse diğer eserlerinde şu meseleyi defalarca aydınlatmıştır: diyalektik anlayışa göre sıçrama, yani bir nitelikten yeni bir niteliğe dönüşüm bir anda olmaz; bu, öyle bir süreçtir ki, toplumsal hayatta çoğu zaman uzun bir tarihsel devir boyunca sürer. Özgürlük, emekçi yığınları tarafından, toplumsal hayatın objektif şartları ve kanunlarına uyularak, birbirini izleyen, örgütlü sosyal değişikliklerin gerçekleştirilmesi suretiyle kazanılır. Bu kanunların küçümsenmesi, toplumun ileri doğru delişmesinin gözönünde bulundurulmaması, toplumsal gelişmenin geçilmesi zorunlu olan aşamalarının atlanması, daima acı sonuçlar vermiş, yenilgilere, hayal kırıklıklarına, umutsuzluklara yol açmıştır.

Fakat bundan, eski düzenin kendiliğinden çökeceği ve yeni düzenin kendiliğinden doğacağı sonucu çıkmaz elbette. Engels, tarih kanunlarının

kendilerine düşen ödevi otomatik olarak gerçekleştireceklerine hiçbir zaman umut bağlamamıştır. Toplumun devrim yolu ile yeni baştan kurulmasına ilişkin tek öğretiyi Marksizm hazırlamıştır. O, insanların bilinçli olarak yapacakları işleri ve sahip oldukları olanakları göstermektedir. İnsanların bilinçli faaliyeti tarihsel gelişmeyi etkileyebilir. Bunun için de, öncelikle toplumsal gelişmenin sosyal-ekonomik süreçleriyle ihtiyaçlarının, reel şartların konkre tahlili lâzımdır, bu bilinçli hareketin, toplumun yeni baştan kurulmasında menfaatleri olan halk yığınlarının sosyal gücüne dayanması gerekir. Devrimci güçler, toplumsal süreçlerin objektif muhtevasını bildikleri zaman tarihsel gelişmeyi hızlandırır, eski düzenin savunucularıyla savaşlarında sağlam zaferler kazanırlar.

Sosyal devrimin karakteri

Marksizm şunu ıspat etmiştir: Sosyalist düzenin kurulmasıyla objektif olarak en yakından ilgilenen sosyal güç, işçi sınıfıdır. Kapitalizmin ortadan kalkmasıyla objektif olarak en yakından ilgilenen sosyal gücün işçi sınıfı olduğunu hem bilimsel tahlil, hem de bu sınıfın bütün mücadele tarihi ortaya koymuştur. İşçi sınıfı toplumsal hayatta en önemli (sonuç belirleyici) bir yer almaktadır. İşçi sınıfı olmazsa, üretim yapılamaz, maddi ve kültürel değerler yaratılamaz. Birçok ülkede işçi sınıfı, halkın çoğunluğunu teşkil etmektedir.

Sosyalizmde işçi sınıfının rolü büyümektedir. Çünkü o, sosyalist toplumun temel amaç ve menfaatlerine tamamiyle uygun olan kendi amaç ve menfaatlerini gerçekleştirmek için son derecede büyük olanaklara kavuşmaktadır. Toplumsal gelişmenin yeni kanunları öğrenildikçe ve toplumsal faaliyetin çeşitli alanlarıyla sosyalist ilişkiler kuvvetlendikçe işçi sınıfının önemi daha da artacaktır.

Engels, proletaryanın amaçlarına hizmet eden toplumsal kanunların doğru şekilde yürütülmesi lüzumunu önemle belirtmekte ve şöyle demektedir: «Bunları gitgide daha fazla emrimiz altına almak ve onların aracılığı ile amaçlarımıza ulaşmak bizim elimizdedir.»

Bunların sosyalizmde gerçekleştirilmesi mümkündür. Çünkü sosyalist toplumda, toplumsal bilgiyi ve toplumsal pratiği, toplum hayatının her alanını kapsayan amaca uygun tek bir süreç haline dönüştürmek için gerekli objektif şartlar mevcuttur. Bu sürecin yönetilmesi pratik olarak imkân dahiline girmiştir. Zira, uluslararası işçi hareketi kendi gelişmesi sırasında nitel sıçrama yaparak, yeni tipte bir organizasyon olan Komünist Partisini kurmuştur. Komünist Partisi, keşfedilmiş ve keşfedilmekte olan sosyal kanunlara dayanan toplumsal faaliyetin maddi, ideolojik ve politik yönlerinden faydalanarak hayatı yönetmektedir. Sosyalist toplumun hayatını ve gelişmesini rasyonel ve etkili bir şekilde yönetmesi, Komünist Partisinin yöneticilik rolünü daha da kuvvetlendirmektedir.

Marksizmin klâsik eserleri arasında olan «Anti-Düring», devrimciliğin

soyut olamayacağını inandırıcı delillerle ıspat etmiştir. Gerçek devrim, karakteri itibarıyla tarihsel temellere dayanmaktadır, en yüksek bilimsellik ve en yüksek politika san'atı devrimde organik şekilde birleşip kaynaşmıştır.

Sınıf çatışmalarının bilim ve san'atı olan devrim savaşı, toplumsal gelişmede zorkullanmanın rolünü iyi anlamayı gerektirmektedir. Düring'in zorkullanma teorisiyle ilgili olarak Engels'in ortaya koyduğu fikirler klâsik Marksist hükümlerdir.

Düring'in zorkullanma konusundaki tutumu son derecede çelişmelidir. Bir taraftan, zorkullanmayı toplumsal gelişmenin temel etkeni saymakta, öte yandan da, toplumsal ilerleme yollarını bilmediği için, devrimci zorkullanmanın ilerici rolünü görmemektedir.

Düring'in zorkullanma teorisini çürüten ve insanlık tarihinde zorkullanmanın rolüne ilişkin bilimsel görüşü ortaya koyan Engels, siyasi düzenin ekonomiye yön verdiği, ekonominin tamamiyle siyasi düzen tarafından belirlendiği hakkında Düring'in öne sürdüğü iddiaların temelsizliğini belirterek şunu ıspat etmektedir: şu veya bu siyasi düzen, yalnız, kendisine uygun ekonomik ilişkilerin temeli üzerinde ortaya çıkar; bir siyasi egemenliğin kaderi, sosyal-ekonomik gelişmenin ihtiyaçlarına uygunluk derecesine sıkı sıkıya bağlıdır. Engels'in bu sonuçları, zamanımızda da önemini tamamiyle korumaktadır. Bugünkü kapitalizm çok güçlü zorkullanma araçlarına sahip de olsa, bunların yardımı ile toplumsal ilerlemeyi durdurabilecek, kapitalist üretim usulünün yerine devrim yoluyla sosyalist üretim tarzını getirme yönünde işleyen objektif kanunları ortadan kaldıracabilecek güce değildir. Şunu da belirtelim ki, «Anti-Düring»'in sonuçları, zorkullanmaya, toplumun yenibaştan kurulmasını kolaylaştıran tek araç gözü ile bakanların bu yoldaki iddialarını çürütmektedir. Marksist-Leninistler, harbin, silâhın, örgütsüz ayaklanmaların, emperyalizmin ortadan kaldırılması ve sosyalizmin güçlenmesiyle ilgili bütün sorunları kendiliklerinden çözümleneceği yolundaki tasavvurları şiddetle reddetmektedirler.

Emekçilerin örgütlü gücü ve kapitale karşı çetin mücadeleleri, kendilerine, daha kapitalizm şartlarında belirli hak ve özgürlükler kazanma imkânlarını vermektedir. Bu kazanımlar, emekçilerin durumlarını iyileştirmek ve toplumda köklü değişiklikler yapmak için yürüttükleri mücadelede yeni olanaklar sağlamaktadır. Fakat burjuva ülkelerinde vatandaşların hak ve özgürlüklerinin belirli bir ölçüde genişlemesi, hatta en gelişmiş memleketlerdeki şeklini alması kapitalizmin temellerini yıkmak için yeterli değildir. Bu hak ve özgürlükler, egemenliğin en önemli kaldıraçlarına büyük bir zarar vermezler. Kapitalistler, egemenliklerinin tehlikeye düştüğünü gördükleri zaman, burjuva demokrasisinin getirdiği hakları geri alırlar, açık ve doğrudan zorkullanma araçlarına başvururlar.

Zorkullanmanın devrimci rolü hakkında Engels'in ortaya koyduğu hükümler zamanımızda da aktüelliğini kaybetmemiştir. Kapitalist toplum tarafından emekçilere karşı kullanılan baskı tedbirlerinin şiddetlendirilmesi

kaçınılmaz olarak şu anlama gelmektedir: Emekçiler, irtıcaı kendi iradelerine boyun eğdirecek reel kuvvete sahip olmazlarsa, kapitalist sistem değiştirilemez. Bütün sosyalist devrimlerde – bunlar ne türlü şartlar içinde gerçekleştirilmiş olurlarsa olsunlar –, işçi sınıfı daima kuvvetli politik mevzilere sahip olmuş ve çeşit çeşit mücadele metot ve biçimleri kullanarak reel bir egemenlik elde etmiştir.

Marksizm ideolojisiyle donanmış ve son derecede ümanist bir karaktere sahip olan işçi hareketi, elbetteki, elinden geldiği kadar, zorkullanmanın hafif şekillerini uygular. Şartlar elverişli olduğu zaman komünistler, devrimin barış yolu ile yapılmasına taraftardır. Ve yalnız çağı geçmiş sınıflar kuvvete başvurdıkları zaman emekçiler karşı tedbirler almak zorunda kalırlar. Bu arada, barışçı mücadele araçlarıyla barışçı olmayan savaş araçlarının birlikte kullanılması ve yalnız silâhlı ayanlanma çerçevesi içinde kalmayan devrimci zorkullanmanın türlü biçimleri hakkındaki Marksist teori prensiplerinin gözönünde bulundurulması da önemlidir. Her parti konkre durumlarda uygulanacak en etkili mücadele aracını kendi kararlaştırır.

Tarihsel tecrübe göstermiştir ki, emekçilerin egemenliği kurulduktan sonra da anti-sosyalist güçler uzun zaman kapitalizmi tekrar iktidara getirme umutlarıyla yaşarlar ve yeni düzene karşı mücadele ederler. Sosyalist devlete, emekçilerin kazanımlarına karşı yürütülen karşı-devrim faaliyeti, tarihsel gelişme kanunlarına ve bu gelişmenin ilerleyişine taban tabana zıt amaçlar peşindedir. Anti-sosyalist güçler, hangi şartlarla ortaya çıkarlarsa çıksınlar, toplumun maddi, manevi ve politik faaliyet alanlarında elde ettiği kazanımlara büyük zararlar verebilir, onun ileri hareketini uzun zaman için durdurabilir. Bu yüzden, devrimcilerin başta gelen ödevi, sosyalizmi azimle korumak, sosyalizm düşmanlarının bütün davranışlarını amansızca önlemektir. Sosyalizmi, uluslararası irtıcanın saldırılarından da aynı şekilde korumak lazımdır.

Çağımızın son derecede karmaşık sosyal şartları içinde, komünist ve işçi partilerine, olayların dalgaları arasında bilimsel olarak yönlerini belirlemelerine ve olaylara hâkim olmalarına imkân veren tek bir pusula vardır, o da Marksizm-Leninizm bilimidir. Bu bilimin klâsikleri Marks, Engels ve Lenin, bize, gayet zengin bir fikir mirası bırakmışlardır. Kardeş partiler, devrim faaliyetlerinde yön tayin ederken bunlardan alabildiğine faydalanmışlardır ve faydalanmaktadırlar. Çeşitli ülkelerin konkre tarihsel şartlarına göre Marksizmi yaratıcı olarak geliştirme zorunluğu, işçi sınıfı ideolojisinin tecrübelerden geçmiş temel prensiplerinin zedelenmemesini, olanca güçleriyle uygulanmasını gerektirmektedir. Bu prensiplerden birçoğu «Anti-Düring»te bütün yönleriyle işlenerek ortaya konmuştur. Bu yüzden komünistler, emperyalizme karşı, barış ve sosyalizm için yürüttükleri büyük savaş sırasında bu klâsik esere tekrar tekrar başvurmalıdırlar.

Marksist literatürü yayma işini nasıl örgütlüyoruz

Arjantin Komünist Partisi, Marksist-Leninist literatürü legal ve illegal şartlar içinde yayınlama alanında belirli bir tecrübe edinmiş bulunuyor. Parti, illegal şartlarda, haftalık «Nuestra palabra» gazetesini, «Nueva era» adlı aylık politika ve teori dergisini, öncelikle aydınlar problemini ele alan ve iki ayda bir çıkarılan «Kwadernos de kultura» dergisini ve her dört ayda bir de ekonomik problemler dergisini aksatmadan yayınlamaktadır. V. I. Lenin'in «Bütün eserleri»ni de parti basıma hazırlamış, «Kapital»in üç cildini iki defa bastırılmış ve ayrıca yüzlerce cilt klâsik ve çağdaş Marksist kitap yayınlamıştır. Parti, Arjantin yazarlarının birçok kitap ve broşürünün de yayınlanmasını sağlamıştır. Buenos Ayres Bölge Komitesi «Frente Unido» gazetesini muntazaman yayınlamaktadır. Partinin mahalli alt örgütleri ve kurumların parti gazeteleri de dahil olmak üzere, daha birçok yayınları vardır. Yiğinsal örgütlerin (bunlardan çoğunun yönetiminde komünistler çalışmaktadır) kendi basın organları mevcuttur. Legal şartlarda Merkez Komitesi günlük «La Ora» gazetesini yayınlamıştır. Bazı Marksist-Leninist eserlerin yayınlanmasını sağlamak maksadiyle, çoğu zaman şu veya bu yayınevi sahibiyle mukaveleler imzalamış, onların imkânlarından da yararlanmıştır.

Bununla beraber, partimiz, Marksist eserlerin yayınlanmasını sağlamayı, işin esası bu olsa bile, ilk adım saymaktadır. Bu ilk adımı elbette bu yayınlara satışını sağlamak, en çok ilgilendiğimiz okuyucuların eline geçmesini başarmak gibi adımların izlemesi gerekmektedir.

Marksist literatürü yaymanın iki esas yolu var: Biri parti örgütleri eliyle dağıtım, öteki de satış yoludur. Parti yönetimi, her alt örgütte, mahalle, şehir ve bölge komitelerinde, periyodik yayınlardan ve kitaplardan sorumlu ayrı ayrı kişiler bulundurmaya önem veriyor. Bu temsilcilerin, yaptıkları işi, bir memuriyet olarak değil, önemli bir politik ödev olarak benimsemelerine çok dikkat ediliyor. Merkez Komitesi de dahil, üst organlarda olduğu gibi, taşra komitelerinde, kilit noktalarındaki örgütlerde ve bazan alt örgütlerde de, gazete ve kitap yayınlara sorumlusu ile en yakın yardımcılarından kurulu komisyonlar faaliyette bulunuyor. Basın Komisyonu, gazetelerin, özellikle haftalık «Nuestra palabra» gazetesinin dağıtımını yönetmekle ödevlidir. Kitaplar Komisyonu da, parti yayını dergi, broşür ve kitapların dağıtımını ile uğraşır. Bu komisyonlar, propaganda sorunları komisyonu ile bağlıdırlar; işleriyle ilgili politik sorunlar üzerinde ve örneğin ne gibi kitaplar yayınlanacağı hususunda onunla konsültasyonlar yaparlar. Basın Sorunları Milli Komisyonu, «Nuestra palabra» gazetesi yöneticileriyle;

Kitap Sorunları Milli Komisyonu ise parti dergileri yöneticileriyle yakından bağılıdır. Bu basın organlarının faaliyetinin mali yönünden onlar sorumludur. Basın ve kitap sorunları komisyonları, çalışmada tecrübe değiş-tokuşu ve parti yönetici organları tarafından onaylanması gereken plânların müzakeresi için, taşra komiteleri basın ve kitap sorunları temsilcilerinin katılmasıyla her yıl toplantılar tertip ederler.

Biz, zaman zaman, parti eylemlerinin alabildiğine canlandığı dönemlerde, haftalık gazetelerimizin, dergilerimizin ve diğer parti yayınlarımızın satışlarında bir artış olmaması gibi çelişkili bir durumla karşı karşıya gelmekteyiz. Hattâ bazan beklenenin tersi, yani satışın azaldığı da olmaktadır. Bu, büyük grevler ve yığın hareketleri sırasında, parti üyelerinin kendi şehir, fakülte, tarım merkezleri sendikalarındaki eylemlere dalarak, ellerinde olmadan, örgüt işlerinden kopmalarından ileri gelmektedir. Oysa, böyle kertelerde, partinin öncülük rolü daha iyi gerçekleştirilmek üzere örgüt işlerinin alabildiğine yoğunlaştırılması gerekmektedir. Ne var ki, böyle zamanlarda birçok parti üyesi yığınlar içinde çalışmalara daldıklarından, yer yer parti toplantıları örgütlenme işlerinin ertelendiği, parti saflarına yeni üyeler alınmasını plânlama işlerinin aksadığı, grevler arasında ve başka çeşit mücadelelere katılanlar arasında parti basın ve literatürünün yayılmasında artış sağlanamadığı görülür.

Parti yönetimi, üyelere, özellikle parti saflarına yeni katılmış olanlara, alt örgütlerin işletmelerde veya sokakta ve meydanlarda yürütülen mücadeleye ne gibi bir rol oynaması gerektiğini anlatıp kavratmak, sıra üyesi bir komünistin ya da yöneticinin sağladığı otoritenin; sendika, köylü hareketi veya halk mücadelesinde elde edilen otoritenin, tüm partinin otoritesiyle sıkı bağlantısı içinde değerlendirilmesi lüzumunu açıklamak için sürekli bir çalışma yürütmektedir. Zira anarşistlerin, sendikalistlerin, sosyal-demokratların ve özellikle peronistlerin gelenekleri, yeni üyelerimizin, hattâ bazı eski üyelerin, günlük parti faaliyeti ve yığınların mücadelesine katılma işinin iyice bağdaştırılması gerektiğini doğru olarak anlamalarına engel olmaktadır.

Parti yönetiminin karşılaştığı diğer bir güçlük de, yığınları eğitmede ve savaşlarına yön vermede parti basın ve literatürünün oynadığı rolü, bazı alt örgütlerin ve sorumlu görevi olan şu veya bu üyenin gereği gibi değerlendirmekte kusur etmeleridir. Bu duruma, örneğin, basın ve kitaplardan sorumlu olanların çok sık değiştirildiği, bir çalışma yerinden alınarak başka bir göreve atandıkları alt örgütlerde raslanmaktadır.

Parti Merkez Komitesi'nin politik-teorik organı «Nueva era» (Yeni Çağ) dergisi, «Nueva era günleri» dediğimiz toplantıları iki defadır tertiplemiş bulunuyor. Bu yıl, derginin yirminci kuruluş yıldönümüne raslayan Nisan ayında, üçüncü defa olarak, «Nueva era günleri» tertiplenecektir.

Bu Dergi Günleri'nin birincisi, hükümet darbesinden önce, partimizin legal olduğu döneme raslayan 1966 Nisanında yapılmıştır. Günler'in arifesinde, alt örgütlere bültenler, beyannameler, pankartlar ve dergimiz için

diğer basın organlarında yayınlanan yazılar bol bol ve çoğaltılarak gönderilmiştir. Federal başkentte ve başlıca taşra şehirlerinde, parti yöneticilerinin katıldığı yığinsel konferanslar yapılmıştır. Parti aktifinin ve diğer çağrılıların hazır bulundukları bu toplantılarda, derginin başyazarı veya yazı kurulunun bir üyesi tarafından raporlar okunmuştur. Bu raporlarda, ideolojik mücadelenin parti ödevleriyle bağlantısı bakımından önemi, yazılı yayınların rolü, derginin başarıları ya da kusurları ve noksanları gibi konular yer almıştır. Raporlar üzerine açılan görüşmelerde söz alan alt örgütler sekreterleri ve eğitim, propaganda, yazılı yayınlar sorumluları, şu veya bu yazı hakkında görüşlerini belirtmiş, işçi-komünistlerin ve peronistlerin fikirlerini de yansıtmış ve birçok teklifler yapmışlardır. Parti aktivistleri kendilerini de eleştirmişlerdir. Onlara, derginin dilinin sanayi işçileri için anlaşılır olup olmadığı hakkında ne düşündükleri sorulmuş ve her biri bu soruya genellikle olumlu cevap vermişlerdir. Sonunda, parti yöneticileri, görüşme sonuçlarını toparlamış, dergi işlerinin daha da iyileştirilmesi için somut teklifler ileri sürmüşlerdir.

1967 yılında, derginin çalışmalarını gözden geçirmek üzere tertiplenmesi öngörülen toplantıları, partiye dayatılan illegal şartlar yüzünden, bir hayli sınırlandırmak kaçınılmaz olmuştur.

«Nueva era» yazı kurulunun okuyuculara tertiplemediği toplantılardan olumlu sonuçlar alınmıştır. Okuyucu dediklerimiz, çoğunlukla, partinin örgüt kurmuş olduğu mahalle veya semtlerin, dergi ile ilgili işlerde tecrübe sahibi olmuş aktivistleridir. Onlarla yapılan toplantılar, dergide yayınlanan şu veya bu yazıya karşı, işçilerde, köylülerde, üniversitelilerde, peronistlerde, radikallerde ya da katoliklerde ne suretle ilgi uyandırılacağı üstüne tecrübe değiş-tokuşu forumları yerini tutmuştur.

Parti üyelerinin, günlük çalışmalarında «Nuèva era» degisinden daha çok faydalanmalarını sağlama ve teşvik yönünde bir uygulama biçimi olarak, çeşitli makalelerin yazarları ile parti üyeleri ve sempatanları arasında düzenlenen toplantılar da olumlu rol oynamıştır.

«Nueva era» dergisi, herhangi bir alanda ihtisas sahibi ve şu veya bu sorunun görüşülmesiyle ilgili tedbirlerden sorumlu olan parti üyeleriyle de danışma toplantıları tertiplemektedir. Bu danışma ve fikir değiş-tokuşu cümlesinden olarak, bazan, ülkenin herhangi bir il veya bölgesinin belirli bir sanayi kolunun problemleri gözden geçirilmektedir. Bu toplantılarda varılan sonuçlar daha sonra derginin sayfalarında yansıtılmakta, ve bu da partinin çeşitli örgütlerini gazete ve kitap yayma işlerinde teşvik edici bir etken olmaktadır.

Parti literatürünü yaymanın bir şekli de, yukarda bu konuya girerken belirttiğimiz gibi, kitabevleri ve bayiler vasıtasıyla satış yoludur. Söz konusu olan, kitapçı dükkânlarında ve gazete pavyonlarında yalnız Marksist kitapların değil, aynı zamanda parti dergilerinin de satılmasıdır. Partinin illegal çalıştığı dönemde, bu işi başarmanın çok daha zor olduğu söz götürmez. Kaldı ki, bizim yayılmasını istediğimiz bütün kitap ve dergilerin her kita-

bevinde satılması da mümkün değildir. Bununla beraber, her belirli duruma göre, mesele şöyle çözülmektedir: Herhangi bir kitabevinden, kendi özelliklerine göre, bizim yayınlarımızdan da bazılarını, yani hükümet baskısına uğrama bakımından kitabevi sahiplerini en az korkutan kitap ve dergileri satması rica edilmekte ve sağlanmaktadır. Önemli olan, takipçi ve ısrarlı olmak, kitabevi sahipleriyle ve satıcılarla daimi ilişki kurmak ve her olanağı kullanarak onlarla çalışmaya bakmaktır. Örneğin, kitabevi tezgâhtarları, kitap satınalacağına ihtimal verdikleri kişilerin ayağına kadar gitmekte, evlerine uğramaktadırlar. Burjuva yayınevlerinin ve büyük kitapçıların faydalandıkları bu şekil, bizim parti yayınevi ve kitabevlerimiz tarafından da başarıyla uygulanmaktadır. Öyle yoldaşlarımız vardır ki, bazı kitap ve dergilerin yanısıra parti yayınlarını da satmak onların daimi uğraşısı olmuştur. Onlar da, daimi görevli tezgâhtarlar gibi, kitap satışı hâsılatından belirli bir yüzde alarak geçinmektedirler. Bu kadın veya erkek yoldaşlarımız, aynı zamanda partinin propagandacılarıdır; zira kitap müşterisinde ilgi uyandırmak için, önce teklif edecekleri eserin muhtevasını ve bununla ilgili olarak da çağımızın problemlerini, ulusal ve uluslararası hayatın sorunlarını kısaca anlatmaları gerekir. Bu yoldan, kitap sattıkları kişilerle sürekli bir ilişki kurar, onları kitabevlerine sistemli olarak uğramaya, haber almaya ve kitap seçmeye sevkederler. Böylelikle, bu okuyuculardan bir kısmı, mali yardım sağlama kampanyalarında, partiye tedicen ve kendi ölçülerinde yardımcı olmaya koyulmaktadırlar. Daha sonra da kimi sempatican olmakta veya partimize girmektedirler. Başka partilerin üyesi olup da, bizim parti yayınlarına alıştırılabildiğimiz okuyucular ise, partimizin görüşlerini daha yakından ve ayrıntılı olarak öğrenmekte ve böyleleri görüşlerimize nispeten daha kolay yaklaşmaktadırlar. *Huan LUNA*

Fransız Komünist Partisi'nin üye sayısı artıyor

Geçen yılın sonuna doğru Fransız Komünist Partisi kendi üye sayısını tesbit etti. Partinin federal örgütler sekreterlerinin 30 Kasım 1968 günü yaptıkları toplantıda, Politbüro üyesi ve Merkez Komitesi Sekreteri Jorj Marşe FKP üyelerinin toplam sayısını açıkladı. 1969 yılı için parti kartlarının yenilenmesi kampanyası da bu toplantı ile açıldı.

1968 yılı içinde Fransız Komünist Partisine 55 bin kişi girdi. Hücre sayısı son on yılda görülmemiş bir düzeye ulaştı ve 19.200'ü buldu. Yalnız 1968 yılı içinde 500'ü işletme ve kurumlarda olmak üzere 1.080 yeni hücre kuruldu.

J. Marşe yoldaşın belirttiği gibi, en büyük üye sayısı artışı, işçi sınıfının birikim düzeyinin en yüksek olduğu sanayi bölgelerinde görüldü. Partiye yeni girenlerin çoğu da gençlerdi.

J. Marş e yoldaş ın bildirdiğ i g ö r e , partiye yeni alınan üyelerin sayısı, çokluk ölüm ve diğ er sebeplerle ayrılanların sayısından bir hayli fazladır. 1968 yılında Merkez Komitesi Sekreterliğ inin federal örgütlere dağıttığı üye kartı sayısı, 1967 yılında dağıtılardan 26.955 daha fazla olmak üzere, 454.005'tir.

Partinin üye sayısındaki bu artışın politik bir önemi olduğu söz götürmez. J. Marş e, bu gerçeğ in, memleketin ve partinin geçen yıl yaşadığı olaylardan sonra, özel bir anlam kazandığını belirterek şöyle dedi: «Artık çıkmak üzere olan yıl içinde, gerici büyük burjuvazi, işçi sınıfının partisine, yani Fransız Komünist Partisine bütün gücüyle darbeler indirmeye çabaladı. Açılan kuduzça anti-komünist kampanyasının amacı, partinin etkisini adanmakıllı azaltmak, onu örgütçe zayıflatmak ve saflarını parçalamaktı. Fakat gericiğin ve bilerek veya bilmiyerek ona ayak uyduran sol kuvvetlerin anti-komünist manevraları yeniden suya düşürüldü. Dört buçuk milyon seçmenin desteğ i ile, Fransız Komünist Partisi, varlığında Fransa'nın ümitlerini canlandıran, ülkeyi demokrasi ve sosyalizme nasıl götüreceğini düşünen ve düşüncelerini eylemlere geçiren en kuvvetli ve büyük sol parti olarak kalmaktadır.»

J. Marş e, siyasi durumu tahlil ederek, emekçilerin ekonomik ve sosyal isteklerinin savunulması, özgürlüklerin korunması ve genişletilmesi, De Gol rejiminin demokratik rejimle değ iş tirilmesinin sağlanması, Viyetnam'a karşı saldırı kesinlikle sona erdirilmek üzere Amerikan emperyalizmine karşı mücadele yürütülmesi için gerçekleştirilmesi gereken ödevlerin neler olduğ una işaret etti. Fransız Komünist Partisi, tekellere karşı geniş bir birlik kurulması yolundaki çabaları kolaylaştırmak için bütün kuvvetlerini seferber etmekte, bütün sol partiler ve her şeyden önce komünistlerle sosyalistler arasında, Fransız halkının çoğunluğu tarafından desteklenebilecek bir ortak program temeli üzerinde söz ve eylem birliğ i sağlamaya çalışmaktadır.

Bu ödevler, Fransız komünistlerinin, partiyi örgüt bakımından olduğ u gibi, ideolojik bakımdan da kuvvetlendirmek için sebatla çalışmalarını gerektirmektedir.

J. Marş e, bununla ilgili olarak, Fransız Komünist Partisi için demokratik santralizmin ş imdiki durumda ne kadar önemli olduğunu özellikle belirtti. Zira, partinin ideolojik ve politik birliğ ini, onun eylem beraberliğ ini bu prensip sağlamaktadır.

J. Marş e ş unları da belirtti: «Bazı "eğ ilim" ve "fraksiyon"ların varlığı, elbette ancak disipline uyma yeteneğ inden yoksun olanları memnun eder. Ama bu, eni-sonu, partinin ideolojik birliğ inin bozulması sonucunu doğ urabilir... Ideolojik birliğ i bozulan bir parti de, işçi sınıfının ve halk yığ ınlarının savaş ını yönetemeyecek, ona yön veremeyecek ve onu örgütleyemeyecek duruma düş er... İşte biz bundan ötürü, partimizin bütün örgüt kademelerinde demokratik santralizmi uygulamalıyız. Merkez Komitesi'nin Ekim ay'ı Plenumu da bizi buna çağ ırmaktadır.»

P. E.

1968 Türkiye'sinin olaylariyle 1969 Türkiye'sine bir bakış

Ahmet Saydan

Dünya çapındaki mücadele

Geride bıraktığımız yıl, ulusal ve uluslararası alanlarda yeni gelişmelere yol açan bir yıl oldu. 1968 yılında milletlerarası alanda barış, demokrasi ve sosyalizmi savunan kuvvetlerle emperyalizm arasındaki çatışma yeni şekillerle gelişti. Batı Alman ve Amerikan emperyalizminin Çekoslovakya'ya sızma ve bu ülkede sosyalizmin temellerini yıkmaya, memleketi sömürü, harp ve saldırı kampına katma teşebbüsleri beş sosyalist ülkenin Çekoslovakya halkına yardımları sayesinde başarısızlığa uğradı. Öte yandan Kuzeyi ve Güneyi ile Viyetnam halkı Amerikan emperyalistlerini barış masasına oturmaya zorladı. Bu olay, emperyalizme karşı dünya ölçüsünde sürdürülen savaşta önemli ve ileri bir aşamadır. Çünkü Amerikan emperyalizminin ve ortaklarının geriletilmesinde çağımızın gelişmekte ve kuvvetlenmekte olan bütün ilerici güçlerinin derece derece payı vardır. Çağımızın gittikçe üstünlük kazanan güçleri, dünya sosyalist topluluğu, dünya komünist ve işçi hareketi, milli kurtuluş hareketleridir.

Geniş ekonomik olanaklara, kuvvetli sanayie ve askeri imkânlarla dayanan en güçlü emperyalist devlet Birleşik Amerika'nın, Viyetnam halkı, dünya sosyalist topluluğu, dünya komünist ve işçi hareketi ve demokratik dünya kamuoyu tarafından barış masasına oturmaya zorlanması 1968 yılı dünya olaylarının en önemlilerinden biridir, emperyalizmi yenme davasının çözümünü doğrudan doğruya ve olumlu bir yönde etkileyecek tarihsel bir olaydır. Dünya sosyalist topluluğunun, dünya komünist ve işçi hareketinin, barıştan yana güçlerin ve demokratik akımların hemen hemen yeryüzünün bütün ülkelerinde bu büyük başarının kazanılmasına ortak bir gayretle katılmaları, bütün bu kuvvetler arasında Amerikan emperyalizmine ve ortaklarına karşı yer yer konre kurulmasını sağlamıştır. Bundan başka, genellikle emperyalizmin ve özellikle emperyalist kampın başı Birleşik Amerika'nın güttüğü politikanın bütün dünya kamu oyu önünde demaske edilmesi, emperyalizme karşı savaşın aydın çevrelerden geniş halk ve emekçi yığınlarına doğru yayılmasını, yeryüzünün birçok ülkelerinde halk yığınlarının uyanmasını ve demokratik, antiemperyalist akım-

ların kuvvetlenmesini sağlamıştır. Viyetnam halkının, onunla beraber dünya sosyalist sisteminin – Demokratik Viyetnam Cumhuriyeti'nin dünya sosyalist topluluğu üyelerinden olduğunu unutmamak gerek –, dünya komünist ve işçi hareketinin Amerikan emperyalizmine karşı ortak bir gayretle yıllarca göğüs germesi ve sonunda onu gerilemeye zorlaması, emperyalizmin soygun, sömürü ve halkları köleleştirmek için kullandığı anti-komünizm silâhının da bir hayli paslandığını açığa vurmuştur. Çünkü, komünist partileri ve komünistler, milli sınırlar içinde, Viyetnam halkına yardım konusunda kamu oyunu aydınlatmada ve yardımı teşkilâtlandırmada ön planda rol oynamışlar ve bu eylem, emperyalizm ajanlarının değişik yollardan kışkırttığı anti-komünizmin gerilemesine yardım etmiş, aldanan kamu oyunun önemli bir kısmı, komünistlerin, anti-komünizm bayraktarlarının iddaları aksine, halkların bağımsızlıkları, özgürlükleri ve sömürüden kurtulmaları için mücadele ettiklerini anlamış ve anti-komünizmin, emperyalistlerin elinde halklara karşı kullanılan bir silâh olduğunu fark etmeye başlamıştır. Bir yandan da, «demokrasi», «özgürlük», «inson hakları» gibi şıarlarla geniş halk yığınlarını aldatarak milli sınırlar içinde emperyalizmin ajanlığını yapanlardan, Viyetnam saldırısında Amerikan emperyalistlerinin tarafını tutanlardan pek çoğunun maskesi düşmüş, bunların dillerinden, kalemlerinden düşürmedikleri «demokrasi» ve «özgürlük» sözlerinin perdesi altından, büyük tekellerin ve işbirlikçilerin soygunları, milli bağımsızlık hareketlerine karşı oynadıkları kanlı oyunlar ortaya çıkmıştır. Bu bakımdan emperyalizm ve özellikle Amerikan emperyalizmi ve milli sınırlar içinde onunla işbirliği halinde olanlar, dünya ve ulusal kamu oyu önünde tecrit olmunmaya başlamışlardır. Bu, emperyalizme karşı savaş alanında, milli kurtuluş, barış, demokrasi ve sosyalizm hareketi için olumlu bir gelişmedir.

1968 yılında Viyetnam halkının Amerikan emperyalizminin saldırısına yiğitçe göğüs germesi ve sosyalist topluluğun Viyetnam halkına yardımları, dünya ölçüsünde olumlu sonuçlar vermeye başlamıştır. Fakat, Çin idarecilerinin, Mao-Tse-dun grubunun ayırıcı, parçalayıcı tutumu ve çoğu zaman Amerikan emperyalistlerine yardım eder şekilde davranışları, Amerikan emperyalizmini ortakları ile beraber Viyetnam topraklarından atmak gibi daha esaslı sonuçlar alınmasını engellemiştir. Bu olay Amerikan emperyalistlerine Güney-Doğu Asyada yeni yeni manevra ve saldırı imkânları bulmalarını sağlamıştır.

Birleşik Amerika'da Nikson grubunun iktidara gelmesi, Amerikan emperyalizminin, tarihin çarklarını büyük tekeller imparatorluğunun çıkarlarına göre geriye çevirme yeltenişlerini azaltmayacak, belki daha da artıracaktır. Amerikan emperyalizminin Viyetnam'da, Orta Doğu'da, Güney Amerika ülkelerinde dolaylı dolaysız saldırıları dünyayı bir atom harbine sürükleyebilecek, hiç olmazsa soğuk harbi sürdürecektir, gerginliği artıracaktır, harp ve savunma bütçelerini kabartarak, halkların barışa ve refaha kavuşmasını geciktirecek niteliktedir. Amerikan emperyalizmi, çağımızın barışa, sömü-

rüden kurtuluşa, milli bağımsızlığa, demokrasi ve sosyalizme doğru genel gelişmesi ile çelişme halindedir. Vaşington'un devlet-tekel kapitalizmine bağlı idarecileri, Viyetnam'da örneğini gördüğümüz gibi silâh kullanarak, Yunanistan'daki gibi faşist diktaturaları kurarak, yer yer dolaylı saldırılarda bulunarak ve bizde olduğu gibi işbirlikçi zümreleri değişik parlamento oyunları ile işbaşına getirerek bu çelişmeyi çözmeye kalkışmaktadırlar. Çağımızda, dünyamızın karşılaştığı atom harbi tehlikesi, Amerikan emperyalizminin, çelişmelerini zor kullanarak çözmeye kalkışmasından doğmaktadır...

1968 Türkiye'sinde gelişmenin özellikleri

Amerikan emperyalizminin hegemonyasında bulunan bütün ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de emperyalizme karşı savaş değişik hedeflere doğru yönelmiştir; bir yandan dünyayı ve halkımızı bir atom harbinden koruyucu bir nitelik kazandığı gibi, milli egemenlik ve bağımsızlığımızı kurtarmak, demokratik, reformcu ve kapitalist olmayan yolda gelişen bir Türkiye yaratmak gibi nitelikler de kazanmış bulunmaktadır.

Bu hedeflere yönelen savaşın strateji ve taktiğini çizebilmek için emperyalizmin Türkiye'deki imkân ve kuvvetini, devlet organlarına hâkim olma alanında nerelere kadar ulaştığını, emperyalizm ve işbirlikçi hükümet üzerindeki kamu oyu baskısının derecesini bilmek, hem de elden geldiği kadar iyi bilmek ne kadar gerekli ve kaçınılmazsa, sosyalist ülkelerdeki, özellikle Sovyetler Birliği'ndeki gelişmeyi ve bu ülkelerin milletlerarası ekonomik ve politik ilişkilerde ulaştıkları güçlü durumu da bilmek ve hesaba katmak da o derece gerekli ve kaçınılmazdır.

Geride bıraktığımız yıl içinde dünya sosyalist topluluğunun bütün dünya üretimindeki payı %36'ya yükselmiştir. Bu payın İkinci Dünya Harbinden evvel %7 olduğu gözönünde tutulacak olursa, çoğu İkinci Dünya Harbinden harap ve yıkık bir şekilde çıkan ve sosyalist yola giren memleketlerin ne büyük bir başarı elde ettikleri daha iyi anlaşılır. Sovyetler Birliği'nin 1968'de üretimde gelişme hızı 1967'dekine kıyasla %9-10 arasındadır. Birleşik Amerika'nın durumu ise ancak %3,5 civarındadır. Demokratik Almanya Cumhuriyetinde aynı dönemde gelişme hızı %7-8 dir. Batı Almanyadanın ise %3'ü geçmemektedir. Bundan başka Sovyetler Birliği'nin bilim ve teknoloji alanında, özellikle uzay araştırmalarında elde ettiği ve kendisini bu alanda da öncü durumuna geçiren büyük başarıları, komünizm ve sosyalizm fikirlerinin dünya kamu oyu tarafından daha geniş ve hızlı bir şekilde sevilip benimsenmesine yardım etmiştir. 50 yıl evvel dünyanın geri memleketlerinden biri olan Çarlık Rusyasının harabeleri üzerinde kurulan Sovyetler Birliği'nin, Birleşik Amerika, İngiltere, Fransa ve Batı Almanya gibi en gelişmiş kapitalist ülkeleri bilimsel ve ekonomik gelişme hızı bakımından fersah fersah geride bırakmasında, dünya kamu oyu Marksizm-Leninizm fikirlerinin zaferini görmektedir.

Sovyetler Birliği'nin ve öteki sosyalist ülkelerin, dünyadaki politik ve ekonomik etkilerini hesaba katmadan, emperyalizmin eline düşmüş ve milli bağımsızlıklarını elde etmeye yönelmiş ülkelerin, kurtuluş savaşının sağlam bir strateji ve taktikini çizmelerine imkân yoktur.

Öncü durumda olan işçi sınıfının politik teşkilâtları, bu savaşın strateji ve taktikini, ancak, bilimsel sosyalizmin temel prensiplerini ve memleketin içinde bulunduğu şartları gözönünde tutarak başarıyla çizebilirler. Gerçek bağımsızlığa yalnız bu yoldan ulaşılabilir. Yoksa, çağımızda dünya anti-emperyalist ve sosyalist akımlarına cephe alarak, ya da sırt çevirerek bağımsızlık kazanılamaz. Böyle bir tutum emperyalizme karşı yürütülen, ulusal kurtuluş ve bağımsızlık savaşının başarı ile sonuçlanmasına yardım etmez. Çünkü emperyalizm, NATO, SENTO ve SEATO gibi uluslararası örgütleri ile karşımıza dikilmiştir, ulusal bağımsızlığı çiğneyip, işbirlikçi bir zümre eliyle memlekette politik, ekonomik ve askeri hegemonyasını kurmuştur. Uluslararası imkânlarından da azami derecede faydalanmaktadır. Bu durum karşısında uluslararası antiemperyalist güçlere ve en başta bilimsel sosyalizme bağlı güçlere demagojik bir bağımsızlık şiarı ile karşı çıkmak, bizzat ulusal bağımsızlık hareketini isteyerek veya istemiyeerek baltalamaktan başka bir sonuç vermez, vermeyeceği de Viyetnam olayları ile parlak bir şekilde isbatlanmıştır.

Amerikan emperyalizmini iyi tanıyalım

Türkiye'de emperyalizme ve özellikle Amerikan emperyalizmine karşı savaşmak için onun imkân ve kuvvetini iyi ölçmeliyiz. Ne yazık ki, 1968 yılında Amerikan emperyalizminin memleketimizdeki imkân ve kuvveti, bağımsız bir dış politika isteyen kamu oyunun baskısına rağmen, artmıştır. NATO Bakanlar Konseyinin Brükselde yaptığı toplantı sırasında Demirel hükümeti NATO çerçevesi içinde Amerikan emperyalistleri yararına yeni yeni taahhütler altına girmiştir. Brüksel konferansından sonra Dış İşleri Bakanı Çağlayangil yeni taahhütler altına girildiğini inkâr etmişti. Oysa yıl sonlarına doğru hükümet çevrelerince yapılan bir açıklamada, Demirel idaresinin, NATO'nun Akdenizde kuracağı yeni bir deniz filosuna katılacağı bildiriliyordu. Bu filo Akdenizdeki Amerikan Altıncı Filosuna, Sovyet zırhlılarını izleme işinde yardım edecektir. Filonun rolü, Akdeniz bölgesindeki halkların, özellikle Arap halklarının milli kurtuluş hareketini ezmek ve Sovyetler Birliği'nin Arap halklarının milli kurtuluş savaşını desteklemesini engellemek olacaktır. Demirel hükümeti, Türkiye topraklarında 35 milyon metre kare toprağı askeri üs olarak Amerikan emperyalistlerinin emrinde tutmak suretiyle, bir yandan sosyalist, öte yandan da Arap komşularımıza karşı emperyalistlerin şantaj ve saldırı politikasını kolaylaştırmakla yetinmiyor, Akdeniz'de Amerikalılara jandarma yamaklığı ödevini de yükleniyor.

Esasen Amerikan emperyalistleri, NATO ve ikili anlaşmalar yolu ile yalnız askeri üslere değil, aynı zamanda politik hegemonyaları ile de topraklarımıza yerleşmişlerdir.

1968 yılı içinde emperyalizmin genel politik hegemonyasının etkisini Amerikan, İtalyan ve Fransız şirketlerinde yapılan grevlerde gördük, Tumpane ve Tuslog gibi Amerikan şirketleri ile Keban barajını inşa eden İtalyan-Fransız karma şirketinde ve İstanbul Maltepe Amerikan Singer şirketinde yapılan grevlerde, bir yandan, doğrudan doğruya Amerikan askeri işgal makamlarının işe karıştığına, Amerikan subay ve komutanlarının sendikalarımıza karşı dikilmesine, bir yandan da hükümet organlarının, savcılıkların, polis ve jandarmanın, Amerikan ve öteki yabancı şirket müdürlerinin emri ile işçi ve sendikacılarımıza karşı cephe aldıklarına, hatta Amerikan Elçiliğinin müdahalesiyle Demirel hükümetinin, grevleri erteleme gibi anti-demokratik bir yetkiyi işçi ve sendikalarımıza karşı, Amerikan şirketlerinin yararına kullandığına şahit olduk.

Adana İncirlik Amerikan üssündeki grev de müteahhit Amerikan Tumpane şirketine karşıydı. Yapı-iş, gündelikleri artırmak ve işçilerin bazı sosyal haklarını elde etmek gibi tamamen ekonomik ve sosyal isteklerle grev ilân etmişti. Fakat, grev ilân edildikten sonra Tumpane idarecileri ortadan çekildi, Amerikan işgal makamları çıktı sendikanın karşısına, Öte yandan o zamanki Amerikan Elçisi Hart da Demirel hükümetinden grevi erteleme isteğinde bulundu ve elçinin bu isteği derhal yerine getirildi. Gerek Keban barajı grevinde, gerekse Singer grevinde savcılık, polis ve jandarma gibi hükümet organları doğrudan doğruya yabancı şirket müdürlerinin emriyle grevci işçilere saldırdılar, onların verdiği isim listelerine göre işçi ve sendikacıları tutsak ettiler.

Amerikan barış gönüllülerinin Anarolunun en ücra köşelerine kadar yerleşmeleri ve hükümet organlarının bunlara bir çeşit dokunulmazlık sağlamaları Amerikan emperyalizminin Türkiye'deki kapitüler hareketlerinden biridir. Bunlara, posta alanından, yargı alanına ve egemenlik haklarımızdan fedakârlık demek olan topraklarımızda üs kurmak yetkisini tanımaya kadar NATO'dan ve ikili anlaşmalardan doğan kapitülasyonları eklemek gerekmektedir.

Viyetnam'da «Pasifikasyon» adı altında çalışan, terör ve yığınla insanı imha teşkilâtının yöneticisi Komer'in, yeni Amerikan Büyük Elçisi olarak Ankara'da işe başlamasından hemen sonra, dini irticaa paralel olarak, faşist komandoculuğunun birdenbire alevlenmesi, CKMP genel Başkanı Türkeş'in evvelce jimnastik kampları perdesi altında gizlemeye çalıştığı komando kamplarını ve komandoculuğu açık açık savunması, bunları daha da çoğaltacağını ilân ederek Ankara ve İstanbul sokaklarında kaz adımları ile Hitlervari gösteri yürüyüşleri tertiplemesi, Demirel hükümetinin gerek Anayasaya, gerekse Siyasi Partiler Kanununa aykırı bu durum karşısında ses çıkarmayıp, faşist komandoculuğu destekler bir tutum takınması,

yurdumuzdaki emperyalist hegemonyasının nerelere kadar yayılıp yerleştiğini göstermektedir.

Emperyalizmin ve işbirlikçilerin gün geçtikçe devlet ve hükümet organlarına hâkim olmaya gayret etmelerinin nedeni, halka karşı yürütülen bir politika ve programın emperyalist-işbirlikçi hâkimiyetini sarsacak derecede halk yığınlarını uyandırmaya başlaması ve bu yığınların menfaatlerini temsil eden akımların, en başta sosyalist akımın kuvvetlenmesidir.

Köy ekonomisinde durum

Tarım ülkesi olan Türkiye'de, tarım, modern çiftlik işletmeciliğine, yani kapitalizme doğru bile yeter derecede hızlı bir gelişme gösterememiştir. Demirel iktidarı geride kalan yıl içinde de toprak reformuna karşı savaşını devam ettirmiş, derebeylik ilişkilerini ve derebeyliği yıkmadan, onu modern çiftlik işletmeciliğine doğru geliştirmek maksadiyle ortaya değişik zamanlarda tarım reformu fikrini atmış, fakat bu tarım reformu fikri bile, 1968 yılında sekiz milyar lirayı aşan tarım kredilerinin derebeyi, ağa ve bazı çiftlik beylerine peşkeş çekilmesinden öteye geçememiştir. Yurdun birçok bölgelerinde değişik şart ve şekillerde, gerek köy sosyal-ekonomik ilişkilerinde, gerekse üretim şekillerinde derebeylik kalıntısı niteliği hâkim olmaya devam etmiştir. Bu durum, bir yandan Türkiye'de emperyalist hegemonyasının devamını sağladığı gibi, emperyalizmle müttefik bir zümreyi, toprak beylerini ayakta tutuyor, öte yandan da tarım ürünleri üretimi, artan nüfusun ihtiyaçlarını karşılayamıyor, tarımı tamamen mevsim cilvelerine bağlı halde bırakıyor, ilkel tarım üretim şekillerinin devamını sağlıyor. Bu durum Türkiye'yi 1968'de ekmeklik buğdayının 400.000 tonunu dışardan ve döviz karşılığında getirmeye zorlarken, bir yandan da köklü bir toprak reformunun kaçınılmazlığını, derebeylik ilişkilerini yıkacak, köylüyü topraklandırarak ve kalkındıracak bir toprak reformu olmadan genel bir kalkınma ve sanayileşmenin de mümkün olmayacağını bir daha ve daha açık bir şekilde gösteriyor.

Batı Almanya profesörlerinden Baade'nin de bundan birkaç yıl evvel işaret ettiği gibi, emperyalist-işbirlikçi hegemonyası, Türkiye'yi, açlığa doğru yuvarlanan bir memleket haline getirmiştir.

Köy ekonomisinde derebeylik, ağalık, aşiret ve şeyhlik gibi Ortaçağ kalıntısı müesseselere dayanan iktidar, sanayi alanında da memleketin kalkınması ve sanayileşmesi için gerekeni yapmamıştır. Geçen yıl içinde beş yıllık kalkınma planları yabancı sermayenin, işbirlikçi yağmacıların, devlet hazinesinden zengin olanların çıkarlarına göre değiştirildi. Bu değişiklik, gereken asgari yatırımların bile yapılmaması yüzünden sanayi alanında işsizlik ve yarı işsizliğin daha da artmasıyla sonuçlandı.

Emperyalizme bağlı işbirlikçi idarenin ekonomik ve politik çöküntüsünü, halka karşı ve yerli, yabancı tekeller talanından yana tutumunu, harpçi

politikasını gösteren vesikalardan biri de 1968 Aralık ayında Meclise sevk edilen 1969 bütçe tasarısıdır. Bütçe açığını az göstermek için her yıl yapılan gelir tahminlerini şişirme oyunları bu sefer de tekrarlanmış ve Maliye Bakanı Bilgehan açığın bir milyar 200.000 lira olduğunu iddia etmiştir. Ama gerek TIP, gerek CHP, GP ve MP gerçek açığın beş milyar lira olduğunda müttetikler. Bu açığı kapatmak üzere yığınsal tüketim mallarına konan dolaylı vergileri artıran bir vergi tasarısı da bütçeyle beraber Meclise verilmiştir. Bu açık, bir yandan NATO içinde harp masraflarının artmasından, bir kısmı üç milyarı bulan dış ödeme dengesizliği açığından, Türk parasının iç ve dış piyasada devamlı olarak değerini kaybetmesinden, yabancı sermayenin sürekli kâr tansferlerinden, kangrenleşmiş bir enflasyondan, NATO ve Amerikan emperyalistlerinin Orta Doğudaki harpçi planları uğruna milli gelirimizin önemli bir kısmını harcamalarından ileri gelmektedir.

Demirel hükümetinin 1969 bütçe ve yeni vergi tasarılarına karşı 1968 yılında ulusal bir direnmenin geliştiğine şahit olduk. Bu direnme halkın büyük çoğunluğunu temsil eden politik akımlarda belirdi. Demirel hükümetinin halka karşı olan bütçe tasarısına direnmeye komünistler, sosyalistler ve bunlardan başka CHP, MP, GP gibi burjuva partileri de katıldı. Bu akımlar, ayrı ayrı açılardan da olsa 1969 bütçe tasarısına karşı cephe halinde taarruza geçtiler. Yurtsever güçler, bütçe ve vergi tasarıları yoluyla büyük yerli ve yabancı sömürü gruplarının korunduğu, memleketin sanayileşmesi gibi milli bir hedefin baltalandığı, 1969 yılı içinde Türkiye'yi daha derin ekonomik ve politik bunalımların beklediği noktalarında birleştiriyorlardı. Ege Bölgesi Sanayi Odası yayınladığı bir bildiride, sanayi kesimine ayrılan kredilerin yetersizliğinden yakınıyor, en kısa zamanda bir «Sanayi Kredi Fonu» yaratılmasını, aksi halde 1969 yılı içinde Türkiye'deki bunalımın çığ gibi büyüyeceğini kaydediyordu. Aynı konuda CHP Genel Sekreteri Bülent Ecevit, «günden güne fakirleşen yığınlara dayanarak sanayileşmenin imkânsızlığından» yakınıyordu.

TKP'nden CHP'ne, TIP'den MP'ne kadar genişleyen değişik eğilimli bir direnmenin, bütçe ve yeni vergi tasarılarına, iktidarın Meclis içi ve Meclis dışı baskı tedbirlerine, hükümetin koruduğu faşist komandoculuğa karşı politik bir direnmenin-belirmesi sayesinde 1968 yılında, emperyalizme, işbirlikçi burjuvaziye karşı, milli-demokratik bir ortak eylem politikasının yürütülmesi için daha elverişli bir ortam yaratılmıştır. Bu ortamı daha geliştirmek, memleket kamu oyuna benimsetip etkili politik bir eylem haline getirmek, 1969 yılında anti-emperyalist demokratik güçlerin önünde duran ve başta gelen politik ödevdir. Mr. Komer gibi Viyetnam halkının cellatlarından birini elçi olarak Ankara'da oturtan Amerikan emperyalistleri ve onlara bağlı işbirlikçi iktidarı geriletmenin başka bir yolu bulunmadığı geçen yılların tecrübeleriyle anlaşılmıştır.

1969 yılının genel seçimler yılı olduğu gözönünde tutulursa, demokratik, anti-emperyalist muhalefetin eylem birliğinin kaçınılmazlığı daha iyi anla-

şılır. AP idarecilerini seçimler yoluyla de iktidardan düşürmek, Meclisteki parmak çoğunluğundan yoksun etmek, sosyalist akım dahil, bütün anti-emperyalist demokratik muhalefetin katılmasıyla demokratik ve ulusal ortak bir hükümeti işbaşına getirmek mümkündür. Fakat bu hedefe ulaşabilmek için bir yandan muhalefet partilerinin iç kavgalarına, bir yandan da muhalefet partileri arasında normal fikir tartışması sınırlarını aşarak çekişme ve saldırı halini alan sürtüşmelere son vermek gerekir. Zira AP idarecileri ile emperyalistlerin hegemonyalarını sürdürmek için başvurdukları başlıca yol, muhalefet partilerini içten parçalamak ve birbirine düşürmektir. Muhalefet partilerinin parçalanması ve birbirlerine düşmesi Demirel iktidarının ve emperyalistlerin hâkimiyet kaynaklarından biri olmuştur. Esasen meşhur Tunçkanat raporunun dayanağı da buydu.

Muhalefetin iç kavgalar, AP'nin IV. Kongresinde, hükümeti ellerinde tutanları, 27 Mayıs'ın tamamen tasfiyesi yönünde kararlar alacak, 27 Mayıs'ı başaranlardan beş tabii senatörün dokunulmazlığını kaldıracak kadar cesaretlendirdi. Gerçekten de AP Kongresinde Anayasanın gayri meşru ilân ettiği DP idaresi politikacılarına bütün siyasi yetkileri iade etmek üzere oy birliğiyle kararlar alındı. Ama Anayasa değişmeden düşüklere siyasi yetki verilemez. Demirelciler bu kararları 1969 Ekim seçimlerinde Anayasayı değiştirecek kadar bir çoğunluk sağlamak amacıyla koz olarak kullanacaklardır. Ama bu çoğunluğu eski DP'lilere siyasi eylem yetkilerini geri vermek için mi, yoksa Anayasanın reformcu hükümlerini kaldırmak, böylece emperyalist-işbirlikçi hakimiyetini kuvvetlendirmek için mi kullanacaklar? Görünüşe göre Anayasayı değiştirecek kadar bir çoğunluk elde ettikleri takdirde ikinci yolu seçeceklerdir. Bu bakımdan, demokratik kuvvetleri 1969 yılında başka bir ödev daha beklemektedir: Demirelcilerin Anayasayı değiştirme, onun reformcu hükümlerini, kaldırma, 27 Mayıs'ı tamamen tasfiye etme teşebbüslerini önlemek. Bu büyük ulusal ödevi başarmak da ancak genel seçimlerden önce ve seçimler arasında bütün Anayasacı güçlerin iş ve eylem birliği sayesinde mümkün olur.

Sosyalist akım ve halkımız

Son yıllarda ekonomik ve politik yönleri ile işçi hareketinde büyük bir gelişme kaydedildi. Politik yönden sosyalist akımda kaydedilen ilerleme her bakımdan sevinç vericidir. 1968 Haziranında yapılan kısmi Senato seçimlerinde TIP'in genel seçimlere kıyasla 50 bin kadar fazla oy olmasına karşılık burjuva partilerinin herhangi bir gelişme gösterememeleri sosyalist akımın halk yığınlarına doğru genişlediğine bir delil sayılabilir. Esasen bu gelişmeden emperyalistler ve işbirlikçi iktidar rahatsızdır. Hazırlanan yeni yeni baskı kanunları her ne kadar bütün muhalefeti, bütün demokratik akımları hedef alıyorsa da ilk hedef yine işçi hareketidir. İktidar çevrelerinde grev ve toplu sözleşme kanununu değiştirme faaliyeti var. Bundan

başka Geza Kanununun değiştirilmesinde güdülen hedef işçi ve öğrencilerin 1968 yılı içinde uygulamaya başladıkları işgalli grev ve işgalli boykot hareketlerini yasaklamaktır. Geçen yıl işçiler ve sendikalar işgalli grev savaş şeklini ustalıkla denemeye koyuldular. Bu ustalık resmi makamların işgalli grevler karşısındaki tereddütlerinden de anlaşılmaktadır. İşgal hareketine girişenleri mahkemelere sevk etmek gibi bazı polis ve savcıların iktidar çevresinin teşvikiyle gösterdikleri gayretler sonuç vermemekte, işgalli grevler genellikle patron ve idarecilerin gerilemesi, işçi isteklerinin kabulü ile sonuçlanmaktadır. İktidar, Ceza Kanununda yapacağı değişikliklerle işgalli grevi kesinlikle engellemek gayretindedir. Bundan başka «Anayasa Düzenini Koruma» adı altında hazırlanan tasarısı da öncelikle sosyalist hareketi baskı altına alma gayesini gütmektedir.

İşçi sınıfının, emekçi yığınlarının yaşama şartları zorlaştıkça, fiyatlar arttıkça, paranın gerçek satın alma değeri düşüp, bu oranda gündelikler azaldıkça, sendika hareketinin grev, gösteri ve dayanışma gibi savaş şekilleri daha fazla gelişmektedir. En son açıklanan rakamlara göre 1963 yılından bu yana Türkiye'de 56'sı kamu sektöründe, geri kalanı da özel sektörde olmak üzere 313 grev yapılmıştır. Bu devrede 3.209 toplu iş sözleşmesi imzalanmış, özel sektörde 392 bin, kamu kesiminde ise 529 bin işçi toplu iş sözleşmelerinden istifade etmiştir. Grev ve toplu sözleşme ilişkilerinde dikkati çeken taraf, toplu iş sözleşmeler dolayisiyle greve daha az başvuruluyor. 1963 yılında 100 sözleşme için 8,3 grev hadisesi olmuşken, 1967 yılında 100 sözleşme sadece 3'e yakın greve yol açmış bulunmaktadır. Bu durum, işçi sınıfının otoritesinin ve sözünü patron ve idareclilere kabul ettirme kabiliyetinin arttığını göstermektedir.

Devrim hareketi ve gençlik

1968 yılında sendika hareketinde devrimci akım bir hayli gelişti ve kuvvetlendi. Devrimci sendikacılığın, işçi sınıfının ekonomik savaşını yürütürken, bir yandan da Amerikan emperyalizmine ve işbirlikçilere karşı savaşmak, milli bağımsızlık hareketini ve demokratik devrimi güçlendirmek yönünde gayretler sarfettiği görüldü. Buna karşılık sarı sendikacılık, devrimci sendikacılığı baltalamak, işçi sınıfını iktidar çevrelerinin politikasına bağlamak, hiç olmazsa milli davaların dışında tutumak için çabalar harcamıştır.

Devrimci sendikacılığın ve genellikle sol akımın geçen yıl gösterdiği önemli gelişmelerden biri de yurtsever ve devrimci gençlik hareketiyle sağlam bağlar kurması ve dayanışma hareketlerine önem vermesidir. Bu dayanışma hareketlerinin en belirli şekilleri, Amerikan altıncı filusunun İzmir ve İstanbul limanlarını ziyareti sırasında Amerikan emperyalizmini yerme mitinglerinde görüldü. Yurtsever öğrenciler grev hareketlerini desteklediklerini sık sık açığa vurdular, işçiler ve sendikalar da emperyalizmi

yerme mitinglerine katıldılar. Bu karşılıklı dayanışma, işçi ve gençlerin yanyana gelişi, omuz omuza savaşmaları, emperyalizme ve işbirlikçilere karşı, bağımsız, demokratik Türkiye hareketinde milli cephe politikasının sağlam bir temele oturmakta olduğunu göstermektedir.

Bu yönde geçen yıl kurulan *Devrimci GÜÇBİRLİĞİ* hareketi emperyalizme karşı savaşta ümit verici bir adımdır. GÜÇBİRLİĞİ Hareketinin kurucuları 27 Mayısçı tabii senatörler, ilerici öğretmenler ve gençlik hareketi yöneticileridir. Fakat bazı subjektif sebepler, 1968'de GÜÇBİRLİĞİ HAREKETİ'nin gelişmesini kısmen engellemiştir. Buna rağmen, GÜÇBİRLİĞİ HAREKETİ'nin ileride gelişeceğine ve memlekette politik bir güç haline geleceğine şüphe yoktur, çünkü içinde bulunduğumuz objektif şartlar bu gibi gelişmeyi zorunlu hale getirmiştir.

Öğrenci gençlik hareketine gelince: Geride bıraktığımız yıl içinde, eğitimde devrim, eğitim ve öğretim araçlarının ihtiyaca göre çoğaltılması gibi şiarlardan, emperyalizme ve işbirlikçilere karşı devrimci savaş şiarlarına kadar bir mücadele platformuna sahip gençlik ve öğrenci hareketi ilgi çekici gelişmeler kaydetmiştir. Eğitim davasını, milli bağımsızlık ve emperyalizme karşı savaş davasına bağlanmaları, gençlerin olumlu eylemlerinden biridir. Gençlik ve öğrenci hareketi, antiemperyalist demokratik güçler içinde aktif bir rol oynuyor. Bunu, gençliğin işgalli boykotlarında gördüğümüz gibi, Altıncı Filonun değişik ziyaretleri sırasında İstanbul ve İzmir sokaklarındaki savaşlarında da gördük. Bu savaşlarda gençlik hareketi antiemperyalist mücadelenin vurucu bir kuvveti olarak belirdi. Aynı zamanda konkre savaş alanında değişik siyasi akımlardaki antiemperyalist kuvvetleri birleştiren bir güç olarak da kendini gösterdi.

Geride bıraktığımız yıl içinde Türkiye'de genel hatlarıyla bu gibi gelişmeler olmuştur. Savaşın bu aşamasında işçi sınıfının bilimsel sosyalizme inanan güçleri bu savaşa açık bir görüş ve programla katılıyor. Bilimsel sosyalizme inananların başta gelen ödevi, Türkiye'de emperyalizmin ve onunla işbirliği yapan zümrelerin hegemonyasına son verecek taktik ve stratejiyi uygulamaktır.

Bu mücadelede, en devrimci, en sebatlı güç olan işçi sınıfının öncülüğü hayati bir önem taşımaktadır. Ama, politik öncülüğü kazanabilmek için bilimsel sosyalizme, Marksizm-Leninizm prensiplerine göre Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu aşamayı değerlendirmek, işbirlikçilerin hegemonyasına karşı işçi sınıfının ve öteki yurtsever akımların kuvvetlenip geliştigi bir devre olarak adlandırabileceğimiz bu dönemde devrimci, demokratik ve derece derece antiemperyalist güçleri bir araya toplamak ve memleketi demokratik bir aşamaya yükseltme savaşına seferber etmek zorunludur.

Devrimci, ulusal ve antiemperyalist hareket, temelde hızlı bir gelişme kaydediyor: Bu gelişme işçi sınıfında görüldüğü gibi öğrenci hareketinde, hatta burjuvazinin ulusal diyebileceğimiz bir kolunda da görülüyor. Bu gerçeği benimseyemeyenler ve milli kurtuluş hareketini dar bir açıdan ele alanlar, savaşın öncülüğünü kaybetmeye mahkumdur.

«YENİ ÇAĞ»

dergisinin 1968 yılına ait 12 sayısında çıkan yazılar

I. Komünizm hareketinin aktüel sorunları:

	Sayı	Sayfa
<i>Berg E. Lene, Boyd Con, Harmel Muhammed</i>		
«Birliğin sağlanması uğrunda savaş	2	82
<i>Bor Leon</i> – Komünist Partileri aktif eylem partileridir . .	8	445
<i>Dutt P. Palme</i> – Kapitalizmin genel bunalımında elli yıllık dönem	1	1
<i>Fürnberg F.</i> – Demokratik ve barışçı akım saldırıya karşı birleşmelidirler	1	13
<i>Pavlov Todor</i> – Leninizm ve insan için savaş	10—11	616
<i>Vieyra Hilberto</i> – Komünist Partilerinin danışma toplantıları birliğin kuvvetlenmesine hizmet ediyor	10—11	609

II. Karl Marks'ın 150'nci doğum yıldönümü:

<i>Dat R. Palm</i> – Karl Marks'ın 150'inci doğum yıldönümü münasebetiyle. Marksizm ve Enternasyonalizm	5	313
<i>Cogniot Georges</i> – Enternasyonalizm ve Komünist partilerinin ulusal ödevleri	6	389
<i>Rovalçık Y., Mieres F.</i> – Devrimci fikirlerin zaferi (Karl Marks'ın 150'inci doğum yıldönümü münasebetiyle 2—4 Mayıs günlerinde Berlinde yapılan Milletlerarası bilimsel toplantı hakkında)	6	434

III. V. I Lenin'in 100'üncü doğum yıldönümüne doğru:

<i>O. G.</i> – V. I. Lenin'in yüzüncü doğum yıldönümüne doğru .	9	527
<i>Pavlov Todor</i> – Lenin'in 98'inci doğum yıldönümü münasebetiyle: Leninist fikirlerin bayrağı altında	5	327
Lenin'in yüzüncü doğum yıldönümünü kutlama hazırlıkları .	10—11	705

IV. Sosyalizm kuruculuğunun teori ve pratiği:

<i>Praver Rudolf, Dudinski Ilya</i> – Sosyalist ülkelerin ekonomisi: sonuçlar, problemler, perspektifler	12	761
<i>Efimov A., V. Rutgayzer V.</i> – Sovyetler Birliğinde iktisadi reform: ilk sonuçları ve perspektifler	9	531

	Sayı	Sayfa
<i>Gotof Sedendambın</i> – Emekçiler devleti Mogolistan'da sosyalizm kuruculuğunun hizmetinde	10—11	638
<i>Kisler B., Gutyar R. A.</i> – Demokratik Almanya Cumhuriyeti köy ekonomisinin gelişmesinde yeni aşama: kooperatifler .	9	544
<i>Punsagnorov Sevegjavın</i> – Kardeşçe dostluğun meyvaları .	4	267
<i>Şapof V.</i> – Bulgaristan köy ekonomisinde bilimin rolü . .	9	557
<i>Ferehof Valentin</i> – Sosyalizm ile kapitalizmin bazı ekonomik gelişme eğilimleri	6	420

V. Emek ve sermaye:

<i>Gibbons J.</i> – Hasta bir toplum: 1968 Amerikası	5	340
<i>Isupof Viktor</i> – Sterling ucuzladı	2	111
<i>Ruçinski Yurgen</i> – Kapitalizmin ekonomik gelişmesindeki dengesizlik artıyor	10—11	673
<i>Nörlund Ib</i> – Gelişmiş kapitalist ülkeleri sosyalizme götürecektir yol ve Ekim devrimi	1	26
<i>Perla Viktor</i> – Amerikan emekçilerinin durumu	4	237
<i>Perla Viktor</i> – Dolar bunalımı, Birleşik Amerika'nın emperyalist politikasının bunalımıdır	10—11	659

VI. Burjuva ideolojisine karşı mücadele:

<i>Nivins İning</i> – Bilimsel dünya görüşü ansiklopedisi . . .	12	809
---	----	-----

VII. Halkların Milli Kurtuluş hareketi:

<i>Batal İorj., Amjad Reşat, Harmel Muhammed</i> – Arap Milli Kurtuluş hareketinin bugünkü dönemde en önemli ödevleri	9	568
<i>Bakı Abu</i> – Sömürgeciliğin tamamıyla yok edilmesi zamanımızın buyruğudur	10—11	701
<i>Handel Şafik</i> – Güney Amerika devrimcilerinin kıta stratejisi hakkında düşünceler	6	403
<i>Koks İdris</i> – Gelişmekte olan ülkelere yardım	10—11	690
<i>Yata Ali</i> – Fas: Ulusal bağımsızlık ve demokrasinin sağlanma yolları	4	250

VIII. Yuvarlak masa toplantıları:

Kapitalizm nereye gidiyor?	2	119
Söz Torino işçilerinin: Ekonomik istemler, politik ödevler .	3	162
Kapitalizm nereye gidiyor?: Bugünkü dönemde kapitalist üretim gelişmesi	4	274

	Sayı	Sayfa
Kapitalist ülkelerde gençlik hareketinin gelişmesi.		
Bugünkü aşamanın özellikleri ve perspektivleri	7	469
Kapitalist memleketlerde gençlik hareketinin yükselişi . . .	8	480
Çağdaş kapitalizm, bilimsel-teknolojik devrim, işçi sınıfı .	12	777

IX. Komünist ve İşçi Partilerinde:

A. L. Çekoslovakya Komünist Partisinin	5	358
Ahmet Samir – Irak Komünist Partisinin üçüncü ulusal kon- feransı	5	370
B. K. Alman Komünist Partisi yeni programının taslağı . .	4	302
Entjes P., Öğrenci hareketi Fransız halkının savaşına girişiyor	6	441
Heksman Frederik – Avusturya Komünist Partisi 50 yaşında	12	796
Kapluç Manfred – Alman Komünist Partisinin serbest bira- kılması aktüel politik bir zorunluktur	2	100
Komoçin Zoltan – Sınıfsal görüş ve enternasyonalizm . .	10—11	630
Salem Amin – Ürdün Komünist Partisi Eylemler içinde . .	3	214
Luna H. – Arjantin Komünist Partisinin tecrübeleri . . .	12	820
P. E. Fransız Komünist Partisinin üye sayısı artıyor	12	823

X. Olayla ve yankıları:

Anton Francisco – «Franko diktatorasına karşı İspanyaya teklif edilecek demokratik çözüm yolu	4	307
Apteker Herbert – Birleşik Amerikada Cumhurbaşkanlığı seçimleri	10—11	652
Billoux Francois – Fransada bu yılın başlarındaki durum üstüne	3	195
Bustani Ali – Sömürgecilerin bozgunu (Güney Yemen Halk Cumhuriyetinin kurtuluşu üstüne)	3	205
Entjes Pier – Fransız genel seçimleri	8	467
Hamis Saliba – İsrail-Amerikan işbirliği eylemde	7	511
Mieres F. – Lâtin Amerikada çetin günler	10—11	685
Norden Albert – Bon hükümetinin saldırgan politikasına karşı ve Avrupanın güvenliği için	3	184
N. L. 1967 «Grev hareketleri»	2	144
Prajski Jan – Yunanistanda gericiliğin manevraları . . .	2	107
P. A. – Çekoslovakya'da bugünkü durum (ÇKP yayın organ- larının sayfalarından)	10—11	647
Zogrofos Zisis – Yunanistan cunta diktatörlüğü ve ona karşı savaş	1	33
Vilner Mois – İsrail'in durumu	1	45

XI. Viyetnam savaşı:

	Sayı	Sayfa
<i>Misidorj Tsend-Ayuşiyın</i> – Savaşan bin halkın toprağında (Bir Mogol gazetecisinin notları)	6	447
<i>Prajski Jan</i> – Çıkmaza giren tırmanma siyaseti	2	139
<i>Prajski Jan</i> – Savaş ve politika: saldırıların Viyetnamdaki ciddi yenilgisi	3	209
<i>Prajski Jan</i> – Dünya kamuoyu Amerika saldırısının durdurulmasında ısrar ediyor	6	450
<i>Prajski Jan</i> – Önce bombardımanlar durdurulmalıdır	7	525

XII. Tarihten sayfalar:

<i>Attias Valdo, Auersperg Pavel, Hentges Pierre</i> – Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi uluslararası önem taşımaktadır	2	89
<i>Filinger Zdenek</i> – Münih'ten alınması gereken dersler	10—11	711
<i>Mendieta R. Isidro</i> – İspanyanın yakın tarihinden sayfalar	10—11	720

XIII. Demokratik güçlere baskı:

<i>Barera Ernan</i> – Guatemala'da karşı-devrimci terör	3	226
<i>Otero Ramiro</i> – Hep zafere doğru	1	53
<i>Sirkof D.</i> – Sovyet egemenliği uğrındaki savaşta Bulgar devrimcileri	1	55

XIV. Dokümanlar ve mektuplar:

Budapeşte Danışma toplantısı (Budapeşte, 26 Şubat – 5 Mart 1968)	2	77
<i>Bildiri</i> – Budapeşte Konsultatif Buluşmasına katılan Komünist ve İşçi Partilerinin Bildirisi (26 II – 5 III – 1968)	8	157
<i>Viyetnam halkı ile dayanışma mesajı</i> . Viyetnam Emekçiler Partisi Merkez Komitesine, Güney Viyetnam Milli Kurtuluş Cephesi M. K. Prezidyumu'na	3	160
<i>Sudono</i> «XX yüzyılda ortaçağcılık (Çakartadan mektup)	3	217
<i>Josef Laub</i> – Batı Alman Sosyal demokratlarının saflarında çelişkiler	3	220
<i>Brennis S.</i> Birleşik Amerikada terör ve zorbalık	7	530
SBKP MK Politbüro ile ÇKP MK Prezidyumu arasında yapılan görüşmeye ilişkin ortak bildiri	8	445
Sosyalist ülkeler Komünist ve İşçi Partilerinin Bildirisi	8	446
Sovyet-Çekoslovak görüşmeleri hakkında bildirisi	8	452
ÇKP Merkez Komitesinin Moskova görüşmeleri hakkında kararname si	8	454

	Sayı	Sayfa
R. H. Komünistler kahramanlıklarıyla halka örnek oluyor (Salvador'dan mektup)	9	581
Komünist ve İşçi Partileri uluslararası danışma toplantısını hazırlama komisyonu oturumları hakkında bildiri	10—11	605

XV. Konferans, Kitap ve dergi:

Uluslararası toplantılar: Bakü'de, Berlin'de, Paris'te	2	148
Cepeda Manuel – «Burjuva reformizminin bayrağı altında («Vision» dergisi sayfalarından)	5	350
«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi on yaşında	9	525
Krauze G. – Sosyalizm, bilimsel-teknik devrim ve demokrasi	10—11	724
Malin A. – Büyük bir kültür hazinesi	8	495
Royerson B. Stenli – Marks ve dünya felsefesi	10—11	716
Salem Amin – Yakın Doğu bunalımı ve çözüm yolu	3	232

XVI. Özel Sayfalarımız:

Akinci Ahmet – Öldürülmelerinin 47-inci yıldönümü münasebetiyle Mustafa Suphileri anıyoruz	1	60
Saydan Ahmet – «Türkiyede gençlik hareketinin yeni aşaması	7	538
Saydan Ahmet – Türkiye Komünist Partisi serbest çalışma şartlarına kavuşmalıdır	9	586
Saydan Ahmet – «İnsanlar Uyanık olun» (Belgelerin ışığı altında Çekoslovakya olayları)	10—11	751
Saydan Ahmet – 1968 Türkiye'sine bir bakış	12	825
Demir Yakub – Vikos Asimopulos ailesine	12	235
Demir Yakub – Görüş (Y. N. Rozaliyevin)		
Demir Yakub – Bir Açıklama	6	457
Demir Yakub – TKP MK Birinci Sekreteri Yakub Demir yoldaşın Sertel ailesine başsağlığı telgrafı		
X. X. – Sabiha Zekeriya Sertel	9	599
Saracoğlu Menmet – Yunanistan Komünist Partisi 50 yaşında	10—11	739
Üstünel S. – TKP'nin tarihsel rolü ve ödevi	10—11	727
TKP Merkez Komitesi – Bildiri	1	56
TKP Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Yakub Demir Yoldaşın, Budapeşte Konsültatif Buluşmasında yaptığı konuşma	2	153
TKP en eski savaşçılarından birini kaybetti	3	235
TKP Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Yakub Demir yoldaşın Karl Marks'ın 150 doğum yılını anmayla ilgili milletlerarası bilimsel konferansta yaptığı konuşma: «Türk İşçi sınıfının ve onun Marksçı-Lenininci avangardı Türkiye Komünist Partisinin anti-komünizmle mücadelesi»	5	377

	Sayı	Sayfa
TKP Merkez Komitesinin yüksek öğrenim gençliğinin eylemleriyle ilgili çağırısı	5	456
TKP Merkez Komitesinin Bildirisi	7	536
TKP'nin Bildirisi	8	498
TKP'nin Bildirisi	9	584
<i>Rozaliye N. Y.</i> , Türkiyede sosyal ekonomik süreçlerin incelenmesinde doğru metodoloji	6	459
<i>Rozaliye N. Y.</i> , Türkiyede sınıflar ve sınıf mücadelesi	8	500

TÜSTAV

İÇİNDEKİLER

Sosyalizm kuruculuğunun teori ve pratiği:

Rudolf Braver, Ilya Dudinski

Sosyalist ülkelerin ekonomisi: sonuçlar, sorunlar, perspektifler . . . 761

Yuvarlak masa toplantısı:

Çağdaş kapitalizm, bilimsel-teknolojik devrim ve işçi sınıfı 777

Komünist ve işçi partilerinde:

Frederik Heksman

Avusturya Komünist Partisi 50 yaşında 796

İdeoloji mücadelesi:

Ivning Nivins

Bilimsel Dünya görüşü ansiklopedisi 809

Huan Luna

Marksist Literatürü yayma işini nasıl örgütlüyoruz 820

P. E.

Fransız Komünist Partisinin üye sayısı artıyor 823

Özel sayfalarımız

Ahmet Saydan

1968 Türkiye'si'nin olaylarıyla

1969 Türkiye'sine bir bakış 825

«Yeni Çağ» dergisinin 1968 yılına ait 12 sayısında çıkan yazılar . . . 835

İngilizcesi:

Central Books Ltd., 37 Grays Inn Road, London, W. C. 1.

İtalyancası:

Libreria Rinascita, Via delle Botteghe, Oscure 2. Roma

Almancası:

«GLOBUS»-Vertrieb ausländischer Zeitschriften, Wien XX,
Höchstädtplatz 3

Yunancası (Kıbrıs'ta):

Laikon Praktorion, Tricoupi Street, 53 r., Nicosia

Ruşçası:

Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6, Thákurova 3

Fransızcası:

Societe d'Editon et d'Enformation 9, Boulevard des Italiens Paris (2e)

İspanyolcası:

Ediciones Pueblos Unidos Casilla Correo 589, Montevideo

Japoncası:

Nauka Ltd., 2, Kanad-Zinbocho 2-chome, Chiyoda-ku, Tokyo

İsveç dilinde:

Arbetarkultur, Söderarmsvagen 36, Johanneshov 6, Stockholm

Bulgarcası:

Raznoiznos, I, Rue Tzar Assen, Sofia

Türkçesi:

«YENİ ÇAĞ» – Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6,
Thákurova 3

Fiyatı 1 lira